

Наша газета

26.03.2010. • HOMEP ÷ B R O J 1 (78) • PIK ÷ GODINA IX • ISSN 1333-686X

**ПРЕЗИДЕНТИ
ХОРВАТІЇ
І УКРАЇНИ
СКЛАЛИ
ПРИСЯГУ**

**У ZAGREBU
JE TISKANA
„POVIJEST UKRAJINE“**

**МИСЦЕВИ
ХРОНІКИ**

**ТЕОДОР ФРИШКИ
ОТРИМАВ
ПОЧЕСНУ ГРАМОТУ**

ІНАВГУРАЦІЯ ПРЕЗИДЕНТА ІВО ЙОСИПОВІЧА

Іво Йосиповіч: Присягаю... Хай так мені Бог допоможе!

О 12-й годині 18 лютого ц.р., в старовинній частині Загребу, на площі Святого Марка, відбулася урочиста церемонія інавгурації новообраного Президента Республіки Хорватія Іво Йосиповіча. Під час інавгурації, Президент Йосиповіч приніс присягу перед членами Конституційного суду очолюваних головою Ясною Омеєц, за якою Президент, з лівою рукою на Конституції РХ, повторяв законом затверджений текст присяги. В тій нагоді, біля Президента були і його жінка Тетяна й дочка Лана Йосиповіч.

Перед трибуною, в передній частині аудиторії був державний верх – попередній Президент РХ Степан Месіч, прем'єр-міністр Ядранка Косор, міністри, депутати, тощо, а також і десять Президентів європейських країн, численні державні делегації інших країн, дипломати, акредитовані в Хорватії та інші гості. Решту простору поповнили зацікавлені громадяни.

Україну на інавгурації представив голова Верховної Ради Володимир Литвин, який прибув до Загреба з робочим візитом.

Самий протокол церемонії був простий. Після виконання гімну, Президент Йосиповіч висловив й підписав присягу, а потім сказав принагідну промову. Церемонія закінчена виконанням трьох хороших пісень, після чого в палаці «Дверце» Президент мав зустріч з головами інших країн. Потім, в тому самому палаці відбувся святковий обід для гостей.

В своїй промові Президент Іво Йосиповіч згадав відносини зі сусідніми країнами, господарство, економічну кризу, лихі явища в суспільному житті, та нову справедливість, котру пропагує.

«Нема прогресивної економіки, якщо всі ті, хто бере участь в роботі, не мотивовані. Таким чином, права трудивників та права всіх працівників, а також і соціальний діалог, є невід'ємною частиною прогресу. Справедливі зарплати за чесну працю, гідну пенсію за той вклад, який старше покоління зробило нашому суспільству, є складовою частиною справедливості, за яку я виступаю.» - наголосив Президент.

Згадуючи і національні меншини, у своїй промові Президент Йосиповіч сказав:

«Національні меншини і їхня культура, для Хорватії є багатство і складова частина загальної хорватської спадщини. Національні меншини яскравий зв'язок Хорватії з їхніми рідними країнами, так як і хорватська діаспора є міст, який пов'яже Хорватію з іншими країнами.» *А.П.*

УКРАЇНСЬКІ МИТЦІ В ЗАГРЕБІ

Початком березня ц.р., Посольство України в Республіці Хорватія організувало урочисту програму з нагоди 150 років від випуску збірки поезії «Кобзар» Тараса Шевченка. Програма відбулася 6-го у Вуковарі, 8-го в Славонському Броді та 9-го в Загребі. (7-го, ця програма подана і в Баня Луці в Боснії.)

В Загребі, Посольство програму організувало у співпраці з Університетом, Філософським факультетом та Музеєм мистецтва і ремесла, в чиїх просторах святочність і відбулася. В аудиторії, разом з представниками організаторів, були присутні представники дипломатичного корпусу, діячі з кола просвіти, культури, мистецтв й громадські діячі, представники суспільних організацій, української громади та інші.

Від вступу в зал, коли відвідувача вітала виставка добірних, технічно дуже якісних, репродукцій картин «українського Рембрандта» Тараса Шевченка, та і ходом програми, увага відвідувачів була полонена яскравими перлинами різноманітного змісту високого академічного та мистецького рівня.

Вступну доповідь про Шевченка, його творчість, та значення для української літератури й національної самобутності, подав заступник директора Інституту літератури НАН України др. наук Сергій Гальченко (перекладав др. наук Євгеній Пащенко).

Заслужений митець України Святослав Максимчук декламував вірші Шевченка. Оден з них і хорватською мовою. Хоч біль-

Др. Сергій Гальченко, Святослав Максимчук, Лариса Лобунець, Сергій Томащук, Неллі Мануйленко і др. Євгеній Пащенко

шість присутніх не володіло українською, було видно що розуміють духовну суть декламованих віршів, бо С. Максимчук виступив в своїй бурхливій манері магічного впливу на аудиторію.

Букетик українських народних пісень виконали бандуристка Лариса Лобунець, соло і в дуєті з Сергієм Томащуком, та примадонна опери в Спліті Неллі Мануйленко.

Вкінці, присутніх привітали Посол Борис Зайчук і декан Філософського факультету др. наук Дамір Борас. *А.П.*

ІНАВГУРАЦІЯ НОВОГО ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ ВІКТОРА ЯНУКОВИЧА

Президент В.Янукович

Віктор Янукович офіційно вступив на посаду Президента України процедурою інавгурації, котра відбулася 25 лютого ц.р. у Верховній Раді. Урочисту церемонію відвідали глави десятка держав, народні депутати та деякі члени уряду. Втім, на засідання не прийшли експрезиденти Віктор Ющенко й Леонід Кравчук, та прем'єр-міністр Юлія Тимошенко, міністри по квоті БЮТ й переважна більшість депутатів-бютівців.

З правою рукою на оригінальному Пересопницькому Євангелію, Президент В. Янукович прочитав офіційну присягу, а після того йому вручені президентські символи: печатка, Булава і посвідчення президента. Після того прозвучала молитва за Україну у виконанні хору ім. Верьовки, а тоді Президент сказав урочисту промову з якої тут цитується лиш уривки:

- Вибори завершилися... Я знаю, що і як слід робити... «Мирися з твоїм противником швидко, коли ти ще з ним у дорозі...»... Я розраховую на вашу підтримку, а також на підтримку міжнародної спільноти, яка прагне бачити нашу країну сильною і стабільною. І хай у цьому праведному устремлінні нам допоможе Господь! (Цитати з www.president.gov.ua)

у виконанні хору ім. Верьовки, а тоді Президент сказав урочисту промову з якої тут цитується лиш уривки:

ВОЛОДИМИР ЛИТВИН ВІДВІДАВ ХОРВАТІЮ

З нагоди інавгурації нового Президента РХ Іво Йосиповича, 18 лютого 2010 року в Загребі перебувала делегація України на чолі з Головою Верховної Ради Володимиром Литвином. В рамках інавгурації відбулася зустріч В.Литвина з Президентом І.Йосиповичем, під час якої В.Литвин привітав Президента з обранням на високу посаду, а в ході розмови сторони констатували дружній характер і перспективність співробітництва між Україною та Хорватією.

Під час свого одноденного візиту до Хорватії В.Литвин зустрівся і з Прем'єр-міністром РХ Я.Косор, а мав тривалу

Зустріч В.Литвина з Президентом І. Йосиповичем

предметну розмову і з президентами Македонії та Словаччини. Також, стрінувся з Головою Хорватського Сабору (парламенту) Л.Бєбічем. В тій нагоді сторони констатували зростання взаємодії двох парламентів спрямованої на зближення двох держав, посилення обміну досвідом у сфері європейської інтеграції та покращення економічних стосунків.

У зустрічах взяв участь і Надзвичайний Повноважний Посол України в РХ Б.Зайчук. (За матеріалами з www.mfa.gov.ua/croatia)

Пісні на Шевченкові слова виконані з почуттям

ШЕВЧЕНКІВСЬКИЙ ВЕЧІР В ЛИПОВЛЯНАХ

Липовлянське КПТУ «Карпати» 13 березня 2010 р. відбуло шевченківський літературний вечір, на якому, разом з липовлянянами, були присутні і багато поважних гостей з Сіску, Славонського Броду, Каніжи і Загребу. Після хвилини мовчання у пам'ять покійному пароху і провідному членові т-ва о. Ярославу Лещишину, на початку програми Павло Головчук прочитав реферат на тему «Шевченко в чеській літературі». Далі в програмі вимінювалися молоді і наймолодші члени т-ва декламуючи Шевченкову поезію (ментор Ганя Головчук) та вокальна група (завідуюча акордеоністка Марія Поляк) котра виконала низку пісень на Шевченкові слова. #

I M P R E S S U M	I z d a v a č : Društvo za ukrajinsku kulturu Товариство української культури Zagreb , Domagojeva 11 , CROATIA Poslovni m.: Privredna banka Zagreb 2 3 4 0 0 0 9 – 1 1 1 0 0 4 5 8 6 9	Naša gazeta izlazi 4 puta godišnje kao tromjesečnik Glavni i tehnički urednik: Aleksa Pavlešić E – mail : duk@zg.t-com.hr Tel. Društva i uredništva: 01 / 4635-884	Наша газета № 1 (78) Prijelom i dizajn: A.Pavlešić Umnoženo vlastitim elektroničkim ispisom U Zagrebu, 26.03.2010. Naklada: 200 primjeraka
	Publiciranje autorskih članaka ili citiranje drugih izvora ne znači ujedno da redakcija „Naše gazete“ i dijeli izložene stavove i mišljenja, niti jamči istinitost tuđih navoda.	Публікування авторських статей або цитування інших джерел не означає, що редакція «Нашої газети» поділяє ті самі твердження й думки, або гарантує точність чужих наведень.	

Na kraju svog dvostrukog mandata predsjednik Republike Hrvatske Stjepan Mesić u posebnom intervjuu za MANJINSKI FORUM:

BIT NAŠE MANJINSKE POLITIKE JE DA MANJINE BUDU MOST SURADNJE I PRIJATELJSTVA IZMEĐU NARODA I DRŽAVA

Za poboljšanje manjinske politike donošenje Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina bio je presudan korak. Međutim osim njegove dosljedne primjene treba stvarati i održavati političku i etičku klimu u kojoj pripadnost nacionalnoj manjini neće biti diskriminacijska značajka ni u čemu i ni za koga. Promjene Ustava i Ustavnog zakona vrlo su kompleksna pitanja i nije dobro ako se rade pod pritiscima, na brzinu i bez potrebne rasprave i pripreme. Svom nasljedniku želim poručiti da je zagovaranje dosljedne ravnopravnosti svih građana ključ ravnopravnosti i nacionalnih manjina

Piše Stojan Obradović

• Kako biste na kraju svog drugog mandata ocijenili stanje manjinskih prava u Hrvatskoj? Što smatrate bitnim napretkom u ostvarivanju manjinskih prava i položaja manjina uopće u hrvatskom društvu u ovih deset godina, a što smatrate da se još nije uspjelo ostvariti, a eventualno je trebalo?

- Stanje manjinskih prava bitno je unaprijeđeno u odnosu na vrijeme od prije deset godina. Donošenje Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina bio je u tome smislu presudan korak. Ono što još treba, osim njegove dosljedne primjene, jest stvarati i održavati političku i etičku klimu u kojoj pripadnost nacionalnoj manjini neće biti diskriminacijska značajka ni u čemu i ni za koga.

• Često ističete da su demokratskim državama manjine prednost, bogatstvo, a ne opterećenje. Kako široj hrvatskoj javnosti konkretizirati i predstaviti te prednosti koje manjine nose, pokazati taj "benefit" koje društvo ima od manjina?

- Većina je ta koja ima odgovornost stvarati takav politički okvir koji će nacionalnim manjinama omogućavati punu afirmaciju. U tom sklopu mislim i na razvijanje različitih veza i kontakata s matičnom domovinom svoje nacije. S druge strane, i manjine imaju svoj dio odgovornosti, prije svega u tome da te mogućnosti iskoriste za uspostave boljih veza između Hrvatske i matične nacionalne države i da se uključe u konkretne projekte međudržavne suradnje.

MANJINE - FAKTOR REGIONALNE STABILNOSTI

• Na svojim inozemnim, državnim putovanjima, skoro uvijek nadete vremena da se sastanete i s predstavnicima hrvatske nacionalne manjine u drugim državama. Na koji način uopće manjine mogu najbolje, najpro-

duktivnije doprinijeti suradnji između svoje domovine i matične države?

- Republika Hrvatska ima ustavnu obvezu brinuti se o pripadnicima hrvatskog naroda u inozemstvu, osobito o hrvatskim manjinskim zajednicama. Svojim susretima s njima želio sam ih ohrabriti u njihovu nastojanju da se izbore za što povoljniji status u zemljama u kojima žive te da uspostave svaku moguću suradnju s Hrvatskom, bilo izravno s državnim tijelima, bilo preko Hrvatske matice iseljenika ili na drugi način. Iseljeni Hrvati mogu i trebaju biti most suradnje između država u kojima žive i Republike Hrvatske.

• Kako u tom kontekstu manjine mogu doprinijeti regionalnoj stabilnosti i regionalnoj suradnji i potpunom prevladavanju ratnog nasljeđa?

- To je prva obveza i većinskih naroda i manjina odnosno njihovih političkih predstavnika u zemljama regije. I zakonska regulativa i politički odnosi trebaju ići u tom smjeru. Koliko sam god mogao, utjecao sam na to da nacionalne manjine u Hrvatskoj i hrvatske manjine u susjednim zemljama budu, uz ostalo, u funkciji izgradnje suradnje i stabilnosti. Isto vrijedi i za hrvatski narod u Bosni i Hercegovini, koji je tamo konstitutivan narod. Nema ni potrebe ni razloga da se bilo koji narod diskriminira zbog rata i zbog pojedinih politika koje su poticale rat. Nema kolektivne odgovornosti.

(.....)

USTAVNE PROMJENE TREBA DOBRO PROSTUDIRATI I PRIPREMITI

• Aktualne su rasprave o promjeni Ustava RH i unutar toga određena pitanja vezana za manjine (dodatno pravo glasa). Sve se češće spominje i potreba mijenjanja (poboljšavanja) Ustavnog zakona o pravima nacio-

nalnih manjina, propitkuje se i pozicije i ovlasti saborskih zastupnika nacionalnih manjina, uloga Savjeta za nacionalne manjine, odnos političkih stranaka prema manjinama itd. Kako gledate na ta pitanja? Što bi po vama eventualno trebalo mijenjati?

- To su sve vrlo kompleksna pitanja i nije dobro ako se ona rješavaju pod pritiscima, na brzinu i bez potrebne rasprave i pripreme. Ustav mora dati okvir. Okvir kakav imamo dao je znatne mogućnosti nacionalnim manjinama za zaštitu njihovih prava kao i za političko djelovanje njihovih predstavnika u Saboru, stranka itd. Sada treba vidjeti ima li prostora za dalja poboljšanja i preciznije formulacije.

• Da li biste podržali dodatno pravo glasa za nacionalne manjine?

- To je upravo jedno od kompleksnih pitanja, koje treba dobro prostudirati jer otvara i niz drugih pitanja ustavnopravne i političke naravi.

• Hrvatska će uskoro biti član Europske unije. Kakve to potencijalne primjene nosi kada su u pitanju nacionalne manjine?

- Hrvatska je od Europske unije dobila pohvale za ustavnopravnu regulativu manjinske problematike i za sve ono što je konkretno učinila u saniranju ratnih posljedica i omogućivanju povratka. Vjerujem da će ulazak Hrvatske u Europsku uniju još više pridonijeti onome što je bit naše manjinske politike: da manjine budu most suradnje i prijateljstva između naroda i država.

• Što bi na kraju vašem nasljedniku savjetovali kada je u pitanju politika prema nacionalnim manjinama?

- Zagovarati dosljedno ravnopravnost svih građana. To je ključ ravnopravnosti i nacionalnih manjina. #

TRI MODELA OSTVARIVANJA PRAVA NACIONALNIH MANJINA

„S obzirom na ostvarenje prava nacionalnih manjina unutar zemalja EU **Siniša Tatalović** sa zagrebačkog Fakulteta političkih znanosti razlikuje tri modela ostvarivanja prava nacionalnih manjina. Prvi model čine države koje zastupaju ustavni princip jedinstvene nacije i ne priznaju drugo etničko porijeklo odnosno postojanje nacionalne manjine na svom teritoriju (poput Francuske koja primjenjuje *droit du sol*, ili Bugarske). Zatim slijede države koje svoje zajednice ne dijele na većinske i manjinske te identitet određene zajednice štite kroz materinji jezik (pr. Švicarci koji govore njemački, francuski, talijanski ili retoromanski) ili pak donekle priznaju etničku podjelu, ali samo u

okviru jedinstvene nacije (pr. baskijska ili katalonska narodnost u okviru španjolske nacije). Posljednju skupinu čine zemlje koje poznaju kategorije većinskog naroda i kategoriju nacionalne manjine, bez obzira na to kako je oni službeno nazivali. U ovu se skupinu ubrajaju sve države u tranziciji i pojedine zapadnoevropske države kao što je Austrija. Ova skupina država ima razrađene odredbe o pravima pripadnika nacionalnih manjina (više kao individualna, nego kao kolektivna prava), posebno o zaštiti njihova nacionalnog, kulturnog, vjerskog i jezičnog identiteta, uz vrlo različit raspon pojedinih prava.“

(Citat iz članka Mašenjke Bačić na h-alter.org)

HRVATSKO-UKRAJINSKA ANTOLOGIJA SUVREMENOG HRVATSKOG PJESNIŠTVA KAO OSOBNI IZBOR

Kad se slova presele na tvoje lice. Antologija suvremenog hrvatskog pjesništva. Priredio Silvestar Vrljić, izvršni urednik Nataša Veinović, Izdavački centar Sveučilišta «Ivan Franko» u Lavovu, Lavov, 2008.

Piše: Đuro Vidmarović

Marom Ministarstva obrazovanja i znanosti Ukrajine i Nacionalnog sveučilišta «Ivan Franko» u Lavovu, pojavila se 2008. godine dvojezična ukrajinsko-hrvatska «antologija suvremenog hrvatskog pjesništva» pod nježnim naslovom «Kad se slova presele na tvoje lice». Kao izdavači ovog, kako u naslovu stoji, vrlo ambiciozno naslovljenog djela, javljaju se najviše, gore navedene instance u prijateljskoj Ukrajini. Izdavač nije naveo ime sastavljača, što je ozbiljan propust, jer antologije spadaju u posebno važnu vrstu autorskih djela. Umjesto toga naveden je kao «priređivač» našoj široj javnosti malo poznati Silvestar Vrljić, a kao «izvršni urednik» Nataša Veinović.

Obzirom da je iza ovoga prijevoda stalo državno Ministarstvo obrazovanja i znanosti, svaki će ukrajinski čitatelj očekivati odgovoran odabir imena, jer se očekuje da ona dostojno i objektivno predstavljaju svoju zemlju Hrvatsku. Kako takvih prijevoda u Ukrajini ima vrlo malo, ova će knjiga biti putokaz slavistima i studentima kroatistike za upoznavanje sa suvremenim pjesništvom na hrvatskome jeziku. Stoga je odgovornost priređivača bila velika.

Priređivač Silvestar Vrljić napisao je kratak «predgovor» u kojem je ukrajinske čitatelje ove Antologije upozorio «da knjiga koju drže u ruci trebala bi predstavljati antologiju suvremenog hrvatskog pjesništva», a onda nastavlja kako je riječ «o svojevrsnoj panorami mlađeg suvremenog hrvatskog pjesništva», te da «autori u ovoj panorami predstavljaju ono najbolje što se u mladoj suvremenoj hrvatskoj poeziji trenutačno događa ..., a većina njih su i priznata međunarodna pjesnička imena, pa smatram da je prevođenje ove knjige na ukrajinski jezik i njezino objavljivanje u Ukrajini važno i za hrvatsku i ukrajinsku kulturu».

Koncepciju djela, odnosno njegovu serioznost, autor u naslovu istaknutom na koricama podcrtava nazivom «antologija», dok u predgovoru ovu činjenicu relativizira priznanjem «trebala bi predstavljati antologiju», da bi ubrzo zaključio kako je riječ zapravo o «panoramama». Ovakva neodlučnost sigurno zbunjuje ukrajinske čitatelje, jer termini «antologija», antologija koja bi to «trebala biti» i «panorama» književnog stvaralaštva, nisu riječi istoznačnice. (Bez želje da poučavam našeg priređivača, ipak bih mu preporučio pročitati predgovor Iryne Starovojt u djelu «Antologija suvremene ukrajinske književnosti, Osijek, 2008.»)

U knjizi nema recenzenata, odnosno nema ni jednog od iskusnih hrvatskih antologičara koji bi svojim imenom knjizi dali ozbiljnost i neupitnost. Ime uvaženog Silvestra Vrljića ne može zamijeniti sveučilišne profesore i akademike. Kao vrijednost ovoga djela ističemo činjenicu što je u prevoditeljski tim uključena najpoznatija (i jedina) ukrajinska kroatistica, prof. dr. Ljudmila Vasiljeva. Uz nju je priređivač angažirao serbiste Alu Tatarenko i Ivana Lučuka, te još nekoliko manje poznatih prevoditelja, očito studenata gospođe Vasiljeve, ili gospođe Tatarenko. Nadamo se da je profesorica Vasiljeva kontrolirala prijevode. Isticanjem nedefiniranosti ove «antologije» (čemu je kriv priređivač) ne stavljamo pod upitnik pjesnike koje je autor

uvrstio, ali smijemo kazati kako izabrana imena nisu jedina koja su zaslužila ući u izbor. Poglavitito knjizi kojoj su izdavači tako visoki naslovi. Primjedba bi se mogla staviti i na starost nekih uvrštenih pjesnika, zbog toga što je neprimjereno mladim pjesničkim imenima smatrati dame i gospodu koja su starija od 30 godina. Bez obzira što se osjećaju mlađahno i poletno.

Pa da vidimo što je to, kao «najbolje u mladom suvremenom hrvatskom pjesništvu» Silvestar Vrljić ponudio ukrajinskoj javnosti. Svaki je autor predstavljen s četiri do pet pjesama. Navodimo njihova imena slijedom kojim su predstavljeni u ovoj «antologiji».

- MARIJA ANDRIJAŠEVIĆ (Split, 1984.). Ova je autorica predstavljena s četiri pjesme u prijevodu prof. dr. Ljudmile Vasiljeve iz Lavova. - ANA BRNARDIĆ (Zagreb, 1980.) Predstavljena je s pet

pjesama koje su preveli Ivan Lučuk i Natalije Čorima. - BRANKO VASILJEVIĆ (Zagreb, 1980.). Predstavljen je s četiri pjesme koje je preveo Marjan Klimec.

- SILVESTAR VRLJIĆ (Zagreb, 1976.). Predstavljen je s četiri pjesme u prijevodu Ljudmile Vasiljeve. - MARKO POGAČAR (Split, 1984.) Predstavljen s pet pjesama u prijevodu Ale Tatarenko. - OLJA SAVIČEVIĆ IVANČEVIĆ (Split, 1974.). Predstavljena sa šest pjesama u prozi u prijevodu Ale Tatarenko. - IVANA SILIĆ BODROŽIĆ (Vukovar, 1982.) Predstavljena s pet pjesama u prijevodu Ljudmile Vasiljeve. - TIHOMIR MATKO TURČINOVIĆ (Zagreb, 1978.). Predstavljen s pet pjesama u prijevodu Ivana Lučuka i Natalije Čorima. - Ivan Šamija (Zagreb, 1976.). Predstavljen s pet pjesama u prijevodu Ivana Lučuka i Ale Tatarenko. - MARIJANA ŠUTIĆ PAVLIČEVIĆ (Šibenik, 1977.). Predstavljena s četiri pjesme u prijevodu Natalije Horoz. - DORTA JAGIĆ (Sinj, 1974.) Predstavljena s pet pjesama u prijevodu Natalije Horoz.

Od navedenih pjesnika i pjesnikinja Ana Brnardić, Marko Pogačar, Olja Savičević Ivančević, Ivan Šamija i Dorta Jagić, članovi su disidentskog *Hrvatskog društva pisaca*. Nitko od uvrštenih nije član *Društva hrvatskih književnika*, što također upućuje na subjektivne kriterije kojima se služio sastavljač.

Bez nakane da umanjim napore gospodina Vrljića, tim više što je iza njega stala ugledna profesorica Vasiljeva, mišljenja sam da je ukrajinsko Ministarstvo obrazovanja i znanosti, prije objavljivanja navedene antologije/panorame trebalo potaknuti ukrajinske kroatiste, npr. prof. dr. Ljudmilu Vasiljevu, i ugledne književnike koji su se potvrdili kao poznavatelji i prevoditelji hrvatske književnosti, npr. Dmitra Pavlička, Leonida Talalaja i Ljubav Golotu, da u suradnji s hrvatskim ukrajinomom i pjesnikom Damirom Pešordom i istaknutim antologičarom, znanstvenikom i pjesnikom, akademikom Antom Stamačem izrade antologiju hrvatske književnosti od najranijih vremena do suvremenosti, slično onome što su učinili Galina Kruk, Ljudmila Vasiljeva i Damir Pešorda s «**Antologijom suvremene ukrajinske književnosti**» (Osijek, 2008.). Posao ne bi bio preobiman jer je glavninu prijevoda uradio Leonid Talaj u sjajnoj panorami cjelokupnog hrvatskog pjesništva «**Čudo prvoga/Диво першого**» (Kijev, 2000.). Nakon ovakve antologije ukrajinskim bi čitatelji razumjeli, shvatili i divili se poetskom diskursu najmlađeg naraštaja hrvatskih pjesnika. #

Учасники звітно-виборчих зборів Української громади РХ

24 січня у Загребі відбулися звітні і парціально-виборчі збори Української громади РХ

Чинна Президія Української громади Республіки Хорватія проширена так, що її склад: Іван Семенюк (Липовляни) – голова Української громади РХ, заступники голови - Лариса Угleshіч-Прокопенко (Вуковар), Анкіца Верхас (Славонський Брод) і Остап Філіма (Загреб), секретар – Марія Семенюк (Вуковар), та ще решта одинадцять членів Президії з різних осередків, де проживають українці в РХ. Голова трьох-членної ревізійної комісії є Михайло Семенюк зі Славонського Броду.

1 лютого у Загребі відкрита виставка картин художниці Жанны Ерделі

Після недавньої загребської виставки малярки Ж.Ерделі з Вінковців, виставка її картин відбулася і в галереї «Купола» в Міській бібліотеці Загребу. Організатором була Центральна бібліотека русинів і українців РХ, під керівництвом Катерини Тодорцев Хлача.

К. Тодорцев Хлача і Ж. Ерделі

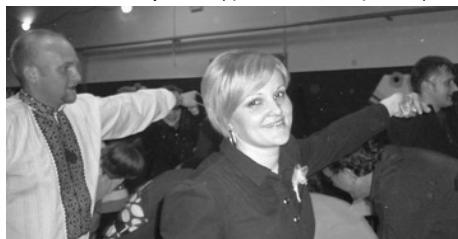
6 лютого, в Липовлянах, КПТУ «Карпати» організували 11-тий український вечір

Розважальний вечір, за звичаєм званий бал, у Липовлянах, як і завжди, перед спільною забавою мав якісну програму, в якій виступили співоча група

Еміл Овад і Марія Поляк

у супроводі акордеона й гітари, та дівочий тріо. Для танцю ангажований народний оркестр, а також і співак І. Бачинський, котрий супроводжувався грою на синтезаторі. (фот. www.karpati.hr)

«Оо-ой забава, забава аж до рання...»

6 лютого, в Осієку, КПТ русинів і українців організували бал

В службовій програмі виступили т-ва з Осієку, «О.Костельник» з Вуковару і «Й.Говля» з Міклушевців. Підчас вечора,

Хор товариства з Осієку

для розваги й танцю грали домашній оркестр «Заборонений спів» та гості з Руського Керестуру. Окремі гості були заступник голови Ради за нацменшини РХ Никола Мак, та депутат Назиф Мемеді.

Оркестр «Заборонений спів» з Осієку

6 лютого, у Вінковцях, КПТ русинів і українців організували бал

Під час вечора добрий настрій надавав оркестр Янка Чордаша, якого члени з різних міст, а в якийсь час приєдналися і музиканти з Осієку. Пізніше загостив і депутат Парламенту РХ Назиф Мемеді.

Н. Мемеді (в середині) і Я.Чордаш (сидить)

8-го лютого в Осієку, а 15-го у Вуковарі відкриті виставки картин Владіміра Провчі, під назвою « Україна в серці»

Художник-аматор В.Провчі з м. Матулі, активно почав і цей рік. В Осієку, художника представили голова Т-ва Д.Рашлянин і русинська відома поетеса А. Балатінец.

Агнетка Балатінец і Дубравка Рашлянин

13 лютого в приміщені КПТ-ва русинів і українців Загреба, натомість «балу» був концерт

За традицією, на другу суботу в лютому, згадане т-во в Загребі провело бал. З організаційних причин, цього року підготовлено лиш концерт, в якому виступили Т.Седер, Д.Петравич і Й.Залуцький.

Частина оркестру Янка Чордаша

Присмний музичий вечір та спілкування

ВИБІР ВІСТЕЙ З ДІЯЛЬНОСТІ ПОСОЛЬСТВА УКРАЇНИ В ХОРВАТІЇ (Уривки з матеріалів зі сайту Посольства www.mfa.gov.ua/croatia)

24 грудня 2009 р. з нагоди Дня працівників дипломатичної служби України в Посольстві України у Республіці Хорватія Посол України Борис Зайчук вручив Почесну грамоту та нагрудний знак Міністерства Закордонних Справ України Теодору Фріцкі - заступнику голови товариства дружби «Хорватія-Україна».

Нагородою МЗС України Т.Фріцкі було відзначено за значний особистий внесок у зміцнення і розвиток українсько-хорватських відносин та утвердження позитивного іміджу України в Республіці Хорватія.

Під час офіційної церемонії Посол України також вручив посвідчення закордонного українця Володимирі Провчі.

У розмові після офіційного вручення відзнаки МЗС та посвідчення закордонного українця Посол України наголосив на важливості якомога ширшого представлення України в Хорватії.

Теодор Фріцкі

22 січня 2010 року відбулася зустріч Посла України в Республіці Хорватія Бориса Зайчука з керівництвом української громади та Координації української національної меншини у Республіці Хорватія І.Семенюком та В.Филимою.

Б.Зайчук привітав українців Хорватії з Днем Соборності та побажав єдності й цілеспрямованості в досягненні важливих цілей громади, спрямованих на задоволення потреб спільноти та гідне представлення української держави за кордоном.

Під час зустрічі було обговорено ряд важливих питань діяльності української національної меншини, зокрема в контексті співпраці з Посольством.

25 січня 2010 року Посол України в Республіці Хорватія Борис Зайчук провів зустріч з представниками русинської національної меншини у Республіці Хорватія.

Під час зустрічі були обговорені питання щодо значення та діяльності громади в Хорватії, а також основні напрямки розвитку на наступний період.

Впродовж розмови були розглянуті питання шкільництва, діяльності культурно-освітніх товариств, перспективи роботи громади в гуманітарному напрямку.

Представники русинської національної меншини поінформували про наміри і бажання спільноти представляти Україну в Республіці Хорватія на якомога вищому рівні.

27 січня 2010 року Посол України в Хорватії Борис Зайчук з метою обговорення співпраці між вищими навчальними закладами України та Хорватії зустрівся з ректором Загребського Університету Алексом Белішем.

Під час зустрічі було позитивно відзначено існуючу співпрацю між центральними навчальними установами двох країн, а саме між Загребським Університетом та Київським Національним університетом ім. Т.Шевченка.

Співробітництво між двома університетами, яке підтримується міжуніверситетською Угодою про співпрацю, відбувається, зокрема, у формі щорічних студентських обмінів та студентських практик загребських студентів-україністів та київських студентів відділу хорватистики.

Одночасно було обговорено значні можливості до розширення існуючих контактів. Зокрема, розглядалося питання про встановлення безпосередніх зв'язків між вищими навчальними закладами у напрямку фізики, природничо-математичних наук, медицини, суднобудування, агрономічного сектору, лісництва та сільського господарства, біологічних наук.

Посол Борис Зайчук і ректор Алекса Беліш

Посол Б.Зайчук звернувся до ректора А.Беліша з проханням про визначення в Загребському університеті окремої аудиторії, якій буде присвоєно ім'я Т.Г.Шевченка. Цю ініціативу керівник хорватського Університету зустрів з великою прихильністю і готовністю підтримати її втілення.

Після урочистого вручення Почесних грамот

В Загребі, **18 лютого 2010 року**, зустріччю з представниками хорватської громадськості – членами української спільноти та друзями України що проживають в Хорватії, Голова Верховної Ради України Володимир Литвин розпочав свій робочий візит до Хорватії, в рамках якого офіційна делегація України брала участь в церемонії інавгурації новообраного Президента Республіки Хорватія І.Йосиповіча.

В. Литвин підкреслив, що Україна цінує діяльність української громади в Хорватії, яка є одним з мостів єднання між нашими двома державами. Він наголосив, що українська громада за кордоном є невід'ємною частиною українського суспільства і має велике значення для України та подякував за ту роботу, яку вони проводять задля зміцнення контактів між Україною і Республікою Хорватія та популяризації української культури та духовності.

Під час зустрічі, в присутності Посла України в Хорватії Бориса Зайчука і почесного консула України Ніколи Маліча, відбулося урочисте вручення Почесних грамот Верховної Ради за особливі заслуги перед Україною.

HRVATSKO IZDANJE POVIJESTI UKRAJINE

U Zagrebu je u siječnju ove godine tiskana knjiga „Povijest Ukrajine“ na hrvatskom jeziku. Ova ilustrirana edicija, pisana prošle godine, predstavljena je u Zagrebu krajem ovog mjeseca prije skupštine Hrvatsko-ukrajinskog društva, koje je njen izdavač (vidi narednu str. – op. ur.). Za prvi kontakt sa spomenutim izdanjem, u ovoj prigodi daju se ulomci iz predgovora urednika Đure Vidmarovića, te uvoda urednika i priređivača Sergeja Burde.

Iz predgovora urednika Đure Vidmarovića

(.....)

Problem nepoznavanja ukrajinske povijesti nazočan je i u hrvatskoj historiografiji. Udžbenik iz kojega je moj naraštaj studenata povijesti dobivao znanje o prošlosti ukrajinskog naroda napisali su ruski profesor B. D. Grekov i tadašnji šef Katedre za povijest Europe srednjega vijeka Filozofskog fakulteta u Zagrebu, prof. dr. Miroslav Brandt kao zajedničko djelo pod dvojnim naslovom: B. D. Grekov: Kijevska Rusija (prijevod prof. dr. Rene Lovrenčić) i M. Brandt: Ruske zemlje od XII stoljeća do Ivana Groznog. Udžbenik je objavila zagrebačka izdavačka kuća »Naprijed«, 1962. godine. »Brandt-Grekov udžbenik«, kako smo ga nazivali, bio je zadano štivo sve do 1981., kada prof. Brandt objavljuje svoj udžbenik Srednjovjekovno doba povijesnog razvitka kojega je izdao Slavko Goldstein u nakladničkoj kući »Liber«. Ovaj je udžbenik doživio drugo izdanje 1995. u nakladi zagrebačke »Školske knjige«. Godine 1981. prof. Brandt objavljuje knjigu Povijest Rusije u srednjem vijeku, ponovo u nakladi »Liber«.

Već naslovi koje su svojim radovima dali prof. Grekov i prof. Brandt otkrivaju velikoruski utjecaj koji se, kada je riječ o Ukrajini, prebacio iz velikoruske carske historiografije u rusku boljševičku i sovjetsku »internacionalističku« historiografiju. Država pod nazivom »Kijevska Rusija« nije postojala pod tim imenom. Takav naslov knjige je tada (1962.), kao što bi i danas (2009.), upućivao na veliku državu koja se zove Rusija, nekada Ruski Imperij, a danas Ruska Federacija, i svaki je čitatelj mogao shvatiti kako se u knjizi govori jedino o povijesti te države. U sintagmi »Kijevska Rusija« nema mjesta za Ukrajinu, tu je ukrajinska povijest prešućena, prilagođena ruskim imperijalnim »istinama«, falsificirana, pa čak i oteta. Naslov koji je svome dijelu udžbenika dao uvaženi hrvatski povjesnik Miroslav Brandt također je, na žalost, upućivao na povijest Rusije, odnosno zemalja na kojima živi ruski narod, a nikako ukrajinski. Da je znanstvenicima bilo do povijesne istine tada bi naslov Grekovljevog dijela navedenog udžbenika glasio »Kijevska Rus«, a onaj prof. Brandta mogao je imati naslov u jednoj od sljedećih varijanata: a) »Sjeverne zemlje Kijevske Rusi od tatarske okupacije do moskovitskog vladara Ivana Groznog«; b) »Zemlje Moskovijske, odnosno Moskovske države od XII st. do Ivana Groznog«; c) »Povijest ruske države od XII st. do Ivana Groznog«

(.....)

Objektivno gledajući, Segej Burda je stvorio pionirsko djelo u suvremenim ukrajinsko-hrvatskim povijesnim relacijama. U njemu su pogrešne interpretacije ukrajinske povijesti predstavljene onako kako su ih konačno mogli i smjeli objasniti današnji ukrajinski povjesničari. A ukrajinska historiografija morala je tijekom posljednja dva desetljeća učiniti divovski napor kako bi i svome narodu i svijetu predočila vlastitu povijest, bez velikoruskih, maloruskih i rusofilskih ideologema i stereotipa. Burda nas upoznaje s tim naporima, čime kao pripadnik ukrajinske nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj doprinosi upoznavanju njegovoga matičnog i većinskog naroda. To je primjer kako manjinski intelektualac može vršiti ulogu mosta između dvaju naroda. (.....) #

Iz uvoda urednika i priređivača Sergeja Burde

(.....)

Povijest Ukrajinaca treba proučavati u kontekstu povijesti Istočnih Slavena. Što se tiče hrvatske historiografije, njezino cjelovito razumijevanje tog kompleksa tijekom proteklih desetljeća susretalo se s više praktičnih prepreka, a jedna od njih svakako je nerazrađenost hrvatske historiografske terminologije glede etničke i državno-pravne povijesti ukrajinskog naroda. Takva je situacija, nažalost, dovela do relativno slabije obaviještenosti šire javnosti u Hrvatskoj (također, i u sredinama njoj susjednih naroda) o ukrajinskoj prošlosti. Poglavitito u kontekstu Istočnih Slavena u kojem se često gubila ukrajinska narodna autonomnost, autohtonost i samobitnost. Nekoliko različitih istočnoslavenskih pojmova u Hrvatskoj je prevedeno s jedinstvenim značenjem, zbog čega su cijeli tekstovi dobivali sasvim drugačiji smisao. Čitatelji se u takvoj terminološkoj nepreciznosti nisu snalazili, gubeći mogućnost uvida u suštinu problema. Premda po mnogo čemu slične, povijesti dvaju naroda ostajale su nepoznate, a zbog toga i narodi

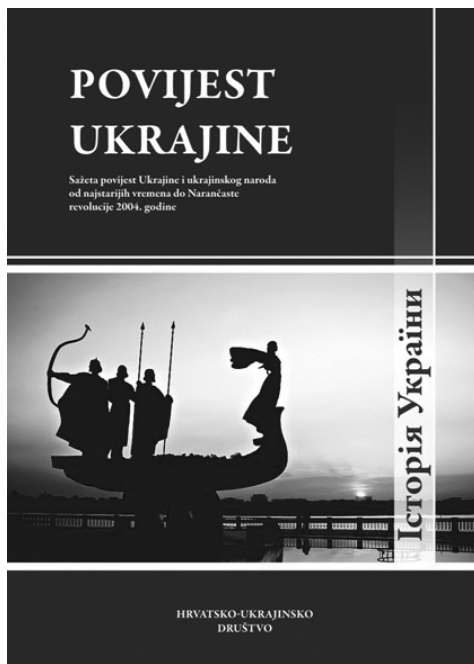
jedan drugome dalek i nepoznat.

Jedna od najčešćih pogrešaka u hrvatskom jeziku jest poistovjećivanje zemljopisnog termina Rus' (ujedno i političkog pojma), koji predstavlja povijesno ime Ukrajine, s pojmom Rusija koji se odnosi na bivše Moskovsko Carstvo. Riječ je o dva u suštini posve različita pojma. Kijevska Rus' je isto što i Ukrajina, a Rusija isto što i Moskovijska. Druga se pogreška često javlja prilikom poistovjećivanja starijeg ukrajinskog etnonima Rusini (lat. Ruteni) s današnjim imenom današnjeg ruskog naroda. Etnonim Rusi treba se odnositi na narod koji je u povijesnim dokumentima do 18. stoljeća pisan imenom Moskoviti, odnosno *moskovski narod*. Još je manje poznato da u povijesnim vrelima originalni pridjev ukrajinskih riječi Rus' i Rusin glasi *ruski*. Hrvatski, uz pojedine druge svjetske jezike, relativno slabo poznaje i razlikuje stariji termin *руський* od nešto mlađeg *руський*, a upravo to razlikovanje predstavlja jednu od temeljnih pretpostavki za kvalitetno razumijevanje povijesti i kulture Istočnih Slavena.

Nerazrađenost hrvatske terminologije glede povijesti Istočnih Slavena, često neopravdano isključuje važnost ukrajinske nacije u srednjovjekovnoj povijesti istočne i središnje Europe, premda su preci Ukrajinaca, uz početnu ulogu vikinških doseljenika, više od pet stoljeća, bili ključni akteri kreiranja političkih i kulturnih međunarodnih odnosa u ovom dijelu našeg kontinenta. Činjenica da su preci današnjih Ukrajinaca imali ključnu ulogu u širenju kršćanstva među ostalim istočnoslavenskim, finskim i drugim plemenima, te da su zaslužni za razvijanje staroukrajinske kulture sa središtem u Kijevu, u Hrvatskoj je gotovo nepoznata.

(.....)

S obzirom na terminološku zbrku, prethodno spomenute okolnosti i prijepore, ukrajinski povjesničari danas često koriste termine *staroukrajinski* ili preciznije *starokijevski* kojima u stranoj literaturi često zamjenjuju vlastiti srednjovjekovni ukrajinski termin *ruski*, naglašavajući da povijest Kijevske Rusi službeno pripada nacionalnoj povijesti današnje Ukrajine. (.....) #

U ZAGREBU JE PREDSTAVLJENA KNJIGA „POVIJEST UKRAJINE“

Mr. Đuro Vidmarović

Neposredno prije izvještajne i izborne skupštine Hrvatsko-ukrajinskog društva, u Zagrebu je 25. veljače o.g. predstavljena netom izašla knjiga „Povijest Ukrajine“ na hrvatskom jeziku, koja obuhvaća period od pretpovijesti do danas.

Publikacija je napisana tijekom 2009. godine, a njezin sadržaj predstavlja interpretiranu zbirku priređivača na temelju prethodno objavljenih više autorskih djela uglednih ukrajinskih, hrvatskih i inozemnih povjesničara. Korištena je literatura na hrvatskom, ukrajinskom i engleskom jeziku.

Nakladnik je Hrvatsko-ukrajinsko društvo, priređivač Sergej Burda, glavni urednici mr. Đuro Vidmarović i Sergej Burda, a tehnički urednik mr. Miroslav Kirinčić. Spomenuta publikacija ima 380 stranica, preko 140 povijesnih fotografija te 20-ak povijesnih karata. Tiskana je formatu B5 - color, meki uvez, u nakladi 800 primjeraka.

Knjigu su predstavili mr. Đuro Vidmarović i Slavko Burda koji su istakli vrijednost ovog djela i u zbližavanju dvaju naroda.

Slavko Burda

SKUPŠTINE HRVATSKO-UKRAJINSKOG DRUŠTVA

U Obrtničkoj komori u Zagrebu, 25. veljače o.g., nakon sjednice upravnog odbora i predstavljanja knjige „Povijest Ukrajine“, drpžana je izvještajna, a potom i izborna skupština Hrvatsko-ukrajinskog društva.

Na sjednici upravnog odbora, kojim je, kao potom i izvještajnom skupštinom, predsjedao dr. Franjo Gregurić, izloženi su svi pripremljeni materijali – izvješća te prijedlozi plana budućeg rada, izmjene Statuta te sastava novog upravnog odbora.

Dosadašnji upravni odbor je za uspješnu završnicu svoga rada, prije izvještajne skupštine, priredio predstavljanje upravo izdane posebno vrijedne knjige „Povijest Ukrajine“ na hrvatskom, koje je Hrvatsko-ukrajinsko društvo ujedno i nakladnik.

Izvješće o četverogodišnjem, unutar kojeg izdvojeno i o prošlogodišnjem radu, podnio je predsjednik HUD dr. Franjo Gregurić, o financijama je izvjestio tajnik mr. Miroslav Kirinčić, a u ime nadzornog odbora izvjestila je njegova predsjednica Marija Mesić. S obzirom da su sva izvješća, kao i prijedlog programa rada za naredni period, bili blagovremeno dostavljeni članovima, izvješća su mogla biti sažeta, što je pridonijelo operativnosti u radu skupštine.

U izvješću su, po svojoj naravi, aktivnosti grupirane u suradnje s Veleposlanstvom Ukrajine u RH, Ukrajinsko-hrvatskim društvom u Kijevu i Sveukrajinskim fondom Limić, a također i brojne aktivnosti ostvarene u suradnji s drugim institucijama i udrugama. Uz nekoliko ostvarenih projekata

Nj.E. Željko Kirinčić

Nj.E. Boris Zajčuk

Mr. Teodor Fricki, dr. Franjo Gregurić i mr. Ivica Trnokop

izdavaštvu naveden je i niz uspostavljenih suradnji u području kulture, obrazovanja i gospodarstva, koje su rezultirale i konkretnim akcijama (izložbe, manifestacije, koncerti, razmjene delegacija, projekti...). Sastavni dio aktivnosti je i povećanje članstva, u čemu treba naglasiti da je društvu pristupilo i nekoliko velikih tvrtki.

Nakon izvješća, nazočnima su se pri-

godno obratili veleposlanik Ukrajine u RH Boris Zajčuk i veleposlanik Hrvatske u Ukrajini Željko Kirinčić, a predsjednik Koordinacije društava Andrija Karafilipović je govorio o suradnji HUD s Kordinacijom.

Tijekom izborne skupštine upravni odbor je povećan na 15 članova. Za predsjednika je izabran Božidar Markuš, dopredsjednici su mr. Marjan Kombol i mr. Teodor

B. Markuš, mr. M. Kirinčić, Marija Mesić, mr. Ivica Trnokop i mr. Marjan Kombol

U auditoriju su bili brojni uglednici iz područja znanosti, obrazovanja, gospodarstva...

Fricki, a tajnik mr. Miroslav Kirinčić. Predsjednica tročlanog nadzornog odbora je Marija Mesić.

U planu za naredni četverogodišnji period, uz već uvriježene aktivnosti koje daju dobre rezultate, naglasak je dan na suradnju s Ukrajinom, posebno u gospodarstvu, turizmu, kulturi te povezivanju gradova i županija u Hrvatskoj i Ukrajini. U nove projekte uvršteno je otvaranje web-stranice HUD-a. #

МАРАФОН ДЛЯ ВІЧНОЇ УСМІШКИ

Хоч ще тепло, надходить осінь. Українським поселенцям, хліборобам, мала радість з того. В диких кутах боснійської кострубатой землі треба вдвічі більше поту за лиш половину слабкого врожаю. А зерна кукурудзи, дрібні й тверді, так під жорнами скрегочуть, мов камінчики, та треба сили крутити, що аж руки горять. Але хоч земля власна, то вже якось Бог дасть щасливо вигодувати діточок.

Ганнуса просила, що замість простої льолі вже час купити сукенку. Батьки не зовсім погоджувалися, бо для всієї сім'ї неможливо надбати гарного домотканого лляного полотна, тому для дітей виробляли льолі, спідничини та штанята з домашнього, грубішого й міцнішого, полотна, зітканого з мішанини прядива льону й конопель. Краще полотно використовували для сорочок і дівочих суконь.

Надійшов час, коли в хаті треба було обновляти куповані товари. Батьки до міста вирушили ще перед ранком, бо було йти кілька годин піхотою. Коли прибули, крамниці вже давно були відчинені. Батьки не барилися, бо купили лиш основне – сіль, гас, сірники, нитки для вишивання, а на базарі – сокиру й чавунний баняк, а не забули й для дітей – хоч по одній цукерці. Крамар на базарі, між іншим, дешево продавав, хоч вже трохи й виношену, але цілу й ще зовсім добру, сукню. Була вона з тоншого фабричного полотна, широка, червонява, з білими квіточками. Для Ганнусі, напевне, трохи задовга, але через рік буде якраз по мірі, то буде мати святочне вбрання хоч під час тепліших днів. Назад рушили біля полудня, так що додому прийшли, коли сонце було ще високо, хоч вже рум'яніло.

Діти там десь напасали корівку, а якраз Ганнуса прибігла напитися води. Була забруднена біля уст та пояснила, що діти там розпалили огонь й спекли собі по качану молодой кукурудзи. Як несподіванку, батько розстелив сукню, а дочка від здивування не могла ані поворухнутися, лиш, мов зачарована, прошептала «ооо-й», а коли зрозуміла, що то для неї, наставила руці та, коли батько її підняв, обняла його аж до болю. Щоб похвалитися перед дітьми, випросила дозвіл коротко показатися, швидко перебралася й побігла.

Коли Ганя похвалилася, в першу мить бахурня вихваліяла, дивувалася й раділа разом з нею, але декотрі сусідські діти не могли заглушити заздрості. Щоб, буцімто «проверити якість» полотна, щипали Ганнусю так, що мусила відступити трохи далі.

Дітвора повернулася до забави – змагалася перескакувати вогонь. Хтось подрочив, кличучи «панночку», щоб і вона перескочила, якщо вже не «червонява пава». Коли, не роздумуючи, Ганя підійшла ближче, на вогонь кинули нову гілляку. Притримуючи задовгу сукню, Ганя бігла, підскачила.... Якраз тоді з тої гілляки лизнуло полум'я, сягнуло високо і тонка сукня спалахнула, мов папірець. Дівчинка, перескочивши, стала на ноги, але вмить перетворилася в полум'яний стовп, з болю викрикувала, автоматично намаг аю-

чись руками гасити вогонь, – знемогла і впала. Аж тоді діти «прокинулися» й прискочили гасити так, як уміли – руками, бо й не було чим іншим.

З болю Ганнуса скугніла й корчилася на землі. Волосся майже все обсмалене. Від колишньої сукні в горішній частині тіла залишилися тільки обгорілі шмати, а нижче пояса згоріла цілком.

Хтось відразу повідомив батьків, і вони вмить опинилися тут. Розгублені, й самі не знали, що діяти. Заповіли побігти по дячиху й попросити, щоб вона принесла свої лікарства, а батько взяв дитину на руки і відніс до хати. Розрізали і скинули залишки одяжі, уважно обтерли мокрою шматоною, накрили найм'якшою веретою, яку мали. Дитина весь час потихеньку плакала. Її обпалена шкіра горіла й поволі пухла. Стримуючи гіркі сльози, батьки заспокоювали й бадьорили дитя.

Половини чарочки зеленкуватої масти, яку принесла дячиха, не вистачило ані за ті найбільш обпечені місця, а решту довелося намастити звичайним маслом, якого також було небагато. Лікування допомогло хоч стільки, що дитина затихла. Здавалось, що болі зменшилися. Все-таки, сумно киваючи головою, дячиха сказала, що без доктора не обійдеться, а щонайменше – хоч його лікарства.

А то, біда на біду! На цих горбах коней не тримають, а якби й винаймити биків, щоб ними везти дитину до міста, то це б потривало. Можливо, вже й запізно, а на руках нести – не донесеш. Якби хоч лікарства! Батьки переглянулися і без слова зрозуміли. Батько взяв срібну монетку, сховану на чорні дні, назвав черевики та біжком до міста.

У черевиках не прикро ходити, але бігти.... Поки пробіг два горби, вже намуляв болючі пухири, а після третього горба вони потріскали й розкривавили. Сकिनув черевики, а щоб не нести, сховав за куці і запам'ятав місце. Далі побіг босий. Витримає. В нього шкура на стопах груба – та ціле ж літо ходив босий, щоб шпарувати взуття. Незвиклому бігти, заболіло його під ребрами. Трохи скулившись, трохи ходом, ледве-ледве переміг кризу, біг далі якнайшвидше міг. Духу нестало, піт обливав, а в голові дудніло.

Прибув до міста та відразу – до аптеки. Зачинено! Щастя, що аптекар мешкає в хаті поруч. Батько не дуже добре володіє

тутешньою мовою, аптекар також, бо більше говорить німецькою, – важко порозумітися. Здається, посилає до доктора в шпиталь. Батько трохи міцнішим голосом тлумачить, що дитина вдома, село далеко, огонь, ватра, попечена. Аптекар перебиває, каже, що він не глухий, а лиш не розуміє всього докладно, що то цей говорить. Батько повторяє те саме, показуючи по тілі, мов мастить. Нарешті, аптекар відчинив аптеку й продав йому якоюсь білою мастю наповнену пачечку з грубішого паперу налитого воском. Тлумачив, як використовувати масть, а батько лиш потакував киваючи. Буцімто розумів. Нарешті, заплатив і почав дякувати, а аптекар лиш немічно склав руки й підніс погляд вгору.

Рушив біжком, стежками, як найближче, навпростець. Вночі, навпомацки, було боляче тупати п'ятами по твердій землі. Швидко бігти духу бракло, у грудях товкло, мов у бочці, у вухах шуміло, а перед очима час від часу іскри пробігали. Мусить витримати! Там Ганнуса жде рятунок. Тому він не має права звертати увагу на кольки й корчі у м'язах, зважати, що ступні терплять і пашіли, а в колінах біль зростає до безтями. Все це відганяв від себе, маючи перед очима обсмалене дитяче обличчя. Останні горбки пробіг, мов на крилах летів (про черевики ані не згадав).

Діти заснули, а мати, при приглушеному світлі, дрімала на стільці біля ліжка, на котрому з заплющеними очима лежала опухла дитина. Коли батько увійшов, мати зірвалася і подала знак бути тихим. Подав їй лік, питаючи, як дитина. Жінка його заспокоїла, а в ту мить Ганнуса розплющила очі й глянула на батьків. Коли приступили до неї й сказали, що тато з міста ось приніс лік, зі страхом шепочучи попросила, щоб її не карали за сукню. Ледве стримуючи жаль, черствою селянською долонею погладивши обсмалене дитяче волосся, батько розраджував – хай вона виздоровіє, а він їй купить нову, ще кращу сукню. Дитяче обличчя випромінювало щастя. Широко усміхаючись, з полегшенням зітхнула і блаженно заплющила очі.

Попросив жінку, щоб тою мастю сама намастила дитинку, бо його ноги вже не тримають, а в голові туманіє так, що немає сили ані обмитися. Лиш перебере сорочку і ляже на лавці.

Прокинувся від крику. З риданням мати просила, щоб подали свічку – Ганнуса померла. Батько зірвався, хтів на ноги, але біль, особливо в колінах, не дозволив. До того ж і суцільна тьма. Почув, що сім'я збіглася, та наказав засвітити лампу. Відповіли, що досить запаленої свічки, а як спитав, чому не видно нічого і почув, що вже день, – все зрозумів. Він став калікою, а й зовсім сліпим.

Батька більше не могли ніякі радощі торкнутися. Сліпий каліка, лежачи або сидючи на ліжку, дожив до похилих літ. І цей сивий дідусь, дивлячись в ніщо, бачив, що його тьма не зовсім непрозора. Часом в ній проглядало те, що востаннє бачив: щасливе дитяче обличчя і блаженну вічну усмішку.

Алекса Павлешин

MARATON ZA VJEČNI OSMIJEH

Iako je još toplo, nadolazi jesen. Ukrajin-skim doseljencima, poljodjelicima, slaba je to radost. U divljim zakutcima bosanskog brdovitog kraja treba dvaput više truda za tek polovinu slabog uroda. A kukuruzna zrna su sitna i tvrda, pod žrvnjem škripe poput kamenčića, te za žrvanj treba snage da dlanovi bride. Ali bar je zemlja vlastita, a Bog će dati već nekako othraniti djecu.

Ančica je molila da joj je već vrijeme za haljinicu umjesto dječje duge košulje. Roditelji se s time nisu sasvim slagali, jer je nemoguće za cijelu obitelj natkati finog lanenog platna, te su djecu odijevali u duge košulje, suknje i hlačiće od domaćeg grubljeg platna istkanog od niti prediva pomiješanog lana i konoplje. Finije platno korišteno je za djevojačke halje i košulje odraslima.

Došlo je vrijeme da se popune kupovne zalihe. Roditelji su krenuli prije zore, jer do grada je pješice trebalo nekoliko sati. Kad su stigli, dućani su bili otvoreni već odavna. Roditelji se nisu zadržavali jer su kupili tek ono osnovno – sol, petrolej, šibice, konce za vezenje, a na pazaru sjekiru i lonac iz gusa, a nisu zaboravili bar po jedan bombon za djecu. Na pazaru je kramar, između ostalog, jeftino prodavao i već nošenu, ali cijelu i još sasvim dobru haljinicu. Bila je od tankog tvorničkog platna, široka, crvena s bijelim cvjetićima. Za Ančicu malo preduga, ali dogodine bit će taman, pa će imati svečanu odjeću bar u toplijim danima. Doma su krenuli oko podneva, tako da su stigli dok je sunce bilo još visoko, iako je već rumenilo.

Djeca su tamo negdje napasala kravicu, a upravo je Ančica dotrčala napiti se vode. Bila je musava oko usta te je objasnila da su djeca naložila vatru i ispekli si po jedan klip mladog kukuruza. Za iznenađenje, otac je raširio haljinicu, a od zadivljenosti kćerkica se nije mogla ni pomaknuti. Samo je, kao začarana, prošaptala „ooo-j“, a kad je shvatila da je to za nju, pružila je ručice, te kad ju je otac podigao, zagrlila ga je jako do bola. Na moljkanje, dozvoliše joj da se pohvali pred djecom, te se hitro presvuče i otrča.

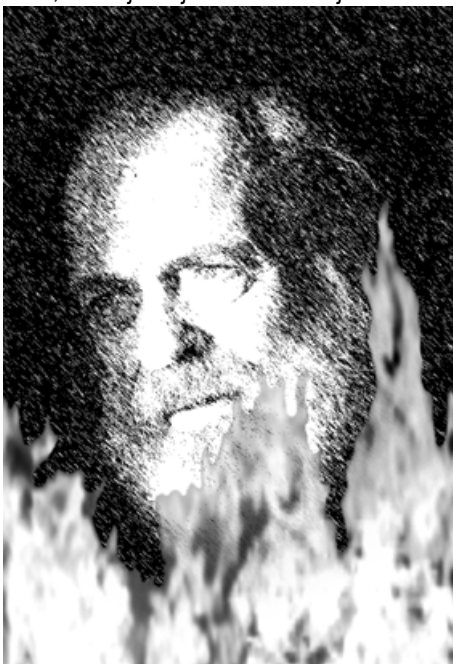
U početku, kada se Ančica pohvalila, djeca su se divila, hvalila i radovala se skupa s njom, ali neka susjedska djeca nisu mogla zatamiti zavist. Da bi, tobože, „provjerila kvalitetu“ platna, štípali su Ančicu, tako da se morala maknuti u stranu.

Dječurlija se vratila igri – nadmetanju u preskakanju vatre. Netko je zadirkivao zovući „gospođicu“ da i ona preskoči, ako nije već postala „crvena paunica“. Kada je Ančica, ne razmišljajući, prišla, na vatru su dodali suhu granu. Pridržavajući predugačku suknju, Ančica je potrčala, skočila... Upravo je tada iz grane liznuo plamen, segnuo visoko, a tanka halja je planula poput papira. Djevojčica je doskočila na noge i ukipila se. Pretvorivši se u plamteći stup, makinalno nastojeći rukama gasiti plamen – klonula je i pala. Tek tad se se djeca „trgnula“ i priskočila gasiti, onako kako su znala – rukama, jer druge nije ni bilo.

Od bola, Ančica je cviljela i grčila se na

zemlji. Kosa joj je bila skoro sva osmuđena. Od nekadašnje halje, ostale su samo opaljene krpe u gornjem dijelu, a niže pasa je izgorjela sasvim.

Netko je odmah javio roditeljima i oni se u mah stvorili tu. Smeteni, ni sami nisu znali što činiti. Rekoše otrčati po ženu crkvenog pojca i zamoliti da ponese svoje ljekarije, a otac uze dijete na ruke i odnese u kuću. Rasjekli su i skinuli ostatke odjeće, pažljivo obrisali vlažnom krpom i pokrili najmekšom plahtom koju su imali. Curica je sve vrijeme tiho plakala. Njena opaljena koža postupno se žarila i otjecala. Suzdržavajući gorke suze, roditelji su tješili i hrabрили dijete.

Pol čašice zelenkaste masti koju je donijela počeva žena nije bilo dovoljno ni za ona jače opečena mjesta, te je ostalo namazala običnim maslom, kojeg također nije preteklo. Liječenje je pomoglo bar toliko da je dijete utihnulo. Izgledalo je da se bol smanjila. Ipak, otužno mašući glavom, žena reče da ovo bez doktora ne može proći, a u najmanje, ne bez njegovih lijekova.

A ono, zlo na zlo. Na ovim brdima ne drže konje, a ako bi unajmili volove, s njima voziti dijete u grad – potrajalo bi. Možda i prekasno, a na rukama nositi – ne bi se izdržalo. Bar da je lijek. Roditelji se zgledaše i bez riječi razumješe. Otac uze srebrnjak, čuvan „za crne dane“, nazu cipele, te trkom do grada.

U grubim cipelama nije teško hodati, ali trčati... Dok je pretrčao dva brda, već je nabio bolne plikove, a poslije trećeg brda oni su popucali i prokrvarili. Skinuo je cipele, a da ih ne nosi, sakri ih u žbunje i upamti mjesto. Dalje otrča bosonog. Izdržat će. Koža mu je na tabanima gruba, jer da poštedi cipele – cijelo je ljeto hodao bos. Nenaviklom na trčanje, zaboljelo ga je pod rebrima. Malo se zgurivši, a malo hodom, jedva nejedva prevladao je krizu i nastavio trčati što je brže mogao. Nestajalo mu je daha, znoj ga je oblijevao, a u glavi je tutnjalo.

Stiže u grad, te odmah do ljekarne. Zatvoreno! Sreća što ljekarnik stanuje u kući do nje. Otac je slabo znao ovdašnji jezik, a ljekarnik također, jer govori njemački – teško se sporazumjeti. Izgleda, šalje k doktoru u bolnicu. Otac malo glasnije tumači, da je dijete doma, selo je daleko, ogranj, vatra, opečeno... Ljekarnik ga prekida, tumačeći da nije gluha, tek ne razumije sasvim što mu ovaj govori. Otac ponavlja ono isto, pokazujući po tijelu kao da maže. Na kraju, ljekarnik otvori ljekarnu i proda mu škatulju, od debljeg navoštenog papira, napunjenu nekakvom bijelom mašću. Tumačio je kako koristiti mast, a otac je tek kimao potvrdno. Tobože je razumio. Na kraju plati i počeo zahvaljivati, a ljekarnik samo bespomoćno sklopi ruke i podiže pogled k nebu.

Krenuo je trkom stazama, kako je bliže – poprijeko. Noću, polu-naslijepo, bolno je bilo tabanati po tvrdoj zemlji. Za brzi trk nije bilo daha, u grudima je tuklo kao u bačvi, u ušima šumilo, a s vremena na vrijeme pred očima kao da su mu proljetale iskre. Mora izdržati. Tamo Ančica čeka spas. Zato se neće osvrutati na žiganje i grčeve u mišićima. Ne obzirati se na to što stopala trnu i bride, a u koljenima bol jača do besvijesti. Sve je to potiskivao imajući pred očima oprljeno dječje lice. Posljednja brda je pretrčao kao na krilima leteći (cipela se nije ni sjetio).

Djeca su usnula, a mati je, pri škiljavom svjetlu, drijemala na stolcu uz ležaj na kojem je zatvorenih očiju ležalo nateklo dijete. Kad je otac ušao, mati se trgnula i dala je znak da bude tiho. Dade joj lijek pitajući kako je mala. Žena ga je umirila, a u taj čas Ančica je otvorila oči i pogledala roditelje. Kada su pristupili i rekli da je tata iz grada donio lijek, šapćući je bojažljivo zamolila da je ne kazne za haljinu. Jedva potiskujući bol u duši, grubim seljačkim dlanom pogladivši osmuđenu dječju kosicu, otac ju je bodrio – samo neka ozdravi, a on će joj kupiti novu, još ljepšu haljinicu. Dječje lice se ozarilo srećom. Široko se osmijehujući, s olakšanjem je uzdahnuo i blaženo zaklopila oči.

Zamolio je ženu da onom mašću sama namaže dijete, jer njega noge već ne drže, a u glavi mu se muti, tako da nema snage ni umiti se. Samo će presvući košulju i leći na klupu.

Probudio ga je krik. Ridajući, majka je zvala dodati joj svijeću – Ančica je umrla. Otac se pridigao, htio je na noge, ali mu bol, posebno u koljenima nije dozvolila. Uz to, bješe i mrkli mrak. Čuo je da se obitelj sjatila, te je rekao da upale lampu. Odogovoriše mu da je dovoljna upaljena svijeća, a kad je upitao zašto se ne vidi, te saznao da je već dan – sve je shvatio. Postao je bogalj, a i potpuno slijep.

Oca više nisu mogle taknuti nikakve radosti. Kao slijepi bogalj, ležeći ili sjedeći na postelji, doživio je duboku starost. I kao sijedi djedica, gledajući u ništa, vidio je da njegova tama nije sasvim neprozirna. S vremena na vrijeme u njoj se ukazivalo ono što je posljednje vidio: sretno dječje lice i blaženi vječni osmijeh.

Aleksa Pavlešin

СЛОВО-ДВА З НАГОДИ ДНЯ СВ. ВАЛЕНТИНА

Святий Валентин був священник і мученик. Жив в третьому столітті, а 269 р. засуджений до страти і йому відрубано голову. В 4. ст., за царя Юлія I, на його гробі збудована базиліка і від тоді християни вшановують його, а з 15 ст. пов'язують з днем закоханих. Як пам'ятний, День Св. Валентина до 1069 р. святкований 14 лютого, а потім викреслений з католицького календаря через брак обґрунтованих історичних фактів. Тому сьогодні цей день святкують як необов'язковий пропам'ятний і день закоханих.

З нагоди дня закоханих, згадаймо дві напів-легенди пов'язані зі Св. Валентином, коханням та Україною

Св. Валентин і кохання

Войовничий імператор Клавдій нібито вважав, що сім'я вважає солдатам воювати за імперію і видав едикт, яким забороняв воїнам одружуватися. Валентин, незважаючи на цей указ, продовжував таємно вінчати всіх охочих. За це його заарештували й ув'язнили під охороною офіцера, прийомна донька якого була сліпою. Священник оздоровив її, а опісля навернув на християнство батька й цілу родину. Дочка тюремника сама закохалася у Валентина. Довідавшись про це, імператор наказав відтяти йому голову, що й сталося 14 лютого. Хоч як священник, що дав обітницю безшлюбності, Валентин не міг відповісти на почуття тої дівчини, все-такі, він в ніч перед стратою прислав їй зворушливий лист, який підписав «Твій Валентин»..

Моці Св. Валентина у Самборі

Самбір (чия назва згадує на м. Самобор біля Загребу в Хорватії) на 73 км від Львова, місто розташоване на Дністрі. Серед міста, 1553 року, було зведено дерев'яну церкву Різдва Пресвятої Богородиці, а 1738 р. збудована нова мурована церква. В цій церкві вже 250 років зберігають моці покровителя закоханих святого Валентина. Автентичність реліквії підтверджує документ Папи Римського від 1759 року.

За словами пароха о. Богдана Добрянського, архівні документи свідчать, що святий Валентин був покровителем

Самбір: церква Різдва Пресв. Богородиці

Св. Валентин

Перемисько-Самбірської єпархії. У 1759 році його прах вийняли із землі на цвинтарі святої Прісцилли у Римі, а у Ватикані вирішили передати частину моці у храм тієї землі, якою заопікувався святий Валентин. Фрагмент черепа та кілька кісточок закували у скляний гробик, поклали у саркофаг і доставили до Самбора. Від того часу реліквію зберігають у нас. Але в комуністичні часи це замовчували. Зрештою, про день Святого Валентина теж не згадували.

Коли відродилася традиція почитати святого, його моці у скляній скрині щороку впродовж тижня виставляють у храмі на тетраподі, щоб миряни могли доторкнутися до реліквії, помолитися, попросити заступництва й посередництва. Приходить і молодь, і старші люди. Особливо матері, які просять за подружжя своїх дітей і навіть онуків.

Чи Ромео і Джульєтта жили у Львові?

Історію кохання Ромео і Джульєтти англійський драматург Вільям Шекспір запозичив з італійських новел, куди вона потрапила з розповіді... львівських купців.

Таку версію безсмертного твору висуває львівський історик Вадим Гаха. Він спирається на дані авторитетних істориків Бартоломея Зіморовича (XVII ст.), Францишка Яворського та Дениса Зубрицького (XIX ст.).

Ромео і Джульєтта

Варфоломій Зіморович

За словами історика Вадима Гахи, наприкінці XVI століття у Львові нестямно покохали одне одного італієць Мікелліні якого звали Ромуальдо, або Роман, та українка Пелагея. Вони були з купецьких сімей. Жили закохані у передмісті чия територія простягалася від сучасного собору Святого Юра до Підзамча і охоплювала центр міста. Цей район, крім українців, населяли представники різних національностей – вірмени, татари, молдавани, євреї, італійці, греки. Роман і Пелагея здружилися дітьми, а коли подорослішали, між ними спалахнуло сильне почуття. Та на шляху їхнього кохання встали батьки, які не дозволяли молодим людям зустрічатися через різну конфесійну належність. Вона була православною, він – католиком...

Навесні 1593 року Мікелліні, який був купцем і торгував вином, вирушив до Венеції, а коли повернувся з Італії, Львів був охоплений епідемією чуми. Страшною хворобою заразилися і Пелагея. Попри вмовляння батьків, Роман почав доглядати Пелагею, сподіваючись вилікувати її. Але всі його старання виявилися марними – Мікелліні заразився сам, а його кохана померла. Відчуваючи, що з лап смерті не вирватися, він встиг замовити два однакові надгробки. На плитах були намальовані два серця, оповиті лавровим вінком, і напис: "Те, що любов навіки поєднала, не в силі роз'єднати смерть". Поховані разом, в гробі на межі двох кладовищ.

Коли товариші Мікелліні поїхали до Італії за крамом, то переповіли трагічну історію закоханих. Італійці, додавши деякі свої деталі та місцевого колориту, включили вражаючу історію у збірку новел, яка й потрапила на очі Шекспіру. До речі, первісна назва всесвітньовідомої п'єси "Ромео і Джульєтта" – "Чума на обидва ваші дома".

Підготувала С.П.

Наша газета

30.06.2010. * HOMEP ÷ B R O J 2 (79) * PIK ÷ GODINA IX * ISSN 1333-686X

НА ЗАПРОШЕННЯ РЕДАКТОРА:

*Др. Тетяна
Фудерер*

ПРО

СУРЖИК

PROMJENE USTAVNOG ZAKONA

Nakon šire konstruktivne rasprave, Hrvatski sabor je 16. lipnja 2010. sa 129 glasova za, 3 protiv i 4 suzdržana, usvojio izmjene i dopune Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, što je na određen način povezano i s izmjenama i dopunama Ustava RH.

Glavne promjene sastoje se u tome da:

- Nacionalnim manjinama koje na dan stupanja na snagu ovog Ustavnog zakona u stanovništvu Republike Hrvatske sudjeluju s više od 1,5% stanovnika jamči se najmanje tri zastupnička mjesta u Hrvatskom saboru koji svoju zastupljenost ostvaruju temeljem općeg biračkog prava, u skladu sa zakonom kojim se uređuje izbor zastupnika u Hrvatski sabor.

- Nacionalne manjine koje u stanovništvu Republike Hrvatske sudjeluju s manje od 1,5% stanovnika, pored općeg biračkog prava, na osnovu posebnog biračkog prava imaju pravo izabrati pet zastupnika pripadnika nacionalnih manjina, u posebnim izbornim jedinicama, u skladu sa zakonom kojim se uređuje izbor zastupnika u Hrvatski sabor.

U ime kluba zastupnika nacionalnih manjina govorio je predsjednik kluba Furio Radin

- Koordinacija vijeća nacionalnih manjina za područje Republike Hrvatske je neprofitna pravna osoba. Svojestvo pravne osobe stječe upisom u registar kojeg vodi ministarstvo nadležno za poslove opće uprave.

- Srpsko narodno vijeće djeluje kao Koordinacija vijeća srpske nacionalne manjine za područje Republike Hrvatske.

(Iz materijala Hrvatskog sabora)

IZ HRVATSKE U UKRAJINU BEZ VIZA

Predsjednik Ukrajine je 04. lipnja potpisao ukaz № 672/2010 „O privremenom uvođenju bezvизnog režima za državljane Republike Hrvatske.“

Spomenuti normativno-pravni akt donesen je u cilju razvitka i praktične realizacije principa dobrosusjedskog partnerstva između Ukrajine i Republike Hrvatske, te aktiviranja bilateralnih kontakata u svim sferama uzajamnih odnosa.

Vodeći se principom uzajamnosti, primjena režima ulaska u Ukrajinu bez viza, za državljane RH je predviđena u periodu od 15. lipnja do 31. listopada 2010. godine, za slučajeve kada boravak u Ukrajini ne prelazi 90 dana.

(Pprevedeno s www.mfa.gov.ua/croatia)

ПРОЩАЛЬНЕ ПРИЙНЯТТЯ Й.В. Б.ЗАЙЧУКА

В Загребі, 4 травня 2010 року, відбулося прощальне прийняття з нагоди завершення мандату у Республіці Хорватія Надзвичайного і Повноважного Посла України Бориса Зайчука.

керівники товариства Українсько-хорватської дружби, організації української громади в РХ, представники української діаспори в Хорватії, вище духовенство РХ, представники бізнес-кіл, друзі України та

Частина високоповажних гостей на прощальному прийнятті

Й.В. Б. Зайчук

На прийнятті були присутні численні гості: вищі посадовці Хорватії, представники дипкорпусу, економічних, культурних кіл. Зокрема, серед присутніх були Голова Хорватського Сабору Лука Бебич з дружиною, Керівник апарату Хорватського Сабору М.Муниврана, депутати парламенту, керівництво МЗСЄІ РХ, інших міністерств і відомств РХ, послы США, Австрії, Польщі, Росії, ін. держав, директори Хорватського Народного Театру, Національного Музею мистецтв і ремесел, керівництво Загребської філармонії, Філософського факультету Загребського університету,

колеги по роботі.

У своєму зверненні до присутніх Б.Зайчук подякував усім, хто надавав сприяння впродовж його мандату на посаді Посла, у встановленні контактів між двома державами та наголосив, що ініціативи Посольства щодо розширення українсько-хорватської співпраці знайшли підтримку серед хорватських політичних, культурних, освітніх та економічних кіл.

Він запевнив, що і надалі сприятиме реалізації тих задумів, які були досягнуті за останній період.

(Iz materijala na www.mfa.gov.ua/croatia)

ІЗ ДНЕМ КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ

28 червня 1996 року увійшло в історію України як День великої загальнонаціональної єдності та верховенства національних інтересів. Прийнята цього дня Конституція суверенної України втілила досягнення вітчизняної й світової конституційної науки та практики конституційного будівництва, викристалізувала національну ідею, відобразила ментальність, волю та прагнення українського народу до власної національної державності.

Втілення конституційних прав і свобод, зміцнення добробуту та правовий розвиток української держави становлять на сьогодні основні пріоритети України.

14-та річниця прийняття Конституції України, яка широко відзначається цього року, засвідчує втілення мрій і сподівань на благополучне життя у власній державі.

З огляду на історичне значення для українського народу, день прийняття Конституції 28 червня проголошено державним святом – Днем Конституції України.

(Iz листа Посольства України в Хорватії)

I M P R E S S U M	I z d a v a č : Društvo za ukrajinsku kulturu Товариство української культури Zagreb , Domagojeva 11 , CROATIA Poslovni rn.: Privredna banka Zagreb 2 3 4 0 0 9 – 1 1 1 0 0 4 5 8 6 9	Naša gazeta izlazi 4 puta godišnje kao tromjesečnik Glavni i tehnički urednik: Aleksa Pavleš in E – mail : duk@zg.t-com.hr Tel. Društva i uredništva: 01 / 4635-884	Наша газета № 2 (79) Prijelom i dizajn: A.Pavlešin Umnoženo vlastitim elektroničkim ispisom U Zagrebu, 30.06.2010. Naklada: 200 primjeraka
	Publiciranje autorskih članaka ili citiranje drugih izvora ne znači ujedno da redakcija „Naše gazete“ i dijeli izložene stavove i mišljenja, niti jamči istinitost tuđih navoda.	Публікування авторських статей або цитування інших джерел не означає, що редакція «Нашої газети» поділяє ті самі твердження й думки, або гарантує точність чужих наведень.	

POSJET DELEGACIJE ODBORA STRUČNJAKA ZA EUROPSKU POVELJU O REGIONALNIM ILI MANJINSKIM JEZICIMA

U procesu evaluacije Četvrtog izvješća Republike Hrvatske o primjeni Povelje o regionalnim ili manjinskim jezicima, u periodu od 13. do 15. travnja 2010. u Hrvatskoj je boravila delegacija Odbora stručnjaka za Europsku povelju o regionalnim ili manjinskim jezicima. Spomenutoj delegaciji, u sastavu John Lundum (izvjestitelj; Danska), Vesna Crnić-Grotić (Hrvatska), Suren Zolian (Armenija) i član tajništva Odbora Simone Klinge, bagovremeno su dogovoreni susreti i s različitim predstavnicima regionalnih ili manjinskih govornika (po izboru tajništva eksperata), koji su obavljani u Rovinju, Rijeci i Zagrebu. Za ukrajinski i rusinski jezik sastanak je bio 15. travnja u zgradi Hrvatskog sabora, a na sastanak su se odazvali Gabrijel Takač (Rusin) i moja malenkost – Aleksa Pavlešin (Ukrajincin). Kao polaznu osnovu za razgovor, spomenuto tajništvo iz Strasbourga stavilo je predviđenim sugovornicima na raspolaganje dokument Vlade RH „Četvrto izvješće Republike Hrvatske o primjeni Povelje o regionalnim ili manjinskim jezicima“ (prijedlog), putem http://www.coe.int/t/dg4/education/minlang/Report/PeriodicalReports/Croatia/PR3_hr.pdf u kojem je na 100 A4 stranice faktografski detaljno predstavljeno stanje glede regionalnih i manjinskih jezika u Hrvatskoj, u raznim sferama uređenog društva i iz raznih aspekata.

U svom izlaganju Gabrijel Takač je dao sažet pregled održavanja redovite nastave na rusinskom jeziku (povijest, zemljopis, glazbeno obrazovanje) na području Vukovarsko srijemske županije, odnosno u mjestima gdje su Rusini kompaktnije nastanjeni. Dotaknuo se i ljetnih škola, uz napomenu da ih je, zbog specifičnih okolnosti i povećanog interesa, sve lakše organizirati. Nadalje, iznio je problem nedostatka udžbenika, a također i

Mr. John Lundum

potrebu za pedagoškim savjetnikom. S obzirom da je povod ovom susretu spomenuto izvješće o primjeni Povelje u periodu 2006-2008 god., uz napomenu da je ono vrlo obuhvatno, a da ne ponavljam ono što je u njemu već navedeno, moje izlaganje sam bazirao na temama kojima vjerojatno i ne može biti mjesto u izvješćima ovog profila, jer su više za opis i analizu spontanih pojavnosti u standardnom životu, kako ranije tako i danas, a utječu na stanje jezika.

Jedan od takvih fenomena je nedovoljan interes roditelja i djece za učenje materinjeg jezika na redovitoj nastavi. Pojava je uočena i kod nekih drugih nacionalnih manjina, no ozbiljnije analize su izostale. Nije napravljeno istraživanje čak ni u vidu stručne ankete gdje bi se lege artis metodama (definiran problem, dobar odabir pitanja, reprezentativan uzorak...) dobili pravi uzroci, da bi se pristupilo rješavanju. Ovakvo se može tek nagađati je li uzrok dodatno opterećenje učenika, izbjegavanje razlikovanja od okruženja, jednostavni neinteresi ili nešto četvrto.

Trajna boljka je i nedostatak udžbenika za primijenjeni model nastave, a i organizacijske nadležnosti, jer npr. sve do ove godine nastavni planovi za ljetne škole su rađeni ad hoc.

Nije zanemariva ni otežavajuća okolnost što učenik u školi uči književni jezik, a doma taj jezik ne može čuti, jer, ako roditelji govore ukrajinski, onda je to najčešće arhaična varijanta koja se razlikuje od književne. Što tu učiniti s „očuvanjem identiteta“? Npr. kako sačuvati lemkiški govor, za koji tek treba pobuditi senzibilitet. Članove Odbora je zanimalo obračaju li se kome Lemki. Odgovorio sam: Šute... i polako nestaju. A.P.

O ALTERNATIVNOM IZVJEŠĆU O PROVEDBI OKVIRNE KONVENCIJE

Iako je Vlada Republike Hrvatske poduzimala niz aktivnosti usmjerenih na unaprjeđivanje položaja pripadnika nacionalnih manjina na svim razinama, praktična provedba i ostvarivanje svih njihovih prava zajamčenih Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina i dalje ne bilježe značajniji napredak u svim segmentima, ocjenjuje se u Alternativnom izvještaju o provođenju Okvirne konvencije koji je pripremio Centar za mir, pravne savjete i psihosocijalnu pomoć iz Vukovara uz suradnju drugih udruga i institucija. Alternativni izvještaj kao konstruktivna kritička nadopuna oficijelnom Vladinom izvještaju ukazuje na niz konkretnih nedostataka i propusta u zaštiti manjinskih prava koje treba sustavno uklanjati. (Manjinski forum br. 37)

Ankica Mikić - predsjednica Centra za mir, pravne savjete i psihosocijalnu pomoć iz Vukovara:

...praktična provedba i ostvarivanje svih prava pripadnika nacionalnih manjina zajamčenih Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina i dalje ne bilježe značajniji napredak u svim segmentima.

...Uz manji napredak, ostvarivanje prava na pristup medijima i jezičnih prava i dalje ostaju problematični. Neostvarivanju brojnih prava uvelike doprinose neučinkovita, neprofesionalna i politizirana javna uprava i pravosuđe, i njihov neujednačen rad. Sagledavanje stvarnog stanja ostvarivanja određenih prava, poput zapošljavanja i odgovarajuće zastupljenosti te održivosti manjinskih povratka, i njihovog ostvarivanja u praksi onemogućavaju nedostatak pouzdanih, detaljnih i ažuriranih podataka razdijeljenih po etničkoj pripadnosti.

Sve naše primjedbe kao i prijedlog mjere moguće je naći u našem Izvještaju koji je dostupan na www.center4peace.org. ...

Anka Dalipovski - predsjednica Centra za provedbu integracija u EU:

...Naš izvještaj je vrlo konkretan i sažet u odnosu na izvještaj Vlade, ne iznosimo statističke podatke i ne navodimo količinu utrošenog novca za rješavanje pojedinih problema. Naveli smo vrlo konkretne probleme, svaki problem argumentirali, nabrojali dokaze iz kojih se može provjeriti i što je najvažnije naveli preporuke za njihovo učinkovitije rješavanje. Kao što smo istaknuli i pohvalili ono pozitivno na čemu vjerujemo da treba ustrajati.

...Vlada se bavi donošenjem pravnih okvira i postavljanjem normi za rješavanje pojedinih problema, a organizacije civilnog društva, kao što je naša, provođenjem istih na terenu i njihovom učinkovitosti. U tom pogledu, smatramo neophodnom bolju suradnju među ovim sektorima ako želimo stvarni razvoj i napredak društva i ostvarenje i zaštitu ljudskih prava. Ne radi se o količini utrošenih sredstava, već o učinkovitosti istih. ...

KAKO DO TISKANOG IZDANJA NAŠE GAZETE

Poštovani čitatelji, zbog izostanka financijske potpore, ove godine Naša gazeta izlazi kao tromjesečnik, u crno-bijeloj tehnici i u smanjenoj tiskanoj nakladi. Zato, osim članovima Društva za

Ukrajinsku kulturu, na žalost, ne postoji mogućnost distribucije besplatnog tiskanog izdanja. Izdanje u boji, može se kao i do sada dobivati besplatno elektroničkom poštom, a za kopiju i poštarinu tiskanog CB izdanja neprofitna cijena je 10 kn u Hrvatskoj, za inozemstvo 13 kn po primjerku. Urednik

65-РІЧЧЯ ВЕЛИКОЇ ПЕРЕМОГИ

Президент України Віктор Янукович під час параду військ на Хрещатику

У Києві на Хрещатику, 9 травня ц.р., з нагоди 65-річчя Великої Перемоги, відбувся святковий парад військ.

У вітанню з Річницею, Президент України Віктор Янукович, між іншим, сказав:
*Шановні співвітчизники!
Дорогі наші ветерани!*

65 років тому наш народ здобув Велику Перемогу, яка врятувала світ від фашизму.

Сьогодні ми вільно живемо і розбудовуємо нашу країну саме завдяки подвигу Народу – Переможця.

Наш земний уклін усім, хто воював на фронтах Великої Вітчизняної, хто працював у тилу – для фронту і Перемоги, хто піднімав з руїн і відроджував рідний край. Подвиг ваш – безсмертний, пам'ять про полеглих – вічна, вдячність народу – безмежна.

Сьогодні найвищий наш синівський обов'язок – зробити все, щоб життя наших ветеранів було гідним їхніх заслуг. І ми це зробимо!

УКРАЇНЬСКА СУМНА СТАТИСТИКА ПЕРЕМОГИ

Деякі дані зі статті генерал-лейтенанта запасу Петра Процика для «Української правди».

..... Україна заплатила за Перемогу найбільшу ціну.

Фактично, втрати українського народу становлять від 40 до 44% від загальних людських втрат СРСР.

3 41,7 мільйона людей, які мешкали до війни в УРСР, на 1945 рік залишилося тільки 27,4 мільйони чоловік.

Втрати цивільного населення України: 5,5-6 мільйонів чоловік, понад 2,5 мільйони уродженців України загинуло на фронтах. Виходить, усього як мінімум 8 мільйонів осіб.

На руїни перетворилися 720 українських міст і містечок, 28 тисяч сіл, з яких 250 спалено вщент, знищено 16,5 тисяч промислових підприємств,

3 РОБОТИ ПОСОЛЬСТВА УКРАЇНИ В РЕСПУБЛІЦІ ХОРВАТІЯ

19 травня 2010 року

Відбулася зустріч Тимчасового Повіреного України в Республіці Хорватія Анатолія Чернишенка з Головою Ради національних меншин Республіки Хорватія Александром Толнауером.

Під час зустрічі були обговорені питання задоволення потреб української громади в Республіці Хорватія.

Українська громада як автохтонна та одна з найдавніших в РХ займає в житті хорватської держави важливе місце. А.Толнауер підтвердив, що Рада усіяко підтримує потреби численних товариств та організацій української громади.

Під час зустрічі були обговорені питання співпраці української громади в РХ та Посольства в напрямку підтримки міжнародного авторитету України, представлення української держави в Хорватії та збереження національної самобутності української діаспори в РХ. Було висловлено ряд пропозицій

щодо спільного плану роботи на наступний період.

А. Толнауер поінформував, що зі сторони РХ постійно проводяться заходи по підтримці національних меншин, зокрема повідомив про заплановане впровадження на хорватському телебаченні програм для підтримки національних мов різних народів та української мови зокрема.

Особливо було наголошено на доцільності включення в роботу громади молодшого покоління, публічного висвітлення важливих питань, повноцінного використання законодавчо-правової бази РХ для забезпечення своїх конституційних прав, вивчення нових світових тенденцій щодо функціонування національних меншин та максимальне їх застосування громадою в РХ.

Зі сторони Посольства відзначено, що позиція хорватської держави в питаннях захисту прав національних меншин значно сприяє діяльності українських товариств у Республіці Хорватія та висловлено подяку за таку підтримку.

А. Чернишенко і О.Мартинюк

25 травня 2010 року

Посольство України в РХ здійснило передачу біля 200 книг для Кафедри української мови та літератури Загребського університету.

Підбірка книг на звернення Посольства була отримана від Національного педагогічного університету імені П.М. Драгоманова.

Бібліотека Кафедри української мови та літератури Загребського університету поповнилася методичними посіб-

никами, підручниками, словниками, книгами з теорії літератури та художньою літературою.

Допомога української сторони в комплектуванні бібліотеки стала важливою підтримкою для студентів та викладачів кафедри.

9 квітня, після програми присвяченої Т. Шевченку, на Філософському факультеті в Загребі, від імені Посольства України в РХ, пан А. Чернишенко подарував книги і учня з Петрівців.

1 червня 2010 року

В Посольстві України в РХ відбулася зустріч Тимчасового повіреного України в РХ А. Чернишенка з керівництвом та активістами української громади в Республіці Хорватія.

Під час зустрічі були обговорені питання співпраці української громади в РХ та Посольства в напрямку підтримки

міжнародного авторитету України, представлення української держави в Хорватії та збереження національної самобутності української діаспори в РХ. Було висловлено ряд пропозицій щодо спільного плану роботи на наступний період.

Серед важливих заходів, реалізація яких обговорювалося, було і проведення літньої школи для хорватських дітей українського походження в Україні у 2010 р.

Робоча зустріч в Посольстві

ПАМ'ЯТАЙМО УКРАЇНСЬКИХ ГЕРОЇВ

(Уривки зі статті Юрія Сидоренка на www.pravda.com.ua/columns)

Ми звикли, що у Європі все добре – там є демократія, робота, високий рівень життя... (...)

Якщо резюмувати, то либонь побачимо – є і "грішки"(...)

Проте, знаєте, можна на багато що "закривати очі" – тільки не на пункт 20 резолюції європарламенту від 25 лютого 2010 року щодо ситуації в Україні.

В цьому пункті йдеться про "глибокий сум" з приводу рішення президента Віктора Ющенка присвоїти посмертно Степану Бандері, лідеру ОУН, який "співпрацював з нацистською Німеччиною", звання Героя України. Мовляв, європарламент сподівається, що у цьому відношенні "нове українське керівництво перегляне рішення і підтримуватиме свою відданість європейським цінностям".

Все це добре, а втім – де докази? Де документи про те, що Бандера співпрацював з нацистською Німеччиною? (...)

Наскільки відомо з наших історичних джерел, за наказом Степана Бандери у літку 1941 року, після того як німці зайняли Львів, Ярослав Стецько на площі Ринок оголосив про створення незалежної української держави.

Але, незабаром, гестапо заарештувало – і Бандеру, і Стецька, і весь провід ОУН, вимагаючи, щоб усі відкликали свої підписи під актом проголошення незалежності України.

Усі – відмовилися.(....)

Справа не тільки у Бандері та очолюваному ним ОУН. Згадаймо, що українська повстанська армія під проводом ОУН була створена на Волині у 1942 році у боротьбі проти німецьких нацистів, а не проти будь-кого іншого! (...)

Думаю що президент Віктор Янукович, перш ніж буде прислуховуватися до порад наших друзів і сусідів, – спочатку вислухає аргументи, подивиться на документи, заслухає історичну довідку, а тоді прийматиме рішення. (...)

У ЗАПОРІЖЖІ ТАКИ ПОСТАВИЛИ ПАМ'ЯТНИК СТАЛІНУ

05.05.2010 : www.unian.net – (уривок з тексту вістки)

У Запоріжжі відкрито перший за роки незалежності України пам'ятник Йосипу Сталіну.

Як передає кореспондент УНІАН, пам'ятник висотою близько трьох метрів, що являє собою напівфігуру Й.Сталіна у військовій формі із Зіркою Героя, відкрили сьогодні біля будівлі Запорізького обкому Комуністичної партії України в Жовтневому районі Запоріжжя під гімн СРСР.

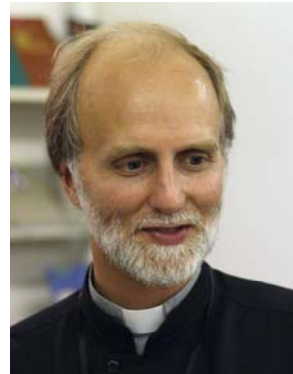
Урочисте відкриття пам'ятника стало кульмінацією мітингу, проведеного представниками КПУ для прихильників комуністичної ідеології, яких, за даними правоохоронців, зібралось близько 1000 осіб.

(.....)

«Встановлення пам'ятника Йосипу Сталіну в Запоріжжі – це тривожна і далеко не локальна подія», - вважає політолог Андрій Золотарьов в інтерв'ю «Німецькій хвилі».

ВО "Свобода", у свою чергу, наполегливо нагадувала, що діє указ "Про заходи у зв'язку з 75-ми роковинами Голодомору 1932-1933 років в Україні", адже вироком Апеляційного суду Києва від 13 січня 2010 Сталін визнаний винним у геноциді українського народу, а Рада Європи у квітні 2009-го прирівняла злочин сталінізму до нацизму.

І ТАКЕ БУВАЄ

о. Борис Гудзяк, ректор Українського Католицького Університету

Уривок з Меморандуму ректора Українського Католицького Університету про відвідини УКУ представником Служби безпеки України – відповідальним за стосунки з Церквами. (Львів)

«Після свого прибуття 18 травня, цей співробітник (СБУ – зам.ред.) у ввічливий спосіб повідомив про те, що деякі політичні партії планують протести та демонстрації з приводу суперечливої (а в деяких випадках обурливої) політики нової української влади. Студенти будуть задіяні у цих протестах. Існує небезпека, що деякі з цих акцій можуть супроводжуватися провокаціями. Він ствердив, що студенти, звичайно, мають право протестувати, однак адміністрація університету повинна їх застерегти, що ті, хто візьме участь у будь-якій протиправній діяльності, будуть притягнуті до відповідальності перед законом. Протиправна діяльність включає в себе не тільки акти насильства, а й, наприклад, пікети, що блокують доступ до робочих місць урядових службовців (або будь-які інші протести, не санкціоновані владою).»

<http://ucu.edu.ua/ukr/community/article;4689>

Уривок з інтерв'ю генерального секретаря Світового конгресу українців Стефана Романіва Інформаційному агентству УНІАН на замітку, що президент Віктор Янукович, коли був у Америці, навіть не знайшов часу зустрітися з конгресовим комітетом Америки – потужною організацією діаспори

«Ми, Світовий конгрес українців, написали йому листа. Днями матимемо зв'язок із Адміністрацією президента, плануємо з ним зустріч. Якщо вона відбудеться влітку, як це планується, то хочемо порушити на зустрічі питання щодо нового меморандуму з нинішньою владою, вирішити, чи ми зможемо разом працювати.

Співпраця потрібна, якщо хочемо будувати українську Україну. І ми хотіли б, аби влада знала: якщо вона йтиме шляхом національних реформ, ми завжди готові допомагати. Є дуже багато сфер, де така співпраця має місце. Торгівельні місії в кожній країні значною мірою створені зусиллями діаспори.

До речі, до Австралії, звідки я родом, звертаються бізнесмени-українці, що займаються АПК, бо хочуть мати відносини щодо розведення корів, овець. І ми, звичайно, допомагаємо в цьому. Ми, представники діаспори, як і українська влада,

хочемо, щоб кожен етнос в Україні бачив Україну своєю державою. Не важливо, чи то росіянин, який уже тут народився, чи єврей, чи інші. Усі, хто тут живе, мають почуватися так добре, щоб їм хотілося тут працювати. А щоб це зробити, потрібно зменшити недовіру.

А що відбувається в Україні! Подивіться на засідання парламенту: чи це батьки народу?

Ви запитаете, що може зробити діаспора? Діаспора, коли почалися оці незрозумілі події в українській владі, могла опустити голову й сказати світові: у нас у країні є проблеми, але вони владнаються. Зрештою, проблеми є всюди. Греки також мали проблеми, та грецька діаспора всіляко захищала імідж Греції. У нас є бажання захищати Україну. Навіть у такій ситуації. Бо ми віримо, що в Україні є сорок два мільйони людей, серед яких є ті, хто хоче будувати Україну, захищати закони й демократію...»

www.unian.net

У СЛОВЕНІЇ ВІДКРИТІ ПОГРУДДЯ ЙОЖЕ АБРАМА І ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

В містечку Штанель (рн. м. Комен), в крайній західно-південній частині Словенії, святково проведена культурна подія з міжнародним значенням – разом відкриті погруддя словенському священику, письменнику, драматургу й перекладачу Йоже Абраму і українському літературному велету Тарасу Шевченку.

Причина цієї події має глибоке коріння в словенській культурній спадщині. У згаданому містечку, скоріше ста років,

Йоже Абрам

Тарас Шевченко

русинів «Карпати» з Любляни (Словенія), намаганням голови т-ва др. Євгена Петрешина, секретаря Андрія Хевки і співпрацівників, відшукало добродійних спонсорів, та здійснило виробку погрудь обох письменників (автор є знаменитий словенський скульптор Мірсад Беріч) і передрук перекладу «Кобзаря» словенською.

Погруддя, поставлені на попередньому мурі хати, де народився Й. Абрам, 26 червня ц.р. відкрили голова рн.

Юні гості з Прнявору (Боснія)

засноване словенськими інтелектуалами, існувало товариство «Запорізька січ», якого члени, натхнені українською історичною боротьбою захисту волі та зберігання національної ідентичності українського народу, проводили те саме в культурі словенців. В таким промінню Йоже Абрам (1875-1938) словенською мовою чудово якісно переклав Шевченкового «Кобзаря».

З нагоди сторіччя випуску згаданого перекладу «Кобзаря» Товариство українців і

Урош Сламич, др. Євген Петрешин і Й.В. Вадим Примаченко

Вокальна група КПТ «Карпати» з Липовлян

м. Комен Урош Сламич і Посол України в Словенії Вадим Примаченко. В програмі як декламатори виступили учні місцевих основних шкіл та інструменталісти музичної школи. Також виступили і українські т-ва «Т. Шевченко» з Прнявору (Боснія) з танцями і «Карпати» з Липовлян (Хорватія) зі співами, а в тім складі і бандурист А. Павлешин, виконавши «Думи мої» Т.Шевченка словенською, сам а потім і в дуеті зі С. Павлешин. Підчас програми, всі присутні були сповнені святковим почуттям. #

Алекса і Славіца Павлешині

LJETNA ŠKOLA U SELU LJISARNJA KOD MUKAČEVA - UKRAJINA

Za pripadnike ukrajinske nacionalne manjine u Hrvatskoj, srednjoškolce i studente (u dobi 15-20 godina), ljetna škola je ove godine organizirana u ugodnom zakarpatskom odmaralištu „Mrija“ u selu Ljisarnja nadomak Mukačeva u Ukrajini. Uz pomoć Veleposlanstva Ukrajine u RH, koje se angažiralo u iznalaženju optimalnih lokacija i uspostavljanju kontakta s područnim i lokalnim relevantnim institucijama u Zakarpatju, organizator je Ukrajinska zajednica RH.

Uz financijsku potporu Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta RH, u planu je održavanje škole u periodu od 28. srpnja do 06. kolovoza, a u tijeku su predbilježbe

Smještajni objekti u lijepoj prirodi

kod tajnice Ukrajinske zajednice, g-de Marije Semenjuk, Stjepana Supanca 18, 32000 Vukovar, tel./fax: 032/493-224, E-mail: ukr.hromada_hr@yahoo.com

Program škole je uglavnom uobičajen, uz modifikacije zbog korištenja dodatnih edukativnih pogodnosti poput muzeja, galerija i sl., a također i edukacijskih izleta u okolna mjesta. Za potrebe nastave angažirat će se stručni predavači, koji će ostvarivanje školskog programa prilagoditi sukladno predznanju polaznika, jer će imati o tome blagovremeni uvid preko anketnog obrasca već uz predbilježbu.

Posebna pogodnost za učenje ukrajinskog jezika je i u tome što će u vrijeme održavanja ove škole, u odmaralištu biti i mladež iz Ukrajine, te će se zajedno s njihovim pedagogima biti upriličeni i zajednički sati glazbe, folklornog plesa i sl.. #

LJETNE ŠKOLE U STARIGRADU NA HVARU

Ukrajinska zajednica RH je ovogodišnju ljetnu školu za učenike osnovne škole, organizirala u hostelu „Sunce“ u Starigradu na Hvaru. Kao i ranije, školu financira Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, koje je i verificiralo njen standardan plan i program nastave.

Škola je u tijeku od 23. lipnja, trajat će do 02. srpnja, a pohađa je šezdesetak učenika iz raznih mjesta RH gdje obitavaju pripadnici ukrajinske nacionalne manjine.

Direktorica škole je Tatjana Šagadin iz Zagreba, a nastavu ukrajinskog jezika i književnosti, ukrajinske povijesti i zemljopisa, kao i nastavne jedinice iz drugih područja, predavat će petero stručnih predavača. Također, učenje ukrajinske glazbe, a i sport u sklopu slobodnih aktivnosti, vodit će stručni animatori. #

Savez Rusina i Ukrajinaca RH, za rusinsku i ukrajinsku djecu iz Hrvatske, organizira ljetnu školu također u hostelu „Sunce“ u Starigradu na Hvaru. Troškove škole će financirati Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, a troškove putovanja sфинансират će Vijeća Rusina i Ukrajinaca, Općine Bogdanovci i Tompojevci te pojedina KPD-a.

Za grupu mladih učenika nastava će biti 02.-09., a za stariju grupu 09.-16. srpnja. U prvoj grupi se očekuje pedesetak, a u drugoj četrdesetak učenika.

Nastavni program, verificiran od Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta, provodit će po 2 rusinska i 2 ukrajinska predavača u svakoj grupi te dva voditelja za glazbu i folklor. Direktor škole je Zvonko Kosteljnjak, a prijave se još primaju na tel. 032 / 428-342. #

3 МАТЕРІАЛІВ СВІТОВОГО КОНГРЕСУ УКРАЇНЦІВ

СВІТОВИЙ КОНГРЕС УКРАЇНЦІВ ЗАСУДЖУЄ ПРОТИПРАВНУ ЗАЯВУ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ ВІКТОРА ЯНУКОВИЧА ПРО ГОЛОДОМОР

27 квітня 2010 р. у Страсбурзі під час засідання Парламентської асамблеї Ради Європи Президент України Віктор Янукович зробив протиправну заяву про те, що визнавати Голодомор 1932-33 рр. як факт геноциду щодо того чи іншого народу є неправильно і несправедливо.

Такою заявою він продемонстрував свою зневагу до мільйонів невинних жертв геноциду українського народу та порушив Закон Про Голодомор 1932 – 1933 років в Україні, який Верховна Рада України прийняла 28 листопада 2006 р.

Стаття 1 цього Закону стверджує, що: *Голодомор 1932–1933 років в Україні є геноцидом Українського народу.*

Належну оцінку Голодомору також дали різні міжнародні інституції. Зокрема 23 жовтня 2008 р. у Страсбурзі була прийнята Резолюція Європейського Парламенту щодо відзначення Голодомору – штучного голоду в Україні 1932-1933 років, у якій говориться, що:

Європейський Парламент...

Враховуючи те, що Голодомор 1932-1933 рр., який спричинив загибель мільйонів українців, був цинічно та жорстоко спланований сталінським режимом з метою насильницького запровадження Радянським Союзом політики колективізації сільського господарства всупереч волі сільського населення України...

1. Звертається до українського народу та зокрема до тих, хто вижив під час Голодомору, сімей та родичів жертв, і... визнає Голодомор (штучний голод 1932-1933 років в Україні) жахливим злочином проти народу України та людяності.

Світовий Конгрес Українців засуджує заяву Президента України Віктора Януковича про Голодомор та пригадує йому, що стаття 2 Закону Про Голодомор 1932 – 1933 років в Україні передбачає, що: *Публічне заперечення Голодомору 1932–1933 років в Україні визнається наругою над пам'яттю мільйонів жертв Голодомору, приниженням гідності Українського народу і є протиправним.*

Голодомор 1932-33 рр. в Україні визнали геноцидом 15 держав світу: Австралія, Бразилія, Грузія, Еквадор, Естонія, Канада, Колумбія, Латвія, Литва, Мексика, Парагвай, Перу, Польща, Сполучені Штати Америки та Угорщина.

“Світовий Конгрес Українців закликає Президента Віктора Януковича відкликати висловлене ним у Страсбурзі твердження про Голодомор та публічно заявити, що Голодомор є геноцидом Українського народу,” - заявив президент Світового Конгресу Українців Євген Чолій.

СВІТОВИЙ КОНГРЕС УКРАЇНЦІВ ЗАКЛИКАЄ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ ПОВЕРНУТИ РОЗДІЛ ПРО ГОЛОДОМОР НА СВІЙ ОФІЦІЙНИЙ САЙТ

15 березня 2010 р

Світовий Конгрес Українців (СКУ) висловлює своє глибоке занепокоєння у зв'язку з тим, що якраз у день інавгурації новообраного Президента України з його офіційного сайту було знято тематичний розділ про Голодомор 1932-33 рр.

Тема Голодомору, який за своєю суттю був ретельно спланованим геноцидом українського народу, є надзвичайно болючою для всього українства. Радянська влада десятиліттями приховувала від українців та світової громадськості ці трагічні сторінки історії українського народу. Геноцид українського народу намагаються заперечити навіть сьогодні, коли світу відкрились безсумнівні історичні документи, які стали підставою для прийняття 28 листопада 2006 р. Верховною Радою України Закону “Про Голодомор 1932-33 рр. в Україні” та для його визнання геноцидом українського народу п'ятнадцятьма державами світу. У законі зокрема стверджується, що *“Голодомор 1932-1933 років в Україні є геноцидом Українського народу”,* а також передбачається, що *“органи державної влади... зобов'язані: сприяти... поширенню інформації про Голодомор 1932-1933 років в Україні серед громадян України та світової громадськості”.*

Саме тому тематичний розділ про Голодомор, який був започаткований на сайті Президента України після прийняття Закону “Про Голодомор 1932-33 рр. в Україні”, засвідчив значення цієї теми для Української держави та став джерелом офіційної інформації про геноцид українського народу.

27 лютого 2010 р. Телевізійна служба новин поінформувала, що в Адміністрації Президента України пояснили вилучення розділу про Голодомор з офіційного сайту Президента через суто технічні причини та реконструкцію сайту.

У той же час СКУ зауважує, що розділ про Голодомор було вилучено з постійно діючого сайту Президента України та не поновлено й до сьогодні. СКУ закликає Президента України своїм розпорядженням якнайшвидше повернути розділ про Голодомор

1932-33 рр. на свій офіційний сайт і цим самим сприяти поширенню інформації про Голодомор серед громадян України та світової громадськості.

Світовий Конгрес Українців

Євген Чолій
Президент

Домашні турботи: Ой чий то «кіт без чобіт»

Подзвонили «звідтам». Питають, чи буду реагувати. Не знаю на що. Кажуть – «той» знов «вистрілив» бешкетне. Але, годі мені гавкати за котами. Ну, легко позбувся, та зітхнув і віддихнув. Але небажані думки все-таки торочаться, мов у поганому сні.

Мені здавалося, що бачу пуделя, котрому прив'язали паперові ріжки, щоб себе уявляв баранчиком, навіть і очолюючим бараном. Йому дозволили мріяти, а дійсно, більше відповідало користати його правдиву натуру – щоб гавкав на «білі ворони», коли господар збоку побажає. В тому був так догідливий, що в нього настав метаморфоз в котячу натуру. Дуже бажав своєму господареві бути «Котом в чоботях» з казки. На жаль, в дійсності, був

пудель, котрий тримається як звичайний кіт без чобіт. Але він то не міг збагнути.

Господар і те використав. Якщо якийсь з римських царів міг коня проголосити за консула, то він може підбадьорити, щоб його «Кіт без чобіт» гордо приступав до столів. Не до свого, а до чужого – щоб подратувати.

Кіт котом – коли під стіл, то і на стіл. Та не по-панському як той в чоботях, а робить свинства. І зовсім не важне чи може юшка була пересолена, м'ясо загоріло, хліб зацвілий, а калачі гіркі. То не виправдовує котом набрану шкоду.

Але, ані ката не треба карати. Він наступає відповідно своїй натурі. Бо він простий кіт без чобіт. Може краще дізнатися – чий він. 3

ДИВО УКРАЇНСЬКОЇ ПИСАНКИ

Розспівані липовлянки

Публіка відповідно вітала виконавиць

К.Тодорцев

А.Павлешин

Напочатку весни, у великодній час, щоб презентувати дохристиянські і християнські народні звичаї через диво української писанки, у Міській бібліотеці, 8 квітня 2010 р., організовано культурний вечір на цю тему. Була представлена іставка великодніх листівок з колекції п. Лідії Николіч та писанок від українок з КПТУ «Карпати» з Липовлян.

Про традицію українського писанкарства говорила п. Катерина Тодорцев – завідувача Центральної бібліотеки русинів і українців РХ, а про символіку українських писанок та про липовлянські писанки з лемківською традицією говорив Алекса Павлешин – автор ілюстрованої монографії «Липовлянські писанки»

Програму збагатив виступ мішаної вокальної групи й дівочого тріо липовлянського т-ва, котрі виконали низку веселих й темпераментних народних та авторських пісень. Це ще більше підняло настрої вдячної публіки.

На жаль, не було важко і в цій нагоді зауважити, що осіб з кола т-ва «Українська громада м. Загреб», майже не було серед присутніх. Випадково? Мовби бойкот. Якщо так – проти кого і чому? Проти культури? На чію шкоду?!?... #

ФОЛЬК-ГРУПА «БУРДОН» ЗАГОСТИЛА В ЗАГРЕБ

Завдяки співпраці Посольства України в РХ з організаторами 14-го вуличного фестивалю в Загребі, на концертному павільйоні парк-площі ім. Н.Ш. Зрінського, 4. червня ц.р. виступала шестичлена фольк-група «Бурдон» зі Львова (Україна). Приступ публіці був вільний і поінформовані громадяни на

Частина львівської групи «Бурдон»

час вже чекали на початок концерту, але коли пролунали перші звуки оригінальної традиційної народної музики, виконуваної на старовинних екзотичних інструментах, кількість спостерігачів швидко зростала, так, що за якийсь час і випадково присутньому громадянину було ясно, що відбувається незвичайна велика музична подія.

Група «Бурдон» виконала довгу низку мелодій і пісень з України та інших країн. Гучних оплесків не бракувало, а публіка бажала ще і ще... #

ПАНАХИДА НАД ПОТЕРПІЛИМИ ВІД КАТАСТРОФИ ЧАЕС

Як і в інших українських парафіях в Хорватії, так і в Загребі, в церкві св. Кирила і Методія, 2. травня 2010 р., після недільної літургії відправлена панахида за потерпілих в катастрофі атомної електростанції в Чорнобілю.

Панахиду служив о. Петро Ребчин

Парафіяни в своїх молитвах згадали і пожежників та енергетиків, котрі своїми діями відвернули страшну загрозу від мільйонів людей, а в тім одержали надто велику дозу опромінення, несумісну з життям. Вони були перші жертви аварії, котра сталася в ніч з 25 на 26 квітня 1986 року в ході проведення на 4-му реакторі ЧАЕС експериментів. #

«СПІВАЙМО ВЕСНУ»

Ініціативою Посольства України в Республіці Хорватія, в Центральній бібліотеці м. Загреб, 22 квітня 2010 р. відбулася культурна програма під назвою «Співаймо весну». В програмі

З публікою здійснений прямиий контакт

культуролог Остап Лозинський мультимедійно презентував вибір українських ікон, а дует українських співачок - дослідниць українського фольклору Софія Палюх та Ярина Винницька представили обрядові веснянки та українські старовинні пісні, коментуючи їхню символіку та пояснюючи значення і місце обрядової пісні в українській культурі.

Окремо цікава була демонстрація розписування писанок, в якій і присутні могли з поданими приборами випробувати своє писанкарство, а також, спільно танцюючи, навчити декотрі веснянки. #

ШЕВЧЕНКІВСЬКИЙ ВЕЧІР СТУДЕНТІВ УКРАЇНІСТИКИ

Як остання яскрава перлина в низці заходів, присвячених Тарасу Шевченку, що протягом березня проводилися в Хорватії, був шевченківський вечір на філософському факультеті в Загребі. Згаданий вечір відбувся 9 квітня 2010 р., а його організаторами були Кафедра україн-

Співом диригував о. В. Кубінський

ської мови і літератури спільно з Посольством України в РХ, а головні виконавці були студенти згаданої кафедри.

В програмі студенти презентували свої рисунки на теми з Шевченкових поем та декламували і співали його вірші.

Участь взяли і учні з с. Петрівці, котрі вивчають українську мову. Принагідно, за участь, їм подаровано підручники. #

– ZAGREBAČKA KRONIKA – ZAGREBAČKA KRONIKA – ZAGREBAČKA KRONIKA –

PREDSTAVLJENA JE KNJIGA AKADEMIKA DR. PAVLA MAGOČI „NAROD NIOTKUDA“

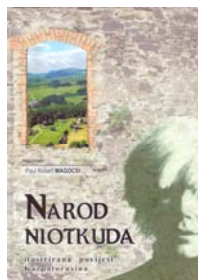
Ilustrirana povijest Rusina, pod nazivom „Narod niotkuda“, autora dr. Pavla Roberta Magoči iz Kanade (zanimljivo je pogledati i članak na <http://ua-reporter.com/novosti/45770> - prim. ur.), u minulih četiri godine tiskana je na ukrajinskom, engleskom, rusinskom, rumunjskom, slovačkom i hrvatskom, a u pripremi je na češkom i poljskom jeziku.

U organizaciji predstavnika Rusina Zagreba mr. Irineja Mudrog i rusinskog društva „Rusnak“ iz Petrovaca, izdanje na hrvatskom predstavljeno je 23. travnja o.god. u Gradskoj knjižnici u Zagrebu. Knjigu su predstavili: članice redakcije ovog izdanja M. Homa i N.Hnatko, prevoditeljica E. Vrabec, urednik M.Klemenčić, a također i sam autor.

Književnu večer je glazbenim programom uveličalo KPD „Jakim Govlja“ iz Mikluševaca, nastupom ženske vokalne skupine, te ženskog dueta Bučko s rusinskim i lemkijskim pjesmama. # *Foto. Ahnetka Balatinac*

Dr. P.R.Magoči

dr.P.Magoči, mr.sc. M. Klemenčić, prof.E. Vrabec i dr. T. Mišir

IZVJEŠTAJNA SKUPŠTINA KPD RUSINA I UKRAJINACA ZAGREBA

Nekada članstvom brojno KPD Rusina i Ukrajinaca Zagreba, ove se godine susrelo s problemom kvoruma na redovitoj izvještajnoj skupštini, održanoj 13. svibnja o.g. u prostorijama društva. U današnje vrijeme nisu rijetke udruge koje imaju isti problem, tako da ovo nije presedan, te već postoje kurativni „recepti“.

Pojedine točke dnevnog reda su izazvale popriličnu diskusiju

Najviše prostora zauzelo ja izvješće o radu i rasprava o njemu, što je donekle bilo i zbog toga što su u izvješću kroničarski bila obuhvaćena sva zbivanja povezana s kulturom Rusina i Ukrajinaca u Zagrebu, te nije bilo sasvim jasno da li se to i puka nazočnost nekoliko članova na nekom događaju smatra aktivnošću društva. Nadalje, veliko smanjenje dotacija je primljeno kao realna neugodna činjenica, no primjedba da su, pri konkuriranju, ponuđeni projekti prikazani skupno i prilično globalno, izazvala je kod podnositelja izvješća izvjesnu nervozu i smanjenje taktičnosti.

Da bi se u buduću izbjegao problem kvoruma, odlučeno je da se u statutarnoj odrednici smanji kvota. U predložene promjene statuta ušao je i stav o korištenju rusinske zastave i grba, te svečane pjesme „Braca Rusini“, uz adekvatno ozakonjenje izmjena. #

IZLOŽBA DUBOREZA O. KATALENIĆ „KROZ MITOVE I STVARNOST“

Kao 140. izložba u 12-godišnjem radu „Galerije u predvorju“, u zgradi Hrvatskih željeznica, u Zagrebu je 29. 03. 2010. god. otvorena izložba duboreza Olge Danylenko Katalenić, pod nazivom „Kroz mitove i stvarnost“. Radi se o utjelotvorenju njenih impresija iz ukrajinske mitologije od iskona pa do prijelaza na kršćanstvo,

Olga Danylenko Katalenić

S.Burda, T.Horvat, O.D.Katalenić, O.Ros' i dr. E.Paščenko

tehnikom duboreza električnom brusilicom u drvetu s premazom na osnovnoj plohi. Uz osvrt na povijesne i kulturne hrvatsko-ukrajinske veze, umjetnicu je predstavio dr. Jevgenij Paščenko, a o svome radu govorila je i sama umjetnica.

Prigodnim obraćanjem, nazočne su pozdravili predsjednica društva „Željezničar“ Tanja Horvat, ataše u Veleposlanstvu Ukrajine u RH Olga Ros', te u ime Hrvatsko-ukrajinskog društva Slavko Burda, koji je i ukratko predstavio knjigu „Povijest Ukrajine“, a zbor KUD-a „Željezničar“ je priredio kraći glazbeni program. #

DAN RUSINA GRADA ZAGREBA

Dan nakon obilježavanja Dana Rusina u RH, u Zagrebu je 30. svibnja 2010. god. u prostorijama KPD Rusina i Ukrajinaca Zagreba, priređena svečanost povodom Dana Rusina Grada Zagreba.

Na svečanom druženju, kojem se odazvalo dvadesetak gostiju, nakon intoniranja rusinske svečane pjesme „Braca Rusini“, koju Rusini spontano sve češće zovu svojom himnom, nazočne je kraćim prigodnim govorom pozdravio predstavnik rusinske nacionalne

Sudionici svečanosti povodom Dana Rusina grada Zagreba

manjine Grada Zagreba mr. Irinej Mudri, nakon čega je dr. Oksana Timko Đitko predstavila knjigu humoreski Joakima Puškaša. Uslijedilo je druženje uz glazbu orkestra Janka Čordaša iz Petrovaca.

OBNOVLJENA MISA S PROPOVIJEDI I ČITANJIMA NA RUSINSKOM

Devedesetih, u vrijeme boravka izbjeglica, u Zagrebu je, u crkvi sv. Čirila i Metoda, svake treće nedjelje u mjesecu služena misa na staroslavenskom, uz čitanja i propovijed na rusinskom. Susretljivošću vladike i župnika Kir Nikole, od travnja ove godine u istom terminu, obnovljen je ovaj oblik mise. Pjevanje predvode Joakim Pavlović i Mihajlo Timko, a mise služi o. Mihajlo Simonović. #

III ЦЕНТРАЛЬНА МАНІФЕСТАЦІЯ УКРАЇНЦІВ В ХОРВАТІЇ

В організації вуковарського КПТ «Іван Франко», а під опікою Української громади РХ та спонсорством Ради за нацменшини РХ у Вуковарі 4-го і в Борові 5 червня 2010 р., відбулася III Центральна маніфестація українців у Хорватії.

Першого дня, у просторах гкт. церкви Царя Христа була виставка картин художниці Славки Плішка,

Липовляни відвідали і вуковарське кладовище

Вуковарсько-сримської жупанії Джордже Чюрич, та мер міста Вуковар Желько Сабол. В програмі взяли участь шість самодіяльних українських товариств з Хорватії, по один з Сербії й Боснії, та професійна фольк-група «Бурдон» з України.

Після цієї якісної програми, під час вечери учасників розважала знаменита фольк-група зі Львова (Україна). #

Спільне фото всіх учасників концертної програми Третьої Центральної маніфестації українців в Хорватії

Вокальна група з Каніжі

представлений підручник «Рідна мова» авторок О. Мартинюк і В. Подурської, літературний вечір присвячений І.Франку та презентація української кухні.

Наступного дня, в будинку кіно в Борові, біля Вуковару, були виставки робіт скульптора Й. Холодовича, художниці А.Верхас і членів т-ва «Україна» зі Сл. Броду. Перед програмою пісень і танців, публіку, яку переважно творили самі виконавці програми, привітали (за чергою виступу): голова Української громади РХ Іван Семенюк, член Ради за нацменшини РХ Лариса Углешич, аташе в Посольстві України Ольга Рось, голова ЕКУ і заступниця голови СКУ Ярослава Гортяні, заступник голови

Художниця Анкіца Верхас

МАНІФЕСТАЦІЯ В КАНІЖІ

В неділю, 2 травня цього року, відбулася річна маніфестація культури.

Крім власних потенціалів – вокальна група з оригінальним виконанням народних пісень, та дитячі гуртки молодших і старших танцюристів, в програмі взяли участь і гості – КМТ «Посавац», КПТ «Леся Українка» з Осієку і Українська громада м. Загреба. #

Стенд КПТ-ва русин. і укр.

«ПИСАНКИ З БАРВАМИ МІСТА»

27 березня 2010 р. в Осієку відбулася етнокультурна маніфестація під назвою «Писанки з барвами міста», в якій взяли участь місцеві самодіяльні групи і колективи. Попри програму пісень і танців, підготовлені і виставки писанок та народного рукоділля. Втім, виступили і КПТ русинів і українців Осієка та КПТ «Леся Українка» з Осієку. М.С. Фот. А.Балатінац

ТРАДИЦІЙНИЙ ПІКНІК ТОВАРИСТВА УКРАЇНЦІВ «КАРПАТИ» В СЛОВЕНІЇ

Ф. Ценка і М. Семенюк

29 травня 2010 р. Українське товариство «Карпати» з Любляни (Словенія) для своїх членів та друзів організувало традиційний пікнік, який відбувся в ідилічному селі Кітний Верх біля міста Заградец на дачі пана Йосифа Білого. Подію звеличала і присутність поважних гостей з Посольства України в РС.

Вистачало все, що за таку нагоду потрібно, а і музика та добрий настрій. #

Петрешин, Н.Фіялка, Бегіч, Хевка, Злобец

– KRONIKA – KRONIKA – KRONIKA – KRONIKA – KRONIKA – KRONIKA – KRONIKA –

ODRŽANO 37. PETROVAČKO ZVONO

Već po dugoj tradiciji, u Petrovcima je 22. i 23. svibnja ove godine održana 37. središnja manifestacija Saveza Rusina i Ukrajinaca „Petrovačko zvono“.

Prvog dana u etno-kući otvorena je izložba fotografija Ljvova, a održano je i predstavljanje knjiga „Moj otac Osif Kosteljnik“ Blaženke Horvat, „Djedovi – pripovijetke za praukuke“ Miroslava Kiša,

Pjevačka skupina KPDU-a „Karpati“ iz Lipovljana

za suvremeni ples iz Vukovara. Većina izvođača pokazali su primjerenu razinu kvalitete.

Poslije podne je održana smotra glazbenog stvaralaštva „Petrovačko zvono 2010“, uz sudjelovanje zborova, dueta, te pjevačkih i plesnih skupina seniora. Nastupili su članovi društava iz Petrovaca, Mikluševaca, Vukovara, Vinkovaca, Osijeka,

Pjevačka skupina KPD-a Rusina i Ukrajinaca iz Rijeke

„Spomen vječnoj petrovačkoj starini“ Vlade Kosteljnika i „Humor na svoj i tuđi račun“ Joakima Puškaša.

Narednog dana oko podneva održan dječji program pjesme i plesa u kome su sudjelovali najmlađi članovi društava iz Petrovaca, Mikluševaca, Bogdanovaca i Vukovara, a kao gosti i grupa

Plesači KUD-a „Joakim Govlja“ iz Mikluševaca

Rijeke (oba društva), Lipovljana i Rajevo sela, a kao gosti hrvatsko KUD iz Piškurevaca i makedonsko KUD iz Osijeka.

Cjelovečernji koncert ansambla „Kolomejka“ iz Srijemske Mitrovice je izostao jer su gosti iznenada otkazali dolazak. Tako je izostalo i večernje druženje i zabava za sudionike manifestacije. #

OBNOVA „LIPOVLJANSKIH SUSRETA“

Sa sjednice organizacijskog odbora (www.lipovljani.hr)

Nakon duljeg perioda artikulacije ideje obnove nekadašnjih „Lipovljanskih susreta“, modificiranih primjereno novim povijesnim tokovima, postignuto je suglasje svih društvenih čimbenika. Pod pokroviteljstvom predsjednika RH dr. Ive Josipovića, a u organizaciji predstavnika Sisačko-moslavačke županije, Općine Lipovljani te nacionalnih manjina s ovog područja i Savjeta za nacionalne manjine RH, manifestacija će se održati u Lipovljanima 28. kolovoza ove godine.

U programu je predviđen okrugli stol na temu „Multikultura i suživot na-

cionalnih manjina“ (u 11 h), predstavljanje knjige „100 godina lipovljanske župe“ u izdanju Ukrajinske zajednice RH (u 15 h), te koncert u kojem će nastupiti društva oko 13 nacionalnih manjina (u 18 h). Uz brojne visoke uzvanike iz republičkih, županijskih i općinskih struktura, saborske zastupnike i predstavnike nacionalnih manjina, veleposlanike zemalja matičnih naroda, očekuje se i nazočnost predsjednika Republike Hrvatske dr. Ive Josipovića.

Kao završnica bit će zabavni koncert narodnog ansambla „Slavonske lole“. #

DANI KULTURE RUSINA I UKRAJINACA U RIJECI

KPD Rusina i Ukrajinaca Primorsko-goranske županije iz Matulja, organiziralo je u Rijeci od 06. do 11. travnja o.g. „Dane kulture Rusina i Ukrajinaca“. Manifestacija je obuhvatila predavanja o Mykoli Lukašu te doseljavanju Rusina, izložbe fotografija Ljvova Olge Zabalnanske te slika Ankice Verhas i članova društva „Rušnjak“ Milice Sipičić, Marte blažević i Vladimira Provc, predstavljanje knjiga „Povijest Ukrajine“ i „Rusinska kuća“, a kao najatraktivniji dio programa – cjelovečernji koncert KUD-a „Taras Ševčenko“ iz Đurđeva (Vojvodina).

Naredna večera manifestacija spomenutog društva bio je festival (koncert) duhovne glazbe Rusina i Ukrajinaca koji je 23. i 24. lipnja u riječkoj „Filodramatici“ održao Državni zaslužni akademski narodni zakarpatski zbor iz Ukrajine. #

KUD Taras Ševčenko“ iz Đurđeva (Vojvodina) (Fot. N.Dumka)

СУРЖИК: ТЕРМІНОЛОГІЧНА ПАРАДИГМА І ЛІНГВІСТИЧНА ПРИРОДА

Др. Тетяна Фудерер – вищий асистент на Кафедрі української мови та літератури Філософського факультету в Загребі

Термінологічна сутність

Тривалий конвергентний розвиток і уніфікація генетично споріднених мов, української і російської, в умовах мовної політики зросійщення, що її послідовно втілювали уряди Російської імперії та СРСР в Україні, спричинили зміни національних рис структури (граматики) й субстанції (лексичного складу) та виникнення й поширення змішаного ідіому¹, відомого в Україні під назвою *суржик*.

В українстиці напрацьовано розгалужений терміноряд, кожна лексема якого вільно вживається на позначення суржику як мовного явища, пор.: *суржик* (мовний гібрид, мішанець), *язичіє* (І. Франко про мовний гібрид у діяльності галицьких москвофілів), (малоросійський, великоміський) *жаргон* (І. Огієнко, Р. Смаль-Стоцький, В. Чапленко, Ю. Шевельов), *форма просторіччя* (К. Ленець, В. Товстенко, В. Труб), *суперінтерференція* (В. Манакін), *макаронізм* (Я. Радевич-Винницький), *діалект* (С. Караванський у «Практичному словнику синонімів української мови» (2008) *суржик* відносить до синонімічного ряду з домінантою *діалект*) тощо. Зрозуміло, що кожне зі слів, наведене в переліку, має свою термінологічну мотивацію: чи то часову, чи то онтологічну. Втім, безперечним фаворитом слововживання і в науковому, і в публіцистичному дискурсах сьогодні є термін *суржик*.

Тлумачний словник української мови фіксує слово *суржик* у двох значеннях, пор.: 1. *Суміш зерна пшениці й жита, жита й ячменю, ячменю й вівса і т. ін.; борошно з такої суміші*; 2. (перен., розм.) *Елементи двох або кількох мов, об'єднані штучно, без дотримання норм літературної мови; нечиста мова* [СУМ² 1978: 854].

На сьогодні щодо *суржику* беззастережно встановлено, що ідіом формувався стихійно і порушує традиційну перцепцію різних відомих у світовій (соціо)лінгвістиці субстандартних ідіомів (італійського *dialetto regionale*, російського *простореччя*, французької *la langue populaire*, чеського субстандарту (*obecná čeština*)), інтердіалектів, соціолектів і змішаних ідіомів – *lingua franca*, піджинів, креольських мов і под.

Деякі типологічні характеристики мішаного українсько-російського мовлення

Щодо лінгвістичної природи *суржику*: ідіом характеризується низкою особливостей на фонетичному, лексичному, граматичному (словотвірному, морфологічному та синтаксичному) рівнях, які однак проявляються в *суржикових* ідіолектах спорадично й можуть відрізнятися не лише залежно від соціокомунікативної ситуації, території, а й у мовленні одного мовця в різні періоди його лінгвальної біографії. Саме тому *суржик* характеризується малою передбачуваністю проявів.

Гібридні утворення виникають за трьома напрямками: 1) українські орфоепічні або граматичні (морфологічні) норми накладаються на лексему, запозичену з російської мови (рос. *витагнул* + укр. *витагнув* = *витагнув*; рос. *понял* + укр. *зрозумів* = *поняв*; рос. *пошел* + укр. *пішов* = *пошов*; рос. *царевной* + укр. *королівною* = *царєвной*); 2) російські орфоепічні або граматичні (морфологічні) норми накладаються на українську лексему

(*кіслий*, по садам, два кілограма); 3) норми обох мов спорадично виявляються в *суржикізмах* (всігда: рос. *всегда* [фс'и'ґда] – укр. *завжди*; место: рос. *место* [м'эст'] – укр. *місце*; *Ми под'їжджаім зараз до поворота*: рос. *Мы подъезжаем сейчас к повороту* – укр. *Ми під'їжджаємо зараз до повороту*).

Лексичні *суржикізми* найчастіше оформлені за фонетичними та морфологічними нормами української мови, що, з одного боку, засвідчує порушення лексичної системи української мови, а з іншого – фонетичної або граматичної системи російської мови.

Аналізуючи *суржикове* мовлення, учасники проекту INTAS³, виокремили кілька груп русизмів (росіянізмів). Перший вид русизмів, які зустрічаються у цьому тексті, це *лексичні русизми*. Це російські слова, інтерферовані в український текст без будь-якої фонетичної або граматичної адаптації. До них відносимо такі слова, як *ілі* (укр. *чи*, або), *тоже* (укр. *теж*), *даже* (укр. *навіть*), *вобщє* (укр. *взагалі*), *щяс* (укр. *зараз*), *раньше* (укр. *раніше*), *работіх* (укр. *робітників*), *нада* (укр. *треба*), *время* (укр. *час*), *дне ъ* (укр. *днів*), *сразу* (укр. *одразу*), *в течєнні* (укр. *протягом*, *впродовж*), *чють-чють* (укр. *трохи*), *точкі* (укр. *крапки*), *всьо равно* (укр. *все одно*), *налога* (укр. *податку*), *туда* (укр. *туди*), *без етіх* (укр. *без цих*), *на протяже-нні* (укр. *протягом*, *впродовж*) та інші.

До окремого підвиду цієї групи слів від-

носимо слова, які і в українській, і в російській мові мають спільну основу і закінчення, проте відрізняються лише фонетичними особливостями, і в українському мовленні вони вживаються саме в російському фонетичному оформленні. Це такі слова, як, наприклад, *нерви* (укр. *нерви*), *через* (укр. *через*), *десять* (укр. *десять*), *двадцять* (укр. *двадцять*), *спеціалістов* (укр. *спеціалістів*), *ксерокопію* (укр. *ксерокопію*), *прінтера* (укр. *принтера*), *розєтку* (укр. *розетку*), *диркі* (укр. *дірки*).

Ще одну групу русизмів складають так звані міжмовні омоніми – слова, які існують і в українській, і в російській мовах, проте мають різне значення. Це такі слова, як *неділя*, що в тексті вживається у значенні «тиждень» (*на наступній неділі*, укр. *на наступному тижні*); *друге*, що вживається у значенні «інше» (*друге місце*, укр. *інше місце*).

Уже йшлося про те, що окрему групу росіянізмів у *суржиковому* мовленні складають російські лексеми, вживані у фонетичному оформленні української мови. Проте, дослідники *суржику* окремо розглядають російські слова, які вживаються в українському граматичному оформленні (за термінологією Л. Ставицької це і є слова-суржикізми). Серед них найчастіше трапляються дієслова: *начинає* (укр. *починає*): рос. *начинает* + укр. суфікс дієслова -є; *роботає* (укр. *працює*): рос. *работает* + укр. суфікс дієслова -є; *стобіть* (укр. *коштує*): рос. *стобит* + укр. суфікс і та

Продовження на наступній сторінці

¹ Термін ідіом є усталеним в хорватському мовознавстві і вживається у значенні будь-якої форми існування мови: самої мови, діалекту, інтердіалекту, місцевої говірки тощо.

² Словник української мови. Т. 9. (1978) – К: Наукова думка. – 916 с.

³ Програма INTAS фінансувала виконання міжнародного проекту «Мовна політика в Україні: антропологічні, лінгвістичні аспекти та подальші перспективи», у межах якого об'єктом дослідження було *суржикове* мовлення. У проекті брали участь учені з Австрії, Англії й України, які досліджують різні аспекти мовної політики і мовної ситуації в Україні. Дослідження ґрунтуються на результатах всеукраїнського опитування і фокус-групових дискусій, проведених у п'ятьох містах: Києві, Донецьку, Луцьку, Львові та Одесі. Результати проекту та рекомендації в царині мовної політики представлено в книзі «Мовна політика та мовна ситуація в Україні: аналіз і рекомендації / За ред. Юліане Бестерс-Дільгер. – К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2008. – 363 с.

Продовження з попередньої сторінки

закінчення *-ть*; *втикнув* (укр. *увіткнув*): рос. *втыкнул* + укр. дієслівний формотворчий суфікс закінчення мин. часу чол. роду *-в*; *щітається* (укр. *рахуватися*): рос. *считается* (твердий звук [ц:] + укр. аломорф інфінітивного суфікса *-ть* і постфікс *-ся* (М'який звук [ц:]); прикметники: *саме лучче* (укр. *найкраще*): рос. *самое лучшее* + укр. закінчення прикметників *-е*; *обичні* (укр. *звичайні*): рос. *обычные* + укр. закінчення прикметників мн. *-і*; *на слeдуючий* (укр. *на наступний*): рос. *на следующей* + укр. закінчення *-ий*; прислівники: *наверно* (укр. *напевно*) (рос. *наверное* + укр. суфікс прислівників *-о*).

Лексико-семантичні групи суржикової лексики формуються насамперед на базі матеріалу загальноповсякденної лексики, зокрема, з таких її підвидів, як: 1) звертання до осіб чоловічої та жіночої статі: *мущина, жєнщина, папаша, мамаша, дєдушка, дєвочка, рєб'ята*; 2) назви побутових реалій, побутової техніки: *карасін, карандаш, радіоприймник, утюг*; 3) назви предметів одягу: *воротник, ботінки, носки*; 4) назви страв, напоїв: *картошка, канхвети, водка*; 5) назви захворювань та понять, пов'язаних з лікуванням: *воспалєніє льюгких, кєсарєво сєчєніє, рвота*; 6) назви культурно-побутових, медичних та ін. закладів: *столова, магазін, скоро помощ*; 7) назви календарних місяців і похідних від них: *март, август*; 8) назви офіційних радянських свят: *Восьме марта, День Побєди*; 9) сфера виробництва, армії: *колхоз, лєсхоз, проїзводство, віса («ваги»), хвамілія, заведуючий, осімінітель, уборщиця, плен, винтовка*; 10) суспільно-політична лексика: *агітірувати, забастовщик*. Останні два різновиди можна уважати особливо активними у плані кількісного проникнення росіянізмів, на базі яких формуються інтерферени або структурується суржиковий текст.

Щодо процесу творення суржикізмів, то серед найважливіших слід виокремити такі механізми:

1) російська лексична основа поєднується з українським словотвірним афіксом (*разговарювати, спрашувати, перезвонювати*);

2) російські деривати вимовляються з певними фонетичними особливостями української мови (*позавтракає, общительний, маникюрша*);

3) українська лексична основа поєднується з російським словотвірним афіксом (*блокіровка, управительша*).

На рівні морфології суржик, як це спостерігали й на інших мовних рівнях, характеризується накладанням кількох граматичних систем: української літературної, російської літературної, українських діалектних, української просторозмовної та російської просторічної. Оскільки суржик реалізується як множинність ідіолектів, елементи зазначених систем проявляються непередбачувано й хаотично. Втім, можна впевнено констатувати ненормативність суржикових морфологічних форм. Відхилення від нормативних форм творення зустрічаємо і у функціонуванні всіх, без винятку, повнозначних частин мови: іменників, прикметників, прислівників, числівників, займенників, дієслів та їх форм – дієприкметників і дієприслівників.

Лише деякі з порушень на морфологічному рівні: 1) сплутування роду (жіночий/чоловічий) під впливом російської мови, пор.: *сильна біль* (укр. *сильний біль* – рос. *сильная боль*), *зла собака* (укр. *злий собака* – рос. *злая собака*); 2) уживанням форм чоловічого роду іменників замість нормативних форм жіночого роду: *адрес* (укр. *адреса* – рос. *адрес*), *канхвет* (укр. *цукерка* – рос. *конфета*), *статуй* (статуя); 3) відхилення від нормативного вживання форм числа: *волоси, чорнила, похорони*; 4) позанормативне вживання флексії *-а* в іменників чоловічого роду на приголосний: при кількісних числівниках *два (обидва), три, чотири: брата, вола, стола*; 5) серед форм родового відмінка іменників-суржикізмів, в першу чергу, слід відзначити: а) в однині – на закінчення *-а(-я)* в іменниках чоловічого роду на приголосний (II відміна) – там, де нормативним є закінчення *-у(-ю)*, і, навпаки, закінчення *-у(-ю)* там, де нормативним є *-а(-я)*, наприклад: *вокзала, завода, магазіна, майдана*; б) у множині – на нульове

закінчення іменників чоловічого роду II відміни замість нормативного закінчення *-ів*: *сто грам, кілограм, сто ват, вольт, кілограм апельсин, мандарин, помідор* і т.д.

Серед синтаксичних особливостей суржиків на рівні словосполучення насамперед варто звернути увагу на відхилення від літературної норми в синтаксичному керуванні, а на рівні простого речення – у координації між присудком і підметом. Відхилення в синтаксичному керуванні можуть бути зумовлені діалектним впливом, а також впливом російської мови. Це, зокрема: *дякувати когочо* (замість *кому-чому*), наприклад: *За все це учні повинні подякувати своїх учителів; жартувати (глузувати, кєлкувати) над ким-чим* (замість *з когочо*): *зрадити кому-чому* (замість *кого-що*), наприклад: *Зрадивши не один раз своїй дружині, наш герой у всіх своїх сімейних нещастях звинувачує самє її: одружитися (оженитися, ожєноти) на кому* (замість *з ким*).

Особливо помітним порушенням літературних норм при керуванні є наявність прийменника *по* за зразком відповідних конструкцій російської мови: *екзамен по літературі* (замість *літератури*), *п'ять по фізкультурі* (замість *фізкультури*), *по рекомендації вчителя* (замість *за рекомендацією*), *по технічному причинам* (замість *з технічних причин*), *майстерня по* (замість *для*) *ремонту взуття, управління по боротьбі* (замість *боротьби*) з організованою злочинністю тощо.

Випадки ненормативної координації між присудком і підметом найбільше привертають до себе увагу при підметах у формі пошанної множини: недієслівний присудок при підметові із значенням пошанної множини може вживатися у формі граматичної множини. Така координація (*Ви самі; Ви засмучєні*) допускається для розмовного стилю літературної мови, але в разі наявності при підметі займенникових означень *який, якийсь, такий, один, весь* і присудок, і такі означення мають стояти у формі однини.

Соціальна основа

За результатами соціологічних досліджень, загалом в Україні 10% населених пунктів належать до таких, у яких більшість населення говорить суржиком. Мішаний субкод найбільш поширений у північних та центральних областях – регіонах масового українсько-російського білінгвізму. Це дає підстави для висновку, що суржик як лінгвістичний феномен є результатом двомовності в її диглосній формі. Водночас цей субкод є непростим, адже більше половини суржикомовних осіб соромляться свого мовлення. Соціолінгвістичні опитування засвідчують, що сфера вживання суржиків дуже вузька – не перевищує 6% комунікативних ситуацій.

У сучасній україністиці немає одностайності у визначенні соціальної бази формування суржиків. Одні дослідники пов'язують генезис суржиків з середовищем російськомовних великих міст, інші вважають його надбанням сільської мови та культури, інтегрованої в міський мовний побут.

Розмірковуючи про перспективи звуження суржикомовного лінгвопростору, Л. Ставицька зазначає, що хоч і мають рацію дослідники, які характеризують внутрішній духовний світ суржикомовців як світ «напівграмотності, розпорошеності, безпорадності, пригніченості, скигліства, в'ялості, піддатливості й налаштованості на сплески агресії, нарешті самоїдства, самоприниження, покори, догідливого плазування на колінах перед сильним, благального жебрання і моління на ярмо»⁴, проте самі мовці цей світ так не оцінюють. Адже пересічна людина користується тією розмовною мовою, яку знає, яка міститься в її генетичному коді. Тож, розмірковуючи про культуромовний аспект суржикової мови, слід пам'ятати про лояльність до цієї мови не в плані її культивування, а в аспекті коректного викорінення шляхом плекання адекватних за соціалістичними параметрами українськомовних засобів мововираження. #

⁴ Радчук, В. (2000), Суржик як недопереклад // Українська мова та література. – №11. – С. 12.

БАЧЕННЯ І НАПРЯМНІ РОБОТИ ПРЕЗИДІЇ І ЄВРОПЕЙСЬКОГО КОНГРЕСУ УКРАЇНЦІВ ЗАГАЛОМ

Пише Славко Бурда – перший заступник Голови Європейського конгресу українців

Дивлячись на нинішню понад мільйонну українську діаспору в Європі, можемо зробити висновок, що майже нема європейської країни, у якій би не жили українці. Інша справа, чи вони організовані і як. Їхня кількість і рік переселення з України в інші європейські країни різні. Не забуваймо, що у державах, які межують з Україною, маємо автохтонних українців, які живуть на цих теренах відвіку, а через часту зміну і затвердження нових кордонів майже після кожної війни, вони, залишившись там, де були завжди, опинилися за кордоном, в іншій державі. Поруч з автохтонними українськими спільнотами маємо і дуже давні українські діаспори, які сягають у 17 і 18 століття, та українські діаспори, які замешкали в європейських країнах укінці 19 і на початку 20 ст. до I світової війни; між двома світовими війнами, після II світової війни і в новішому часі після розпаду Радянського Союзу, тобто створення незалежної і суверенної України, виселення переважно економічно і соціально незабезпечених українців на працю у багато європейських країн – т.зв. четвертої міграційної хвилі, чи простіше, української діаспори четвертої хвилі. Українці діаспори четвертої хвилі у більшості мають українське громадянство і після кількох років, проведених на роботі за кордоном у країнах Європи, коли їхнє економічне становище трохи покращиться, повертаються в Україну. Але є і велика кількість таких, які не планують повернутися.

Оскільки Європейський конгрес українців між своїми активними членами, які добровільно увійшли до Конгресу, має лише 30 організацій з 20-ти європейських країн, потрібно у майбутньому попрацювати над тим, щоб до вступу у членство ЄКУ заохотити організації з інших європейських країн, які до нині не висловили бажання вступити. Варте уваги і те, що існують українські організації з європейських країн, які не є членами ЄКУ, але належать до Світового конгресу українців або до нової організації «Четверта хвиля», зареєстрованої в Україні, для українських спільнот, які об'єднують українців (переважно лише українських громадян) четвертої міграційної хвилі.

Як є різна кількість українців і як належать вони до різних міграційних хвиль, так само існують і різні мотиви для їхньої організації і діяльності та різноманітні заняття чисельних українських інституцій по всій Європі. Таким чином розрізняємо нині культурні,

просвітні, наукові, господарські, гуманітарні, харитативні, церковні, видавничо-інформативні, бібліотечарські, мистецькі, драматичні та інші українські організації і установи. Разом з тим потрібно взяти до уваги, що Україна протягом минулих 18 років своєї незалежності встановила добрі і дружні стосунки та налагодила двосторонню співпрацю з майже усіма європейськими країнами, майже в усіх має свої посольства, а останнім часом при посольствах відкриваються культурно-інформаційні центри.

Заступник Славко Бурда і Голова ЕКУ Ярослава Хортяні

Вважаю, що необхідно зробити каталог – своєрідний список усіх тих європейських українських організацій, розглянувши і проаналізувавши їхню діяльність. Провівши професійний аналіз і дослідження української діаспори, побачити переваги і недоліки у житті і діяльності української діаспори у державах, у яких проживає. Щоб ініціативно вирішити це вимогливе завдання, потрібно терміново домовитися і затвердити стратегічний багаторічний і однорічний

плани. До виконання стратегічного і оперативного-тактичного плану підключити фахівців, які б успішно виконали завдання.

(.....)

На мою думку, було б добре, щоб ЄКУ подав ініціальну пропозицію з вказаними термінами, а найперше заснував би комісію, яка б в ім'я Конгресу спробувала визначити і запропонувати усі необхідні способи діяльності, щоб створити передумови і завдяки доброму методологічному підходу отримати правдиву картину становища української діаспори в Європі, а з тим і європейських українських організацій і установ.

Чи не найбільше зусиль для вирішення проблем діаспори як партнер з Україною доклав Світовий конгрес українців. Усі домовленості про напрями праці та обопільні угоди і договори, підписані Світовим конгресом українців і відповідними міністерствами, Прем'єр-міністром і Президентом України певною мірою зобов'язують і Європейський конгрес українців як колективного члена ЄКУ.

Варто зазначити, що і питання майбутнього глобального вирішення устрою Європи не може оминати ні українців, які у найбільшій кількості проживають у своїй батьківщині Україні – найбільшій європейській державі, ані досить великої кількості українців, які нині проживають майже в усіх країнах Європи, а чия історична батьківщина – Україна.

Створення такої єдиної мультиетнічної і мультикультурної Європи, яка не визнає кордонів, не робить різниці між малими і великими народами і яка, сподіваємося, з повагою і толерантністю у своє коло прийме і нашу Україну та включить у нове європейське співтовариство наших українців, розсіяних по всій Європі, дасть можливість українцям, як і всім членам, державам, а отже і всім громадянам без огляду на національність і конфесію, створити кращі умови і рівень життя, маючи на увазі їхню специфічність і збереження національної і культурної ідентичності. У це маємо вірити і цього щиро сподіватися. А до того часу маємо досить роботи у кожній нашій організації, у нашому Європейському конгресі українців, який завдяки своїй діяльності має стати своєрідною надбудовою для всіх європейських українських організацій і установ і який як координатор і консультант буде піклуватися і захищати інтереси та права понад мільйонної європейської української діаспори. #

IN MEMORIAM ЗДЕНКО БЕК (1954.-2010.)

Після одного місяця важкої хвороби у Славонському Броді 18-го квітня помер, а 20-го 2010 р. на місцевому кладовищі похований чесний муж і улюблений друг, дипл.інж. Зденко Бек.

Народився у м. Ріска 9 січня 1954 р., а перших чотири роки зростав у гірському м. Делніце, з якого батьки переселилися до Славонського Броду. Тут закінчив основну й середню школу, після чого навчається на електротехнічному факультеті в Загребі. Після закінчення студій, початком 80-их років повертається в Сл. Брод, де працює в підприємстві «Джуро Джакевич», пару років і як асистент

ЗДЕНКО БЕК (1954-2010)

та викладач на Машинобудівничому факультеті в Сл. Броді, а 1993 р. засновує власне підприємство в галузі інформатики.

З жінкою Ясною вінчався 1982 р. і мав три сини – Івана, Ігора і Володимира.

Під час студій в Загребі був активний в КПТ-ві русинів і українців. Прекрасно граючи на гітарі, а також і співом та здатністю до організаційних справ збагачував музичну та іншу самодіяльність цього т-ва. На той самий спосіб вкладав свій труд в діяльність українського КМТ-ва «Іван Сенюк вуйко», сьогодні КМТ «Україна», в Сл. Броді. Сотвори йому Боже вічну пам'ять!

ЧОРНА КВІТКА

Іра Whisper

Я проходила попри цей будинок кожного дня і ніколи не помічала нічого дивного чи незвичного. Звичайна багатоповітрянка. Але чому саме це місце?

Дуже незвичне і прекрасне видовище можна було спостерігати у сонячний, безхмарний день: жовтувато-сірі стіни на тлі синього - синього неба. Кожного разу це зачаровувало мене ще більше. Я не могла відірвати очі від цього будинку. Я бачила щось незвичне у ньому, щось чого інші не бачили доки...

...Хата була дуже стара, стіни облуплені, практично розвалювалися, латаний дах. Вона виглядала дуже похмуро, страшна і недоглянута. Дивно але навколо цієї хати був незвичайної краси сад. Усюди квіти. Не було так як у інших людей городу, сараю чи ще чогось. Просто сад засаджений квітами, кущами, деревами. Навіть з вікон цієї жакливого халупи звисали різні рослини, квітки, які вилися навколо цієї хати, обплітали її з усіх сторін.

І проходячи попри цю оселю одразу можна було здогадатися що тут жив квіткар.

Це знали усі люди в цьому районі міста але мало хто його бачив. Інколи ввечері чи ще на світанку він виходив і прогулювався у своєму маленькому садочку. Він був уже старий, схоже ніколи не мав дітей. Люди говорили що його дружина померла ще молодою, розповідали легенди ніби вона наклала на себе руки. Але правди про його життя ніхто не знав. Ніхто не знав чим він заробляє і що він їсть. Люди ставилися вороже до нього і його оселі, обминали десятою дорогою це місце. Були люди що бачили загадкового квіткаря. Казали що це старий дідусь у якого одна половина бороди чорна а інша - біла. Багато говорилося про нього, хтось казав що він чаклун, хтось що слуга самого диявола.

Однієї осені, коли усі кущі оголилися і було видно весь двір, сусіди помітили що квіткаря немає. Він не виходить вранці з хати як завжди, не доглядає свої рослини, помітили нерозграбане опале листя, засохлі рослини що обплітали хату. Вони подумали що мабуть старий помер.

Коли зайшли на його подвір'я то побачили під великим дубом серед саду могила. Закопана. Коли її розрили то знайшли тіло квіткаря.

Цей випадок так і залишився таємницею. Казали ніби старий сам себе поховав. Не було знайдено ніяких доказів що хтось тут був і поховав його. В двір ніхто не заходив кілька років.

Обшукали хату. Не знайшли нічого незвичного. Виявляється дід мав невеликий город. У хаті знайшли лише повно засохлих квітів, старезне ліжко, звалище книг і старенький рояль. Посеред хати підлоги не було, була сира земля скинута на купку, але на це не звернули особливої уваги.

Через кілька років будинок знесли. А на тому місці почали

будівництво житлового будинку...

...Люди подекуди ніби на даху будинку знайшли дивну річ - об'єкт, схожий на закритий пуп'янок троянди, чорний. Він збільшувався з часом, доки його не було видно здалеку. Намагалися це звідти забрати, спалити, але не вдавалося. Дуже дивно це все виглядало, люди навіть не намагалися докласти зусиль щоб це знищити, вони боялися, потім узагалі перестали звертати увагу.

Усе почалося в п'ятницю тринадцятого у травні. Квітка розпустилася.

Саме у цей час я йшла цією дорогою і стала очевидцем. Я ніби передчувала щось. Квітка почала розпускатися, і стало помітно чийось постать у білому, там була дівчина в білій сукні. Здалеку почувалася чарівна готична мелодія, і музика ставала все гучнішою, а навколо дівчини та квіткового ложа, прояснювалася фігура - піаніст в чорному за роялем, який рухався по колу навколо дівчини. Мелодія ставала все гучнішою, а піаніст за роялем все виразнішим. На мить я відволіклася і помітила людей на обличчі яких був жах. Якась жінка сказала: "Матір Боже! "А старша бабуся відповіла:" Ні! Це - сатана!"

Тим часом дівчина почала співати. Її голос, такий тонкий, високий, був дійсно по-диявольськи чарівний. Народу зібралося більше, крики, безглузді припущення, ніхто не поставився до цього явища з точки зору містики, ніхто не подумав ще це вам, обмежені люди, такі раціональні, мудрі і правильні, доказ того що усе буває, і чудеса теж. Ось уже й священик приїхав. Сказали що не можуть на дах добратися. От священик уже й молиться. Але це тут не допоможе. Це - знак, символ, це те що перекреслює усі ваші уявлення про світ, обмежені люди. Але водночас це ж ви! Чорна квітка - увесь ваш обмежений світ, ваші буденні справи, ваше життя! Музика навколо вас! І ваша душа співає! Вона от от полетить, тільки чорна квітка не пускає. Не пускає бо це те що породило її, тіло чи душу. У когось душа від тіла не віддільна. а хтось може полетіти, на поклик тої мелодії, мелодії яка кличе вашу душу, яка співає, возеднатися. Та ми вибираємо чорну квітку. Так як її вибрав квіткар. Він вибрав свою чорну квітку. Але він намагався пофарбувати її в багато кольорів, він вирощував кольорові квіти, щоб свою чорну змінити. Він не полетів тоді на поклик музики, чи то вона не полетіла на його поклик, і він зостався. Разом з нею. У її чорній квітці. А тепер він знову її кличе. І вона полетить за ним, бо вона співає, а тоді не співала. І чорна квітка уже в'яне. Від співу, від музики, від кохання.

Про це ще довго згадували, з жахом, боязко так, ні для кого це не було зрозуміло. Тільки я тепер чую мелодію, і я німа, я не могу співати, я досі у своїй чорній квітці, з якої не могу вибратися, яка не хоче в'янути, а я не могу співати щоб вона зів'яла, і ніхто не може. Бо ми нероздільні з нашим тілом, а наше тіло з нашою чорною квіткою. Я чую мелодію, цю чарівну готичну мелодію, і чутииму завжди, доки я не вирвуся з чорної квітки. Тоді я заспіваю.

РІЧНИЦІ (26/27 КВІТНЯ) МОЖУТЬ РОЗПОВІСТИ НАМ ПРО МИНУЛЕ І МАЙБУТНЄ

Др. Тарас Кузьо
Торонто, Канада

26 квітня увійшло в історію України як день трагедії, адже чверть століття тому в 1986 році вибухнув Чорнобильський реактор, розташований на півночі від Києва, спричинивши найгіршу в історії ядерну катастрофу. Радіація поширилася не територію Скандинавії і навіть досягла Великобританії.

Так само 26 квітня майже десять років тому Комуністична партія та провладні, так звані "центристські", партії висловили вотум недовіри уряду

Віктора Ющенка в парламенті. Альянс КПУ і Партії регіонів має довгу історію, починаючи від їхньої співпраці довкола конституційної реформи у 2003-2004 роках і закінчуючи спільним членством в "Антикризовій" коаліції протягом 2006-2007 років та коаліції "Стабільність і реформи" сьогодні.

Ця подія (вотум недовіри уряду Віктора Ющенка в парламенті) сталася через сім місяців після опублікування секретних плівок, які нібито вказували на причетність Президента Леоніда Кучми до вбивства журналіста Георгія Гонгадзе та через два місяці після арешту за сфабрикованими свідченнями Юлії Тимошенко.

Обидві річниці призвели до перемоги опозиційних сил. Вперше – протягом 1990-1991 років, коли Демократичний блок отримав третю частину голосів, увійшов до парламенту та, зрештою, ініціював прийняття декларації про незалежність. Удруге – в 2004 році, коли кульмінацією чотирьох років мобілізації опозиційних сил стала Помаранчева революція та перемога Ющенка на виборах. Україна здійснила демократичний прорив і отримала шанс на прискорення європейської інтеграції.

Коли влада перетинала "червону лінію", чи то в СРСР, коли вона дозволила провести парад з участю дітей у Києві, в той час як чиновники Комуністичної партії відправляли власних дітей поза місто, чи в Україні, коли вона штовхнула Ющенка в опозицію, вона зрештою зазнавала поразки від українського громадянського суспільства. У СРСР це зайняло п'ять років після Чорнобильської трагедії, за часів Кучми – чотири роки після звільнення Ющенка з посади голови уряду.

Цього раз влада перетнула дві "червоні лінії" в один день, хоча й 27 (а не 26) квітня.

По-перше, парламент, маючи 211 зареєстрованих депутатів, 236 голосами "проголосував" за ратифікацію угоди, яка продовжила термін перебування Чорноморського флоту в Севастополі до 2047 року. Дехто із тих, хто "голосував" за, зробив це у своєму маєтку в Монако (Ренат Ахметов не відвідував парламент після того, як склав присягу в 2007 році) чи під час візиту до Парламентської Асамблеї Ради Європи (ПАРЄ) у Страсбурзі. Сергій Ківалов, відомий як голова Центральної виборчої комісії протягом виборів 2004 року, "проголосував" за, перебуваючи у Страсбурзі.

Президент Янукович перетнув, ще більше ускладнивши собі життя, другу "червону лінію", коли під час секції запитань і відповідей після своєї промови перед ПАРЄ сказав, що голодомор 1933 року не був ні штучним голодом в Україні, ні геноцидом. Слова Президента Януковича були ніби "поливання мастилом уже тліючого вогню української поляризованої політики" – написав колишній заступник помічника державного секретаря США з питань Європи та Євразії Девід Креймер у газеті "Kyiv Post" (28 квітня).

Цього разу станеться те саме, що й у 1990-1991 і 2001-2004 роках, хоча наразі опозиція націлилася на відновлення контролю над владою у коротші часові терміни: завдяки місцевим виборам (які були скасовані коаліцією "Стабільність і реформи", проте, скоріше за все, відбудуться наступного року) та парламентським виборам у вересні 2012 року. Опозиція має добре підготуватися до цих двох подій для того, щоб сказати "Ні!" владі совків. www.pravda.com.ua

УКРАЇНЦІ ПОТРЕБУЮТЬ ГЕРОЇВ

Українська письменниця Оксана Забужко початком ц.р. подала інтерв'ю на Радіо "Свобода". Розмову вела Ірина Шмогрін, тут подаються уривки публікації зі сайту life.pravda.com.ua/interview

Оксана Забужко

(.....) В суспільстві як такому криза моральних авторитетів. Вона пов'язана з тим, що українці не знають, чим вони володіють, українці не знають ні своєї спадщини, ні свого сьогодення. Українці потребують героїв.

В принципі один із сюжетів мого роману "Музей покинутих секретів". Я обрала якраз програму у головної героїні тележурналістки, котра, власне, з Діогеновим ліхтарем шукає тих героїв, про яких не знає країна, тих людей, які чесно виконують свою працю і служать чомусь більшому за себе, не сподіваючись за це жодної заплати.

І такі люди живуть серед нас, не шукаючи статків, маєтків, просто чесно живуть своє життя в країні, де править кримінал. В цих умовах навіть неучасть у корупції вже є певним моральним вибором, який дає людині змогу характеризувати як ту людину, котрої шукав Діоген з ліхтарем, йдучи в юрбі.

(.....) - Якщо справді люди впізнають у цій книжці навіть зростання потреби цілісного погляду на українську історію, бодай повоевну, тому що я беру 60 років української історії, я беру три покоління родинних історій, з котрих в принципі змонтовано сюжет роману... Всі ми отримували українську історію насамперед як усну історію родинного переказу, та історія, якій можна було довіряти, - це було те, що кому бабуся розказала... (.....)

• *От письменниця Забужко взяла для себе одне з завдань, намагалася дізнатися про секрет, який називаємо "УПА".*

(.....) Самозрозуміло (не говорю про всіх поспіль), тому що війна, період нацистської окупації. УПА - це партизанська армія, яка опиралася насамперед німцям. А повоевне підпілля - це вже антирадянське підпілля, це антисталінське підпілля.

І війна, яку провадило НКВД з цим самим підпіллям, звичайно, була війною розвідок. А війна розвідок - це завжди війна підступів, війна зрад, війна вербовок. Це такий несамопитий страшний бруд і жах, стосовно якого можна зрозуміти якісь небажання людей знати всю правду, тому що ця правда надто страшна, щоб її глянути їй у вічі. (.....)

• *Чи означає це, що Оксана Забужко як дослідниця, як письменниця знайшла героїв у цій історії, історії УПА?*

- Безперечно. От наживо мала щастя спілкуватися з людьми, перед якими мені автоматично випростувалася спинка і відчувала оте хвилювання і просто радість та гордість від того, що вони зі мною говорять.

Тут одна проблема. Проблема в тому, що ці люди так і лишилися у підпіллі в роки незалежної вже України. Я від них не раз чула фразу: "У нас демобілізації не було".

Українській незалежній державі вони 100% довіри не мають. І цілком підставно, бо ця держава ніколи не визнала їх воюючою стороною і армією опору, такою, якою вони були. І дуже багато секретів ми ніколи не дізнаємося, бо люди, які були їх, може, останніми хранителями, пішли з цього світу, так нічого нікому не сказавши.

Якби ці люди впродовж 18 років незалежності спілкувалися, не тільки передавали свою пам'ять не тільки своєму найближчому оточенню: дітям і внукам і далі в цьому самому режимі суворої конспірації, в якому вони прожили ціле життя, якби вони приходили до школярів, якби вони розмовляли на День Перемоги, який мав би бути в Україні Днем пам'яті і не 9 травня, а 8 травня, так як це відбувається в усій Європі, то я думаю, що ми мали зараз трохи інше покоління українців і з трохи вищим рівнем притомності та самоусвідомлення себе і усвідомленням того, що це означає бути українцем, і що незалежність зовсім не впала нам з неба в 1991 році, а вона полита таким морем крові. (.....)

Наша газета

30.09.2010. * HOMEP ÷ B R O J 3 (80) * PIK ÷ GODINA IX * ISSN 1333-686X

№ 80

ЗАГРЕБ-ушии вірш

*Я скажу, як можу, я скажу, як вмію,
Бо були прекрасні декілька тих дів.
Слацію і Алексу, Катю і Софію,
І увесь ваш Загреб я б собі загріб.*

*Це було неначе підсвідома мрія,
Смакували небо, і вода, і хліб.
Аню і Марину, Дарку і Андрія,
І увесь ваш Загреб я б собі загріб!*

Oleksandr Ivanec

PET

**KAZALIŠNIN
KOMADA**

24 серпня 2010 року

К. Грищенко

**ВІТАННЯ ЗАКОРДОННОМУ
УКРАЇНСТВУ З НАГОДИ ДНЯ
НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ**

Дорогі друзі,

Сердечно вітаю вас з нагоди 19-ї річниці Незалежності України!

Ця видатна дата навіки увійшла в історію нашої Держави, законодавчо закріпивши споконвічне прагнення українців до національного відродження, духовної свободи, соціального, економічного та культурного розвитку.

Із вдячністю та пошаною згадуємо цього дня, що українські громади у всьому світі десятиліттями активно відстоювали незалежність Української держави. Поява суверенної і соборної демократичної України - це, безумовно, результат, у тому числі й ваших, сповнених віри, цілеспрямованих та наполегливих зусиль.

З нагоди великого державного свята бажаю усім вам, дорогі друзі, міцного здоров'я, щастя і благополуччя.

Нехай невпинна творча енергія надихає вас на нові добрі справи в ім'я України та світового українства.

Щиро вірю, що й надалі між українськими дипломатами та діаспорою пануватимуть взаємне розуміння і підтримка задля успішної спільної праці, націленої на відстоювання національних інтересів України на міжнародній арені.

Зі святом вас!

Костянтин Грищенко

О. Левченко

Призначити ЛЕВЧЕНКА
Олександра Михайловича
Надзвичайним і Повноважним
Послом України в Республіці Хорватія.

Президент України
Віктор ЯНУКОВИЧ

1 вересня 2010 року

„ZVIJEZDA PATRIOTA UKRAJINE“ I S. BURDI

U Ljvovu je 22-24 lipnja 2010. god. održan III. Međunarodni kongres ukrajinske dijaspore, pod nazivom „Dijaspора kao čimbenik jačanja Ukrajine u međunarodnoj javnosti: suvremeni aspekt, projekcija u budućnost“. (vidjeti str. 5)

Uz ostale programe, u sklopu kongresa ostvaren je i projekt koji je imao za cilj pohvalno istaknuti ljude koji promiču ukrajinsku državu, kako u Ukrajini, tako i u svijetu. U tom kontekstu, rukovoditelj projekta, Galina Zaharčenko uručila je odličja „Zvijezda patriota Ukrajine“, diplome i knjige „Ukrajina i Ukrajinci – cvijet nacije, ponos države“. Među nagrađenima su bili: Evgen Čolij, Marija Škambara, Jaroslava Hortjani, Vasyļ Babenko, Vira Konyk, Mykola Mušinka i drugi.

Iz Hrvatske, među laureatima ovog odličja i nagrada bio je prvi dopredsjednik Europskog kongresa Ukrajinaca Slavko Burda. #

Slavko Burda

NOVA NEDJELJNA EMISIJA „MANJINSKI MOZAIK“

Unatoč ugovoru sklopljenom između HRT-a i Vlade RH 3. prosinca 2009., zbog nedostatka sredstava nije bilo produkcije emisije Manjinski mozaik na jezicima nacionalnih manjina. Do pomaka je došlo u veljači 2010. kada je započela realizacija te 15-minutne emisije, te se od 1. svibnja 2010. godine emisija emitira dva puta mjesečno, svaki put na jeziku druge manjine. U jesenskoj shemi, počevši od 20. rujna 2010., Manjinski mozaik trebao bi se emitirati svake nedjelje.

Za potrebe spomenute emisije formirana je i posebna redakcija, po naravi stvari, s osobama koje su radile i dugogodišnju emisiju za nacionalne manjine „Prizma“. Time su se, uz dobro i inventivno iskorištene mogućnosti novog profiliranja sadržaja, diskretno prikrale i blage

nijanse nekih davnih manira poput romanširanja stvarnosti, simplificiranja delikatnih korijena u tradicijama, prenaplašavanja egotike i dodavanje upitnih „abažura“ kulture.

Krajem srpnja o.g. tema Manjinskog mozaika bila je „Ukrajinskom bandurom kroz Hrvatsku“. Po mnogim indikacijama, unatoč „nježnim“ natruhama spomenutih manira, u globalu informacijski i vizualno dopadljivo obrađena tema izazvala je po-

zornost kako ukrajinske nacionalne manjine tako i šire javnosti.

Tim povodom je jedan manjinski list, u okviru svojih mogućnosti, objavio u načelu simpatičan informativno-edukativan članak o glazbalima kobzi i banduri. No, ako je, u dijelu o emisiji, poštivan embargo spominjanja dugogodišnjeg našeg banduriste, potpuno prešućivanje staljinističkog pogroma stotina bandurista 1935. god. - veliki je grijeh. #

I M P R E S S U M	Izdavač: Društvo za ukrajinsku kulturu Товариство української культури Zagreb, Domagojeva 11, CROATIA Poslovni m.: Privredna banka Zagreb 2 3 4 0 0 9 – 1 1 1 0 0 4 5 8 6 9	Naša gazeta izlazi 4 puta godišnje kao tromjesečnik Glavni i tehnički urednik: Aleksa Pavlešin E – mail : aleksa.pavlesin@inet.hr Tel. Društva i uredništva: 01 / 4635-884	Наша газета № 3 (80) Prijelom i dizajn: A.Pavlešin Umnoženo vlastitim elektroničkim ispisom U Zagrebu, 30.09.2010. Naklada: 200 primjeraka
	Publiciranje autorskih članaka ili citiranje drugih izvora ne znači ujedno da redakcija „Naše gazete“ i dijeli izložene stavove i mišljenje, niti jamči istinitost tuđih navoda.		Публікування авторських статей або цитування інших джерел не означає, що редакція «Нашої газети» поділяє ті самі твердження й думки, або гарантує точність чужих наведень.

CITATI IZ „MANJINSKOG FORUMA“ BR. 38

IZGLASAN NOVI USTAV I PROMJENE USTAVNOG ZAKONA

Zagreb - Hrvatski Sabor je 16. lipnja donio izmijene Ustava Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, na temelju kojega će se pripadnicima nacionalnih manjina koje u ukupnom stanovništvu sudjeluju s manje od 1,5 posto, uz opće biračko, dati i dopunsko pravo glasa. Srpskoj nacionalnoj manjini zajamčeno je najmanje tri zastupnička mjesta u Hrvatskom saboru, na temelju općeg biračkog prava.

Izmjene će omogućiti pravnu osobnost koordinacijama nacionalnih manjina, a funkciju koordinacije vijeća srpske nacionalne manjine obavljat će Srpsko narodno vijeće. Na zahtjev HNS-a izbrisana je odredba po kojoj je na dijelu Vukovarsko-srijemske i Osječko-baranjske županije djelovalo Zajedničko vijeće općina (ZVO) sa svojstvom pravne osobe. Na prijedlog HDZ-a zaključkom je Vlada RH obvezana da do kraja srpnja uredi status i financiranje ZVO-a.

Prihvaćen je i amandman Furia Radina, po kojem će se manjinski zastupnici birati s lista stranaka nacionalnih manjina ili lista skupina građana pripadnika nacionalne manjine.

U Izvorišnim osnovama Ustava navedene su sve nacionalne manjine, odnosno dodani su i Bošnjaci, Slovenci, Crnogorci, Makedonci, Rusi, Bugari, Poljaci, Romi, Rumunji, Turci, Vlasi i Albanci. #

NEDOSTATAK INTERKULTURALIZMA

Iz intervjua s dr. sc. Viktorijom Car
s Fakulteta političkih znanosti

.....Poticanje pluralizma političkih, religijskih, svjetonazor-
skih i drugih ideja te pružanje mogućnosti da javnost bude upo-
znata s tim idejama - imperativ je svakog javnog medijskog
servisa pa isto mora vrijediti i za Hrvatsku radioteleviziju. Upravo
bi urednici na Hrvatskoj televiziji i Hrvatskom radiju trebali imati
najrazvijeniju osviještenost za vrijednost promicanja ljudskih
prava, prava manjinskih društvenih skupina, promicanja toleran-
cije, društvenih sloboda uopće. Redakcija za nacionalne manji-
ne, iseljeništvu i civilno društvo Hrvatske televizije proizvodi
izvrstan sadržaj, ali taj bi sadržaj trebao postati dio svakodnevnih
emisija. Emisija "Prizma" vrijedna je emisija, kvalitetna, di-
namična i zanimljiva i potrebna je u programu HTV-a, ali nije
dovoljna. Serijali "Romi u Europi" i "City Folk" izvrsni su projekti
Eurovizije, ali ponovno - riječ je o formatima koji djeluju kao
izdvojene cjeline. U dnevnim informativnim emisijama, u mozaičnim
emisijama, emisijama o sportu, u dječjem i obrazovnom
programu, u dramskom programu - premalo je nacionalnih ma-
njina. Samo sustavnim i trajnim obrazovanjem novinara i uredni-
ka svih redakcija, moguće je očekivati pozitivne pomake kroz
neko vrijeme. Na HTV-u nedostaje novinarki i novinara, voditeljica
i voditelja pripadnika nacionalnih manjina, koji bi vješto u
svojim najavama, priložima, studijskim emisijama, neovisno o
sadržaju, spretno isticali zanimljive primjere vezane za kulturu i
tradiciju, svakodnevni život pripadnika nacionalnih manjina. To
bi onda značilo integriranost u cjelokupni program. Kao pozitivan
primjer uvijek rado ističem Tarika Filipovića, glumca i voditelja
vrlo gledanih kvizova "1 protiv 100" i "Milijunaša". Kao pripadnik
nacionalne manjine, Tarik Filipović u popularnim i gledanim
emisijama takmičarskog tipa, kao što je kviz, uvijek pronade
načina i priliku promovirati bošnjačku kulturu, šale, progovoriti o
islamskoj vjerskoj tradiciji i običajima. Upravo je ovo jedan od
boljih primjera na koji način bi manjine trebale biti ravnopravno
uključene u program i sadržaj HTV-a..... #

ЛІТНА ШКОЛА БІЛЯ МУКАЧЕВА В УКРАЇНІ

Молодша і старша публіка з України провадять концерт

Від 28 липня до 8 серпня цього року, в дитячому оздо-
ровчому центрі «Мрія» в селі Лісарня біля Мукачева, втретє
працювала літня школа для старшокласників українського
походження з Хорватії. Згадаймо: вперше така школа була
організована в 2003р. в Хусті Союзом русинів і українців РХ.
Після п'ятилітньої перерви, школа вдруге відбулася 2008 р.
в м. Бучачі та, втретє, цього 2010 року, знову ж таки за спри-
янням Української громади РХ. (Шкода, що школа не відбу-
лася в Україні і минулого року.) Треба згадати і те, що впро-
довж усіх років в Хорватії теж відбувалися чергові літні шко-
ли, і одні, і другі фінансувало Міністерство науки, освіти й
спорту Республіки Хорватія.

І.Семенюк, М.Дам, М.Хошко, М.Ласек та І.Семенюк

До школи в центрі «Мрія» з Хорватії прибуло 37 учнів,
п'ять викладачів і чотири керуючі особи з кола Громади.
Директор школи, Михайло Семенюк, разом з викладачами
постарався, щоб програма школи відбувалася якнайкраще.
Головним пунктом шкільної програми були уроки української
мови, історії, географії та музики, та й позаурочна програма
була різноманітна. Організовані екскурсії, туристичні марш-
рути, численні зустрічі, конкурси та вікторини, а особливо
цікаві були вечірні програми разом з українськими дітьми.
Чого їх навчили на уроках, учні показали на іспитах, решту –
на підсумковому концерті. Відмінні результати свідчать, що
ці літні школи варто проводити в Україні щороку. #

ЗБІРНИК «НАШІ ДОЛІ»

Мемуарний калейдоскоп оповідань, споминів про зустрічі та роздумів під назвою «Наші долі» автора Павла Головчука побачив світ у виданні Союзу русинів і українців РХ. (Формат А5; 214 сторінок; ілюстровано чорнобілим світлинами; м'яка обкладинка; тираж 400 примірників).

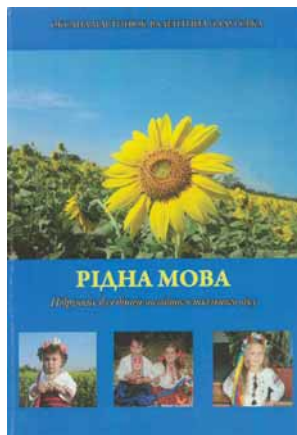
Книжка має три розділи. У першому, подано інтерв'ю та спомини 18 осіб, українців з Боснії та Хорватії, з власного життя й інших осіб та родин українських поселенців у згаданих краях.

В другому розділі зібрано вісім істинних образків з життя, переважно драматичних, проте й пересипаних дотепним гумором, а в третьому розділі знаходяться нові гумористичні й сатиричні «листи» вже добре відомого діда Панаса Бездолного.

Добре, що в книжці є і ця остання частина, бо який би там не був гумор чи сатира, проте все-таки допомагає читачеві повернути душевну рівновагу після читання сумної першої частини, та драматичної другої, де буває: епізоди такі трагічні, що надто чутливим особам важко це читати.

Тому без належності якійсь класичній літературній формі, пан Головчук знайшов спосіб згадати і те, про що все ще замовчували в контексті історії, - і саме це є його капітальна праця. #

РОСЕТНИЦА – КОНАЧНО,... ALI...

Po navodima dopisnika, nakon radova Slave Bilenjki, a potom mr.sc. Vasilja Strehaljuka (čiji pra-primjerak velikog priručnika ukrajinskog jezika nije uspio proći verifikaciju Ministarstva prosvjete), te Slavice Panjkiv Karpa i Tatjane Lasek Žagar (a i dr.sc. Dubravke Poljak Makaruha te mr.sc. Rajise Trostinske – op. ur.), u Vukovaru je 4. lipnja o.g. predstavljena početnica ukrajinskog jezika „Ridna mova“ autora Oksane Martinjuk i Valentine Podurske, u izdanju Ukrajinske zajednice RH. Obavijest o predstavljanju kao da je bila za uži

krug, a u toj prigodi nazočni nisu mogli nabaviti primjerak. Komentari su bili, da je početnica poput „univerzalne“ za cijeli prostor nekadašnje Austrougarske. Nadalje, unatoč zadovoljstvu zbog same činjenice što se konačno pojavio udžbenik, bilo je primjedaba glede ukrajinskog vokabulara i prijevoda naziva.

Navodno bez verifikacije Ministarstva znanosti, prosvjete i športa, početnica je tiskana u 150 primjeraka, A4 formata, 120 stranica, meki uvez, s obiljem lijepih ilustracija i fotografija u boji.

Zacijelo bi bilo bolje da je umjesto krevet, plafon, tepih i sl. uvršteno postelja, strop i sag. No autori ne razumiju ni to, da pod nazivom „naš grb“ i „naša zastava“ ovdašnja dijaspora razumijeva hrvatske, a ne ukrajinske državne simbole. Možda zato što su svi autori imigranti.#

LJETNE ŠKOLE NA HVARU ZA UKRAJINSKE I RUSINSKE UČENIKE

Ukrajinski polaznici ljetne škole u organizaciji Ukrajinske zajednice RH

Ove godine, u Starom Gradu na Hvaru, u hostelu „Sunce“, financijskom potporom Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa, održana su dva turnusa ljetne škole za učenike ukrajinske i rusinske nacionalne manjine.

U turnusu, od 22. 06. do 01.07. 2010., u organizaciji Ukrajinske zajednice RH, boravilo je 57 učenika osnovnoškolske dobi (za stariju grupu škola je organizirana u Ukrajini). Ravnateljica je bila Tatjana Šagadin, a škola je bila posvećena 150. obljetnici tiskanja „Kobzara“ T. Ševčenka.

U organizaciji Saveza Rusina i Ukrajinaca RH, 2-16.07. boravilo je 56 učenika osnovaca i 44 srednjoškolca, pripadnika rusinske i ukrajinske nacionalne manjine. Ravnatelj škole bio je Zvonko Kosteljnić, a škola je bila posvećena 80. obljetnici rođenja pjesnika: rusinskog – Silva Erdelji-a i ukrajinskog – Vasilja Simonenka.

Rusinski i ukrajinski polaznici ljetne škole u organizaciji Saveza Rusina i Ukrajinaca RH

Programi nastave su standardno obuhvaćali razredni dio (odgovarajući – jezik i povijest), te izvanrazredni (glazba i folklor), kao i druge slobodne aktivnosti, te razgledanje grada.

Posebno atraktivno je bilo što su završni kulturno-umjetnički programi dani na gradskom trgu. #

ODRŽANA JE MANIFESTACIJA „MIKLUŠEVCI 2010“

U Mikluševcima je 28-29.08.2010. održana XXV. manifestacija „Mikluševci 2010“, koja je bila posvećena 60. obljetnici osnivanja mjesnog KUD-a „Jakim Govlja“.

U bogatom sadržaju manifestacije, središnja točka prvoga dana bio je večernji koncert na kojem su nastupili: pomladak spomenutog KUD-a, folklorni ansambl „Tarka iz Slovačke, hrvatsko KUD „Obreška“ iz Donje Obreške te ansambl „Kaljina“ KPD-a Rusina i Ukrajinaca iz Rijeke. Niz godina program se odvijao na otvorenoj sceni, no ove godine, zbog lošeg vremena, ovaj koncert je dan u zatvorenom prostoru.

Narednog dana, nakon nedjeljne mise, otvorena je izložba slika Vladimira Provči iz Matulja,

a potom i izložba Društva „Naša djeca“.

Kao središnja točka cijele manifestacije bio je poslijepodnevni nastup skoro svih članica Saveza Rusina i Ukrajinaca RH: KUD „Jakim Govlja – Mikluševci, „Osif Kosteljnić“ – Vukovar, „Jakim Hardi“ – Petrovci, Društvo „Rusnak“ – Petrovci, Društvo Rusina Cvelferije – Rajevo Selo te KUD-ova Rusina i Ukrajinaca iz Osijeka i Vinkovaca. Kao posebni gosti nastupila su društva: „Petefi Šandor“ – Čakovci, Matica slovačka – Osijek, „Zrinski“ – Berak i „Kolo“ iz Vukovara.

Jednako atraktivan bio je večernji program u kojem su nastupili Glazbeno-plesni ansambl Doma kulture iz Ruskog Krstura i Folklorni ansambl „Tarka“ iz Tarnova – Slovačka. #

III МІЖНАРОДНИЙ КОНГРЕС У ЛЬВОВІ

22-25 червня 2010 року в Національному університеті «Львівська політехніка» у Львові проходив III Міжнародний Конгрес «Діаспора як чинник утвердження держави Україна у міжнародній спільноті: сучасний вимір, проєкція в майбутнє».

На 3-х пленарних та 22 секційних засіданнях Конференції з доповідями виступило понад 300 учасників, серед яких - представники українських громадських, культурно-освітніх організацій, науковці, духовенство, політики, представники міністерств, відомств, вищих навчальних закладів.

Робота Конференції проходила у восьми секціях:

1. Стратегія та моделі співпраці України з діаспорою
2. Збереження національної ідентичності українців зарубіжжя
3. Новітні явища світового українства в контексті східної діаспори та нової хвилі еміграції
4. Освіта українського зарубіжжя: сучасний стан та перспективи
5. Культура і мистецтво українського зарубіжжя: сучасний стан та перспективи
6. Місце і роль ЗМІ діаспори у просуванні та захисті українських національних інтересів у міжнародній спільноті
7. Церква як центр збереження та формування духовності українця за кордоном
8. Лемки як складова світового українства

Церемонія привітання голови SKU Євгена Чолія

Результатом цієї роботи стали такі висновки:

1. Сучасні реалії характеризуються функціонуванням потужних діаспор світу, серед яких одне з чільних місць займає українська діаспора.
2. Українська діаспора – важливий економічний, інтелектуальний, культурний і політичний ресурс української держави.
3. Для розбудови демократичної та заможної України й для утвердження її позитивного образу у світі необхідна синергія, яку можна досягти, поєднуючи капітал знань та можливостей українських громад як в Україні, так і за її межами.
4. Співпраця із закордонним українством та його підтримка мають бути одними із основних пріоритетів зовнішньополітичної діяльності держави Україна.
5. Українська держава зобов'язана захищати й відстоювати права зарубіжних українців, а також – громадян України, які тимчасово знаходяться за її межами.

Зважаючи на підсумкові рекомендації Конгресу вирішив звернутися до Кабінету Міністрів України та Верховної Ради України з таким клопотанням:

1. Створити законодавчу базу для реалізації програм підтримки світового українства.
2. Продовжити практику проведення Парламентських слухань з питань світового українства щорічно.
3. На основі пропозицій від світового українства розробити, затвердити та реалізувати Державну програму співпраці з закордонними українцями на період від 2011 до 2015 року.
4. При підготовці проєктів законів про Державний бюджет України на наступні роки передбачити належне фінансування програм для здійснення співпраці із закордонними українцями та їх громадськими організаціями. (за матеріалами сайту www.mio.k.lviv.ua)

REDOVITA GODIŠNJA SKUPŠTINA SKU

Uz iscrpno izvješće o svojoj ovogodišnjoj redovitoj skupštini, Svjetski kongres Ukrajinaca upućuje i na link članka u listu „Naše slovo“ (Naša riječ), te stoga izgleda da naslov „S nadom, izgubljenosti i zabrinutošću“ nije prečijeno turoban. Prije bi se reklo da je interpretirano stvarno stanje, bez obzira na bolne momente.

Po spomenutim izvorima, u Peremišlju (Poljska), 22-23 kolovoza o.g., održana je izvještajna skupština SKU, na koju se odazvali predstavnici ukrajinskih organizacija iz 14 zemalja. Iz opravdanih razloga izostali su predstavnici iz Grčke, Estonije i Jermenije, a nepoznato je za Češku i Srbiju. Inače, članice SKU potječu iz 32 zemlje, čime je obuhvaćeno preko 20 milijuna Ukrajinaca koji žive izvan Ukrajine, te je od 2003. god. priznat kao neslužbena organizacija u Ujedinjenim narodima.

Sudionici ovogodišnje izvještajne skupštine SKU

Kao gosti nazočili su gradonačelnik Peremišlja Robert Homa, otpravnik poslova Veleposlanstva Ukrajine u Poljskoj Andrij Sybiha, ex-predsjednik SKU Askold Lozinski, predsjednik Ukrajinske svjetske koordinacije Dmytro Pavlyčko, počasna predsjednica Sveukrajinskog ženskog društva „Olga Teljeha“ Olga Kobec, generalni konzul ukrajine u Lublinu Oleh Horbenko, ukrajinski grkokatolički parohik o. Eugen Popovyč, ukrajinski pravoslavni paroh Jurij Mokrauz, te direktorica Međunarodnog instituta prosvjete, kulture i veza s dijasporom Irina Klyučkovska.

Na početku, u slijedu pozdravnih govora, predstavnik Veleposlanstva Ukrajine Andrij Sybiha je pročitao pozdravno pismo predsjednika Ukrajine Viktora Janukovyča, u kojem konstatira da ga s ukrajinskom dijasporom povezuje izgradnja neovisne i demokratske države. Nadalje, predsjednik je istaknuo svoja nastojanja surađivati, ostvarivati inicijative i projekte, štiti svjetsko ukrajinstvo i produbljivati veze ukrajinskog iseljeničtva s domovinom, te zajedno jačati poziciju Ukrajine na međunarodnoj sceni. Zahvalivši dijaspori za briznost glede Ukrajine, predsjednik Janukovyč je naglasio: „Zajedno s vama, u razumijevanju, umjet ćemo sačuvati ukrajinsku samobitnost, jezik, kulturu, narodne tradicije i društvene vrednote, koje su stoljećima gajili naši djedovi i pradjedovi“.

Zbog informacijskog balansa i oslikavanja pozadinskog štiha skupštine, korektno je spomenuti i dio pozdravnog govora Dmytra Pavlyčka, koji je naveo važnu ulogu Peremišlja u poljskoj i ukrajinskoj povijesti, jer su u njemu rođeni brojni znameniti ukrajinski djelatnici i borci za Ukrajinu, kao i brojni poljski patrioti, od kojih je veliki dio odrastao u ukrajinsko-poljskim obiteljima. Nadalje, naglasio je važnu ulogu Poljske kao promicatelja ukrajinskih interesa u procesu integracije u Europsku uniju. Sa žaljenjem se posebno osvrnuo na sadašnju politiku ukrajinske vlade, koja odstupa od Europe i rusificira Ukrajinu, te zato, po njegovom mišljenju, Ukrajina je potrebna podrške svjetskog ukrajinstva.

Na skupštini su bili organizirani i tematski okrugli stolovi, a izvješća su, uz izlaganja, dostavljena i samo u pisanom obliku. Iz Hrvatske, ovo potonje je prakticirao Savez Rusina i Ukrajinaca RH, s dodatkom analize složenog stanja unutar rusinske i ukrajinske nacionalne manjine u Hrvatskoj (autor Slavko Burda).

Ukrajinska zajednica RH je podnijela opširno izvješće, a na skupštini je doputovalo njenih pet delegata, što je 10% od svih nazočnih. (Ovaj podatak – razboritom je dovoljan.) A.P.

Po podacima iz <http://ukrainianworldcongress.org> i članka J.Pristaša u listu „Naše slovo“ №36 (<http://nslowo.pl>) Ukrajinaca u Poljskoj

MODIFICIRANA DAVNA MANIFESTACIJA

Manifestacija pod nazivom „Lipovljanski susreti“ održavala se u lipovljanima od 1976. do 1990. godine, a onda, počev kroz godine Domovinskog rata, uslijedila je dva-desetogodišnja stanka.

Nakon nekog vremena artikuliranja,

Uz hrvatsku, na sceni su bile istaknute i zastave zemalja matičnih naroda nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj

predložena je osuvremenjena forma ove manifestacije, u cilju promicanja vrijednosti kulture, suživota i tolerancije hrvatskog naroda i nacionalnih manjina.

Ovogodišnji obnovljeni „Lipovljanski susreti“ održani su 27-28. kolovoza, pod visokim pokroviteljstvom predsjednika Republike Hrvatske dr. Ive Josipovića i Ministarstva turizma RH.

Prvog dana održani su okrugli stol na temu "Nacionalne manjine – suživot, interkulturalnost, multikulturalnost nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj", predstavljajući

nje knjige „100 godina ukrajinske grkokatoličke župe u Lipovljanima“, a na večer nastup kulturno-umjetničkih društava nacionalnih manjina. Narednog dana, program je nastavljen nizom športskih susreta. #

Što li je autor htio poručiti ilustracijom na plakatu „Lipovljanskih susreta“, u vidu skupine mladeži u narodnim nošnjama, s pogledom i rukama dignutim k nebu ?

OKRUGLI STOL S POTICAJNOM AKTUALNOM TEMOM

U radu okruglog stola na temu "Nacionalne manjine – suživot, interkulturalnost, multikulturalnost nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj", sa saborskom zastupnicom Zdenke Čuhnil kao uvodničarkom, sudjelovali su pomoćnik savjetnika predsjednika RH za pitanja političkog sustava dr. sc. Vladimir Lončarević, potpredsjednik Vlade RH dr. Slobodan Uzelac, predstojnik Ureda za nacionalne manjine Vlade RH Branko Sočanec, predsjednik Savjeta za

pohvalio obnavljanje ove vrijedne tradicije, pogotovo što se manifestacija održava u Lipovljanima, gdje obitavaju brojne nacionalne manjine, kao malo gdje; - pomoćnik savjetnika predsjednika RH dr. sc. Vladimir Lončarević je skrenuo pozornost na to da glede prava nacionalnih manjina dolazimo u fazu optimalizacije mogućnosti koje nam zakon daje, u što se uklapa i uvažavanje različitosti potreba raznih nacionalnih manjina.

Saborska zastupnica mr.sc. Zdenka Čuhnil

Sisačko-moslavačka županica Marina Lovrić Merzel dipl.inž

Pom. savjet. pred. predsjednika RH dr. sc. Vladimir Lončarević

Saborska zastupnica mr.sc. Zdenka Čuhnil je svoje uvodno izlaganje počela pregledom definicija temeljnih elemenata i pojmova u domeni nacionalnih manjina, uključujući formulaciju Republike Hrvatske kao nacionalne države hrvatskog naroda i nacionalnih manjina koje u njoj žive, te i same nacionalne manjine kao skupine hrvatskih državljana koja ima svoja specifična etnička, jezična i kulturna obilježja, s važnom naznakom da pripadnici takve skupine imaju želju očuvati ta obilježja. Nadalje, nakon prezentiranja glavnih pokazatelja iz popisa pučanstva, preko međunarodne legislative dala je pregled prava nacionalnih manjina koja slijede iz hrvatske legislative. Pri kraju je konstatala da multikulturalnost ne može biti po mjeri jedne kulture, jer to odmah isključuje drugu, a onda nema ni suživota ni bogatstva različitosti. Zaključni dio je iskristalizirao i par teza poput toga da obilje običaja i jezika obogaćuje zemlju, bogatstvo manjine je i bogatstvo većine, a nerazumijevanje nastaje iz nepoznavanja.

nacionalne manjine RH Aleksandar Tolnauer, županica Marina Lovrić Merzel, općinski načelnik Mario Ribar, zamjenik županice Milan Oblaković, predsjednica Županijskog vijeća češke nacionalne manjine Irinka Vidočić, vijećnik u Županijskoj skupštini Vladimir Gregorić i brojni drugi predstavnici općinskih, gradskih i županijskih vijeća nacionalnih manjina, izabrani predstavnici nacionalnih manjina, predstavnici saveza, zajednica, udruga i društava nacionalnih manjina na državnoj i regionalnim razinama.

Prije izlaganja uvodničara, skupu su se obratili: - načelnik Mario Ribar, koji je glede predstojeće teme istaknuo primjer Lipovljana gdje živi 11 nacionalnih manjina koji čuvaju i svoje specifične kulture (multikulturalnost) koje međusobno interagiraju (interkulturalnost), a u društvenim značajkama zajedno s većinskim narodom harmoniziraju skladan suživot; - županica Marina Lovrić Merzel, koja je naglasila kako u kreiranju opće i gospodarske politike Sisačko-moslavačke županije ravnopravno sudjeluju i nacionalne manjine, te da nikada nije bilo nikakvih međunacionalnih incidenata.; - potpredsjednik Vlade RH dr. Slobodan Uzelac je

Dr.vet. Milan Oblaković, Bahrija Sejfić, mr.sc. Branko Sočanec, Mario Ribar, Aleksandar Tolnauer i dr.sc. Slobodan Uzelac

Poticajnost izlaganja uvodničara se ogledala u brojnim konstruktivnim diskusijama koje su uslijedile. Jedan od sudionika bio je i predsjednik Savjeta za nacionalne manjine Aleksandar Tolnauer, koji je ukazao i na potrebu razmatranja kako manjine sebe predstavljaju te odnosa između samih nacionalnih manjina, uz poruku da bi ljudi mogli imati ista prava moraju imati pravo da nisu isti. #

L J A N S K I S U S R E T I

VEČERNJI KONCERT – KRUNA LIPOVLJANSKIH SUSRETA

Prije nastupa kulturno-umjetničkih društava nacionalnih manjina u finalu „Lipovljanskih susreta“, te koncerta ansambala „Ezerki na sedum osmini“ i „Slavonskih lola“, u pozdravnom govoru predsjednik Ivo Josipović je izjavio da je zbog ovakvih manifestacija sretan i ponosan što je predsjednik Hrvatske. Istaknuo je da je Hrvatska dom svih naših nacionalnih manjina kao i hrvatskog naroda, te da će zbog ovolikog bogatstva raznolikosti, naša zvijezda na europskoj zastavi posebno sjati, što će obogatiti i Europsku uniju. „Mi smo imali tešku povijest. Naučili smo svoje lekcije i znamo kako je samo zajedništvo ono

Pokrovitelj: predsjednik RH Ivo Josipović

što nas može očuvati i održati, i zato ovi obnovljeni susreti znače jako puno“.

Sisačko-moslavačka županica Marina Lovrić Merzel je zahvalila predsjedniku Josipoviću kao pokrovitelju obnovljenih „Lipovljanskih susreta“, te Općini Lipovljani i Ministarstvu turizma na financijskoj potpori. Pritom je skrenula pozornost na činjenicu da je područje Sisačko-moslavačke županije jedno od najstradalijih u Domovinskom ratu. Unatoč tome, ostvarena je ova najveća manifestacija nacionalnih manjina, po čemu su Lipovljani simbol i primjer suživota i tolerancije u Republici Hrvatskoj. #

Uz uzvanike, večernji program je pratilo par tisuća gledatelja

Na sceni je nastupilo petnaest ansambala

Specifičnosti nacionalnih manjina bile su predstavljene i na štandovima. Ukrajinci su izložili jelo piroge-„varenyky“, narodni vez, suvenire iz Ukrajine i ruske babuške.

Uz kolorit izvornih narodnih nošnji, vrhunski dojam pružala je i pripadajuća narodna glazba, te potpuno usklađena koreografija koja se doimala u cijelosti spontanom.

U parku pored tribina, uz štandove, bili su punktovi na kojima su živopisno predstavljani tradicijski kućni pribori, alati i davni, već skoro zaboravljeni zanati

U LIPOVLJANSKIM SUSRETIMA PREDSTAVLJENA KNJIGA O MINULOM UKRAJINACA

Uz zbor „Karpata“ Aleksandar Tolnauer; sjede – Ivan Semenjuk, o. Roman Myz i Borislav Graljuk

Nakon iznenadne smrti lipovljanskog gkt. župnika o. Slavka Leščešena, da ne bude doveden u pitanje projekt KPDU „Karpati“ - tiskanje monografije „100 godina ukrajinske grkokatoličke župe u Lipovljanima“, za koji je Savjet za nacionalne manjine RH već bio odobrio sredstva, ovog odgovornog posla latio se Borislav Graljuk – prof. arheologije.

Prema riječima predsjednika Savjeta Aleksandra Tolnauera, potrebe Ukrajinaca su bile od strane

Po sadržaju povijesni i kroničarski pregled; ilustracije i fotoprilozi su u boji i crno bijeli; A4 format; 291 stranica; tvrdi omot; naklada 700 primjeraka

Dr.sc. Jevgenij Paščenko, povjer. veleposl. Anatolij Černyšenko i slavonski vikar o. Ivan Barščevski

Savjeta prepoznate čak pomalo mimo pravila i zakona. Vjerojatno i time, kao i donacijom saborskog zastupnika Nazifa Memedija, autor je imao prostora proširiti koncept i temu u vidu životnog panoptikuma Ukrajinaca na ovom širem području. No, bez obzira na nešto propusta, pogreška i sitnih gafove autora, ovo skupo i tehnički dojmljivo djelo, u svakom slučaju vrijedan je prilog baštini Ukrajinaca u Republici Hrvatskoj, a i na širem prostoru. #

ПЕРЕКЛАД «П'ЯТЬ П'ЄС» О.ІРВАНЦЯ ХОРВАТСЬКОЮ -

ПРЕДСТАВЛЕННЯ В ЗАГРЕБІ ПЕРЕКЛАДУ «П'ЯТЬ П'ЄС» ХОРВАТСЬКОЮ

23 вересня 2010 р., в організації Товариства української культури Загреба та з допомогою Центральної міської бібліотеки м. Загреб, в бібліотеці відбулася презентація драматургічного збірника «П'ять п'єс» українського письменника Олександра Ірванця у перекладі хорватською Алекси Павлешина, голови Товариства української культури у м. Загреб (оригінал - видавництво «Смолоскип», Київ, 2002).

Деякі з цих перекладів вибірково уже друкувалися 7-8 років тому, проте повністю можна було видрукувати доробок лише за сприяння фінансову підтримку Ради за національні меншини РХ.

На початку літературного вечора, аудиторію привітали від імені бібліотеки Катерина Тодорцев Хлача, та від імені Товариства української культури голова Алекса Павлешин. Крім організатора, серед присутніх були представники Посольства України в РХ, Спілки хорватських письменників, Кафедри української мови та літератури, Хорватсько-українського товариства та його філії зі Славонського Броду, Українські громади зі Загреба, КПТ-ва русинів і

Олександр Ірванець

Катерина Тодорцев Хлача

Т.Фудерер, А.Павлешин, О.Ірванець, Д.Пешорда і Дж.Відмарович

Алекса Павлешин

Вокальне тріо з Липовлян

українців Загреба, Галереї «Мірко Віріус» в Загребі, Української матиці з Баня Луки (Боснія), та інші громадські й культурні діячі, просвітяни та митці з Хорватії та України.

Яскравим моментом презентації була присутність автора Олександра Ірванця, котрий для цієї нагоди приїхав з України. Книжку представили пп. Джура Відмарович, з точки зору хорватської літератури, та Дамір Пешорда, з точки зору української літератури. Тут важливо сказати, що згадане панство є теж письменниками та перекладачами творів з української літератури. Своїм виступом Олександр Ірванець полонив симпатії присутніх. В програмі, котру вела др. Тетяна Фудерер, слово мав і перекладач та голова ТУК Алекса Павлешин, котрий подякував

Дарія Павлешен

В залу були присутні представники інституцій, організацій, товариств з Хорватії та з-за кордону

радникам з російської, польської, словенської мов та суржикі щодо специфічних мовних питань. Також розповів про мовну специфіку у п'єсах Ірванця, та деякі перекладацькі вирішення. Потім він і на сцені виконав уривок з монодрами «Рекордінг». Після нього - уривок з монодрами «Мала п'єса про зраду...», переконливо виконала пані Дарія Павлешен. Треба згадати, що українці в Хорватії не мають жодного драмгуртка, а ці переклади могли би бути доброю ініціативою. У підготовці цих адапто-

Було простору і для гумору

ваних уривків з монодрам фінансово допоміг депутат Назіф Мемеді, котрий в Хорватському парламенті представляє українську нацменшину.

Короткі українські музичні прикраси подало вокальне діво-че тріо КПДУ «Карпати» з с. Липовляни – Мартіна Ласек, Міхаела Хошко (супровід на синтезаторі), та Мая Дам.

На завершення, присутнім подаруване примірники представленої книжки з автографами автора та перекладача. #

- HRVATSKI PRIJEVOD „PET KAZALIŠNIH KOMADA“ O. IRVANCA

KROKI O PISCU I NJEGOVOM STVARALAŠTVU

Oleksandr Irvanec' je rođen 24. siječnja 1961. u Ljvovu (Ukrajina), a odrastao je u gradu Rivne. Završio je Visoku pedagošku školu (1980.), studij književnosti u Institutu za književnost u Moskvi (1989.), te poslijediplomski studij u Institutu za književnost Akademije znanosti Ukrajine.

Zbirkom od pet kazališnih djela Oleksandra Irvanca, u nakladi „Smoloskip“-a, Kijev 2002., zaokružen je njegov dramski opus u dotadašnjem periodu. Drame su prevedene na njemački, poljski i hrvatski, a uprizorene su na scenama u Stuttgartu, Leipzigu, Luxemburgu, Almati-u te u Ukrajini u Harkovu i Kijevu.

Kao pjesnik, dramski pisac, prozaik i kritičar, smatra se jednim od najdarovitijih predstavnika ukrajinske avangarde osamdesetih/devedesetih godina, za koju su svojstveni potpuna sloboda izražaja, nekonformizam, kritičan i ironičan stav prema stvarnosti, kao i zalaganje za slobodu ličnosti i nacije. Visoko ga cijene, kako stručna kritika tako i čitatelji - poglavito mladi intelektualci.

Godine 1985., s J. Andruhovyčem i V. Neborakom, osnovao je pjesničku skupinu Bu-Ba-Bu (Burlesk-Balagan-Bufonada), te nakon toga objavio knjigu „Bu-Ba-Bu“, po kojoj se stil kasnije nazvao bu-ba-bu-izam, a Irvanec, zajedno s kolegama, skoro da je odmah postao klasik „preskočivši“ standardnu razvojnu etapu. Njegov stvaralački put je vrlo sadržajan. U Ukrajini i inozemstvu dobitnik je brojnih stipendija i nagrada. Uz pisanje, bavi se i prevođenjem.

Prijevod zbirke „Pet kazališnih komada“ je njegova jubilara 20. knjiga. Kao njegova kazališna, i druga su mu djela stilski vrlo razli-

Oleksandr Irvanec' pred slikom „Isusov ulazak u Jeruzalem“ (Tišov,gkt. sjemenište uz crkvu Sv. Ćirila i Metoda u Zagrebu)

čita, no jedna od zajedničkih sastavnica je suptilno i odvažno poniranje u tematiku. Zato je spontano uslijedilo pitanje, postoji li u njegovim djelima mjesto za koje bi se moglo reći da je njegov simbolički „Ulazak u Jeruzalem“? Na to, Irvanec' je zagonetno preporučio obratiti dodatnu pozornost na finale njegovog nedavno publiciranog romana „Libenkraftova bolest“. #

PREDASTAVLJANJE U LIPOVLJANIMA

Oleksandr Irvanec' i Đuro Vidmarović

U organizaciji lipovljanskog KPD Ukrajincana „Karpati“, u suradnji s Društvom za ukrajinsku kulturu iz Zagreba, 24. rujna je u Lipovljanima priređeno predstavljanje hrvatskog prijevoda zbirke „Pet kazališnih komada“ Oleksandra Irvanca.

Osnovne podatke o piscu auditoriju je dala predsjednica „Karpata“ Ivanka Slota, a o njegovom stvaralaštvu Darija Pavlešen. Knjigu je predstavio Đuro Vidmarović, a potom je, kroz dinamičan i zanimljiv razgovor, sudjelovao i sam autor.

O izazovima u prevođenju ovog djela govorio je autor prijevoda Aleksa Pavlešin, koji je i scenski izveo odlomak iz monodrame „Recording“, da bi potom na sceni nastupila Darija Pavlešen s odlomkom iz monodrame „Mali igrokaz o izdaji...“

Ugodan glazbeni prilog dali su članovi glazbene sekcije domaćina, što je obogatilo ovaj nesvakidašnji događaj. Ponukan lijepim prijemom dramskih priloga i dobrim uvjetima, A.Pavlešin je predložio „Karpatima“ osnivanje dramske sekcije. #

Ivanka Slota gostima uručuje darove

Mješovita pjevačka skupina „Karpata“

Vrlo harmoničan vokalni trio

SUSRETI U ZAGREBU

Uz razgledavanje gradskih znamenitosti, za vrijeme boravka u Zagrebu Oleksandru Irvancu su upriličeni i vrijedni susreti u Društvu hrvatskih književnika, Katedri za ukrajinski jezik i književnost, galeriji „Virius“, s predstavnicima Veleposlanstva Ukrajine u RH te drugi, uključujući i njegove ranije znance. #

Aleksa Pavlešin, Oleksandr Irvanec, predsjednik DHK Borben Vladović i Đuro Vidmarović

Susret s predavačima i studentima ukrajinstike

Voditeljica galerije „Virius“ N.Kladić i O.Irvanec'

УКРАЇНЦІ У БОСНІЇ

3 нагоди 100 років від заснування українських греко-католицьких парафій в Боснії, на запрошення редактора, написав о. Роман Мизь

Під кінець XIX на початку XX століття бере початок еміграційний рух українських галицьких селян, які з причини незavidного економічного та соціального становища розбрелися світом, шукаючи шматок хліба та кращу долю. Одним із напрямків еміграції була Америка, насамперед Бразилія. Другий напрям - Боснія, спершу окупована, а відтак анексована Австро-Угорською імперією.

Перші групи галичан прибули до Прнявора вже 1898 року. Цей рік вважаємо початком еміграції українців до Боснії, хоча деякі групи прибули ще у 1890 році.

Спосіб переїзду з Галичини до Боснії був спрощений. Австрійському урядові треба було людей, щоби заселили безлюдну Боснію, тому давали безкоштовні квитки на приїзд потягом, а тому що це була одна держава, паспортних формальностей зовсім не було.

І так відпускали галичан повіти: Бережани, Броди, Бучач, Городенка, Городок, Гусятин, Дрогобич, Заболотів, Збараж, Зборів, Золочів, Камінка Струмиліва, Мукачево, Перемишляни, Підгайці, Рава Руська, Рогатин, Рудки, Самбір, Скалат, Сокаль, Тереховля, Тернопіль, Товмач, Чортків, Хуст, а кілька десятків родин прибуло із Лемківщини, переважно з повітів Горлиці та Ясло.

Вже 1899 року римо-католицький парох у Прняворі фра Мірко Шестіч, пише звіт до свого владика у Баня Луці фра Маріяна Марковича, про «колоністів» у своїй парафії, тобто про українців греко-католиків у Прняворі і в доколишніх селах.

Під кінець 1899. і початком 1900. року налагоджуються контакти між владиками – Шептицьким, Дрогобецьким у Крижевцях і римо-католицьким Марковичем у Баня Луці. Кир Андрій Шептицький просить владика Юліана Дрогобицького, щоби призначив одного священика для українців у Боснії. Кир Юліан призначає о. Андрія Сеґеді, а фра Маркович рекомендує Сеґеді Крайовій владі у Сараєві посередництвом Окружної області у Баня Луці. Ця Банялуцька Окружна область повідомила 11 січня 1900 року владика Марковича, що Краєва влада у Сараєві погодилася, аби українці греко-католики у Прняворі та Прняворським повіті мали свого душпастиря, котрий би осів у Прняворі, а як нагороду – призначили йому субвенцію 1000 форинтів щорічно.

О. Андрій Сеґеді сам душ-пастирював на великій території Боснії. З його ініціативи ще з 1900 року було засновано нашу парафію у Дев'ятині, а трохи пізніше і у Старій Діброві.

Цього ж року до Боснії вперше прибув митрополит Шептицький. Він відвідав Стару Діброву і Каменицю. При цій нагоді мав на гадці купити у Камениці поле на горі, щоби там розвести виноградник. Тоді ж, мабуть, були спроби купити і в Прняворі землю на церкву та парафіяльний дім.

Митрополит Шептицький бував у Боснії і в 1902 році. Тоді було куплено землю у Камениці, де відтак монахи-студити почали плекати виноградник. У 1908 році митрополит Шептицький третій раз приїхав до Боснії

Року 1910 до Боснії прибув з Перемишля о. Фелікс Щурко як помічник о. Андрія Сеґеді, а того самого року о. др. Йосиф Жук, сараєвським митрополитом Штадлером, був назначений вікарієм для греко-католиків. До Сараєва він прибув 1.X.1910 року. Застав лише о. Щурка, бо під кінець 1910 року

Сеґеді виїхав з Боснії. А у Камениці були оо. Студити. Завдяки старанням о. Жука, до Боснії прибули з Галичини ще три священики. о. Юрко Колодій, о. Михайло Кіндій і о. Григорій Біляк. Жук їх розмістив: Кіндія до Прнявора, Колодія на Дев'ятину, а Біляка до Старої Діброви.

Почали будувати церкви, насамперед у Прняворі. Студити збудували дерев'яну у Камениці, а у деяких поселеннях будували разом з поляками римо-католиками, як наприклад на Дев'ятині.

Генеральним вікарієм о. Йосиф Жук був до 1 травня 1913 року, потім пішов за пароха до св. Варвари у Відні.

По відході о. Жука митрополит Шептицький почав клопотатися, аби у Боснії була оформлена Апостольська Адміністрація для греко-католиків. Першим адміністратором став о. Олексій Базюк. Назначено його 7.X.1914 року. Свій осідок він зі Сараєва переніс до Баня Луки. Тоді й було створено парафії у Козарці і Баня Луці.

Апостольським адміністратором о. Олексій Базюк був до 1924 року, коли всі греко-католики на території Королівства Югославії увійшли до складу Крижевецької єпархії. Апостольська адміністрація була закрита, а о. Базюк став вікарієм крижевецького владика кир Діонізія Няраді. Пізніше він вернувся до Галичини.

Владика др. Діонізія Няраді побатьківському дбав про українців-греко-католиків у Боснії. Заложив нові парафії: Каменицю, Лішню і Церовляни, а відновив парафію у Дервенті. По всіх селах побудував церкви. З Галичини прибули нові священики: о. Жигмунд Слиж, о. Павло Теодорович, о. Михайло Костюк, о. Михайло Якимів, о. Іван Левицький, о. Евстахій Легенький, о. Тарас Думка, о. Богдан Мизь, о. Стефан Матус.

Слід згадати, що у 1912-1913 роках у Козарці був парохом о. Еміліян Ковч, якого папа Іван Павло II проголосив блаженним 27 червня 2001 року.

До початку Другої світової війни українці-греко-католики у Боснії були організовані у двох деканатах: Прняворським і Баня-луцьким. До Прняворського деканату належали парафії: Прнявор, Дервента, Лішня, Дев'ятині і Лепениця, а до Банялуцького: Баня Лука, Стара Діброва, Камениця, Козарац і Церовляни. Всіх вірних було до 20.000.

Друга світова війна принесла великі втрати нашому народу. Убитих було біля 500 чоловік. Три парафії – Лепениця, Стара Діброва і Камениця перестали існувати. Люди з тих парафій, але і з других сіл, виселилися, в першу чергу до Бачки, частково - до Срему і Славонії.

Після другої світової війни в несприятливих обставинах почало кріпитись і релігійне та народне життя. По селах оформлено культурно-просвітні товариства. В Баня Луці 1967 року почали по Радіо транслювати українські передачі. Оформлена Регіональна рада, по школах почалося викладання української мови, видано буквар і українські читанки.

Крім о. Михайла Юристи, братів о. Олександра і о. Методія Біляків, о. Фелікса Біленького і о. Юліана Небесного, які були священиками ще до війни (а до них можна долучити ще двох славонців – оо. Михайла Фірака і Йосифа Меленюка та двох василіанців – оо. Михайла Фірака і Йосифа Меленюка та двох Христофора Миськових, голосяться до семінарії місцеві хлопці, які відтак стають священиками; оо. Петро Бабій, Зиновій Шагадин, Дмитро Стефанюк, Роман Мизь, Дмитро Сенів, Антон Тарасенко, Іван Барщевський, Йосафат Лещишин,

Церква Царя Христа в Баня Луці

Продовження на наступній сторінці

Продовження з попередньої сторінки

Василь Воротняк, Степан Пітка, Ярослав Лещин ст., василіан Йосафат Воротняк, Петро Овад, Ярослав Лещин мол., Михайло Іваняк, Михайло Планчак, Ярослав Вовк, Петро Миронюк, Мар'ян Процик, Степан Воротняк, Петро Рибчин, Адам Гнатюк, Михайло Стахник, Фелікс Фігурек, Адам Фігурек, Микола Овад, о. Григорій Планчак, Віктор Бек, Микола Ступяк, Ігор Мизь, Петро Ситник, Мирослав Кернишин, Тарас Барщевський, Зіновій Вовк, Віктор Павич, Іван Лиський, та Ігор Граховац-Федешин.

Війна 1991-1995 років була катастрофічною для українців у Боснії. Безперечно, вона завдала нищівного удару по українському населенню цієї країни. Багато загинуло, багато емігрувало деінде і більше не повернулися до своїх садиб. Залишилося трохи більше трьох тисяч людей, а до того дорахована і прискорена асиміляція тих, що залишилися.

Церква Св. Преображення в Прняворі

Матеріальні шкоди відновлено, на пр.: збудована нова церква у Прняворі, яка була в час війни знищена, відремонтовано й інші церкви, найбільше намаганням о. Петра Овада. І в Україні збудована нова церква. Почали відновлюватися й деякі культурно-мистецькі товариства, проте то була вже «лебедина пісня».

Як по другій світовій війні зникли поодинокі українські поселення і парафії у Боснії, так і після цієї зникли і змінилися поодинокі села, такі як: Детляк, Церовляни, Обсечко та інші. А таких сіл, як Пастирево, Гасві, Брезік, Марічка та інші – давно вже нема, а в кожному з них була наша церковця. Можливо, туди приїдуть кілька разів на рік священник і відправляє Службу Богу для тої горсточки люде, що там залишився.

Зараз у Боснії шість священників обслуговує ці всі парафії: у Дервенті, Прняворі, Лішні, Дев'ятині, Баня Луці і Козарці, а до Церовлян приїжджає священник зі Загреба. Отже – всіх разом сім. #

100 РОКІВ ПАРАФІЇ «ЦАРЯ ХРИСТА» В БАНЯ ЛУЦІ

Парафія «Царя Христа» заснована 1910 року в с. Козарац, а до м. Баня Луки перенесена 1 січня 1917 р. Спочатку літургії правили в римо-католицькій церкві, проте, намаганням о. Фране Латковича, куплено парафіяльний дім і на його подвір'ї збудована церква, яку було посвячено в неділю 25 жовтня 1931р. владикою др. Діонісієм

Кир Никола Кекіч і священники під час першої літургії в новій церкві в Баня Луці

Няраді. Ця церква зруйнована 1944 р., під час бомбардування Баня Луки союзниками в Другій св. війні. Тому наступного року, в адаптованому просторі парафіяльного дому зробили каплицю, в якій правили літургії майже до недавно. Тепер відправи проводять в каплиці нового парафіяльного дому, біля церкви, яку добудовують. Якщо вистачить сил закінчити інтер'єр, може незадовго в ній будуть чергові відправи.

З нагоди святкування 100-річчя від заснування цієї парафії, цього року, в середу, 28 липня, на Св. Володимира, поблагословивши церкву, урочисту літургію відправив крижевецький владика Никола Кекіч. Разом з ним літургію служили і пан-отці: боснійський вікар о. Михайло Стахник, славонський вікар о. Іван Барщевський, о. Петро Рибчин, славонський декан о. Никола Ступяк, о. Петро Ситник, о. Віктор Павич, о. Зіновій Вовк, о. Ігор Граховац-Федешин, о. Василь Кринь, о. Іван Лиський та римо-католицький Банялуцький парох о. Звонко Матієвич.

Хоч був будній день, до церкви прийшло багато парафіян, а також приїхали й віруючі з інших міст та країн. Загостили також і чесні сестри та богослови.

По-українському звичаю – з хлібом і сіллю, перед церквою пана владика привітали дівчата в українських народних костюмах. Після привіту владика благословив церкву, а далі – відправив літургію Св. Іоанна Золотоустого.

Ще недокінчений інтер'єр нової церкви променився своєю величністю

Кир Никола подав казання в двох частинах. Перша була українською мовою, яку присутні відчували як окрему пошану. Тим Кир Никола хотів якнайпряміше показати специфічне багатство Крижевецької єпархії, котра пов'язує три країни й три народи. Українською мовою було згадано княгиню Ольгу й князя Володимира, та історичні обставини, чин і далекосяжні позитивні наслідки хрещення Русі 988 р, почавши від духовної зміни князя Володимира щодо християнських цінностей, аж до впливу його на весь народ.

Після літургії присутніх добірними словами привітав парох о. Мирослав Кернишин, та в короткій промові подякував всім котрі жертвами допомогли і допомагають у будівництві цієї церкви, яку мешканці вже називають прикрасою м. Баня Лука. Насамкінець духівник запросив всіх, щоб на подвір'ї біля церкви пригостилися соками й кавою, та потім прийшли на спільний полуденок до готелю «Боснія», що поблизу церкви. #

DO KADA ĆE SE U HRVATSKOJ PISATI

Gilles Néret: Maljevič 1878.-1935. i suprematizam, «Taschen», Köln-London-Madrid-Tokyo (bez godine izdanja.) U RH izdao Europapress holding d.o.o., u prijevodu Helene Sinković, Zagreb, bez navođenja godine izdanja. Distribuirao «Jutarnji list» na svim kioscima u zemlji.

U seriji monografija koje su se prodavale u kioscima širom zemlje, zagrebački novinski magnat Nino Pavić, vlasnik «Europapressholdinga d.o.o.», objavio je prošle godine monografiju «Maljevič», francuskog autora Gillesa Néreta. Pozdravili bi smo ovo izdanje, kada se ne bi radilo o manipulaciji sa slikarevom etničkom i kulturnom pripadnošću, čime se vrijeđa prijateljski ukrajinski narod. Za takvo ponašanje u Hrvatskoj ne postoji niti jedan razlog. Tim više, što je u Zagrebu organizirana 1989. velika izložba «Ukrajinska avangarda» kojom se prilikom svaki pismen čovjek mogao uvjeriti u to da Malevič pripada onamo. Uz to napisao sam esej «Čiji su Kazimir Malevič i David Burljuk» [1] gdje su, ponovo, pismeni i dobronamjerni ljudi, mogli saznati činjenice o Maleviču.

Malevič je Ukrajinac s poljskim korijenima. Odgojen je na ukrajinskoj nacionalnoj kulturi, na ukrajinskom narodnom slikarstvu i ikonopisu. Ukrajinsko narodno slikarstvo i ikonopis nisu ruska kultura i umjetnost. Rusi imaju svoje narodno slikarstvo i ikonopis. Rusi i Ukrajinci su dva različita slavenska naroda koja imaju različite jezike i različit etnički identifikacijski kod. Njihova je povijest isprepletana, ali nije istovjetna. Ukrajinsku se kulturu ne smije svrstavati u rusku, ne samo zbog pristojnosti, već zbog istine, jer je ukrajinska kultura starija od ruske. Sada su to dvije nezavisne zemlje s kojima RH ima diplomatske odnose najviše razine.

Ruska politička elita je tijekom Moskovijske vladavine dijelovima Ukrajine, apsorbirala ukrajinske intelektualce, kulturne poslanike, slikare, pisce, skladatelje, znanstvenike, sportaše (kao i one iz ostalih pokorenih zemalja). Činila je to milom, omogućavajući im napredovanje i socijalnu promociju u «svjetskoj metropoli Moskvi», a nikako u «provincijskoj metropoli Kijevu». Činila je to i silom, tako što su zbog svoga «nacionalizma» morali boraviti u Moskvi, bez prava na posjet Kijevu, ili bilo kojem mjestu u rodnoj Ukrajini. Upravo se u Zagrebu prikazuje serija filmova velikog ukrajinskog redatelja Dovženka, koji je doživio takvu sudbinu. O tome mi je detaljno pričao njegov učenik, a moj neprežaljeni prijatelj, pokojni veliki ukrajinski pjesnik, glumac, redatelj... Mikola Vinogradovski, ali i kolega Pavlo Movčan, istaknuti suvremeni ukrajinski pjesnik, političar, parlamentarni zastupnik, etc., koji je živ, stanuje u Kijevu i može ga se o tome svjedočiti. I Kazimir Malevič je dio svoga života proveo u Rusiji. Dakako, ondje je slikao, pisao, izlagao, ali se nikada nije odrekao ukrajinskog naroda, kulturnog izvora. Nikada se nije predstavio kao Rus! O tome je osobno svjedočio i svako drugačije pisanje nasilje je nad povijesnom istinom.

Da vidimo što o Maleviču piše Néret u Pavićevom izdanju:

Malevič je tobože «dekonstruirao umjetničko djelo» tako što je stvorio svoju ikonu – Crni kvadrat na bijeloj podlozi. Svatko je od njih mogao reći isto ono što je na svoj način rekao Picasso: „Umjetnošću izražavamo ono što priroda nije“.

U odnosu na svoj crni kvadrat, Maljevič je to izrekao na ruski način: „Drugovi, ustanite, oslobodite se tiranije predmeta.“

Malevič ništa nije «dekonstruirao». Navedeni «Crni kvadrat na bijelom polju» je izdvojeni dio ikone i kao takav nije nikakva dekonstrukcija, već simbol. Sam Malevič je napisao kako je njegov kvadrat «potpuno gola ikona bez okvira (poput moje torbe), ikona moga vremena» (str. 49.).

Maleviču se kao njegove (s navodnicima!!!), stavljaju u usta riječi koje je napisao autor teksta, i to, ništa manje, nego kao da ih je veliki slikar rekao a) «na ruski način», i b) na boljševički način s «Drugovi...» Ni jedno ni drugo nije točno. Zašto bi navedena fraza bila kazana «na ruski način», a ne recimo, na francuski način? Malevič nije bio boljševik, već kršćanin. To što je povjerovao boljševičkim demagozima, i zbog čega, da će boljševici omogućiti slobodu umjetničkog stvaranja i djelovanja, druga je priča. Tu je zabludu platio teškim osobnim stradanjem. Uostalom, to autor monografije i sam priznaje u slijedećem odlomku, u kojem ispravno zaključuje:

«Ne poznajemo li Maljevičevu mističnu stranu, nećemo ga moći razumjeti. Taj mu duboki misticizam staljinizam nije oprostio.» Na str. 50. autor monografije nastavlja: «Bog je apstraktan jer ga ne vidimo. Maljevič se nije namjeravao natjecati s Bogom. Jedino što želi je 'prikazati svijet bez predmeta». Nakon ovako jasnih stavova, naš Néret ide, kako bi ga se dobro razumjelo, u ateističko mudrovanje: «Križ je apstraktan znak. Prije no što je postao Kristovim simbolom, prema mišljenju Adolfa Loosa, autora spornog teksta 'Ornamenti i zločin' s početka 20. stoljeća, bio je erotični simbol iz vremena spiljskog čovjeka. Djelo homo eroticusa, prije no što je postao homo sapiens. Prvi ornament koji se pojavio, naime križ, izvorno ima erotsko značenje – prva erotska umjetnička gesta. Vodo-

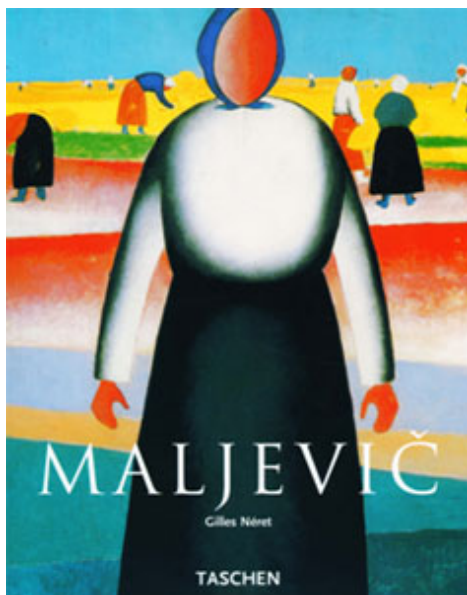
ravna crta, to je bila žena koja leži; okomita crta muškarac koji u nju prodire.»

Nakon ovakvog netočnog, pa i blasfemičnog tumačenja križa, sasvim nam je razumljiva tvrdnja Anne Leporskaje, koju tvrdnju naš autor citira. Naime ta dama tvrdi «da Maljevič, dok je stvarao crni kvadrat, nije bio svjestan 'što sve u sebi sadrži crni kvadrat». Dakle, nije bio svjestan niti značenja križa. On, uvjereni kršćanski vjernik!? Nakon ovakvih tvrdnji, slijedi neznanje ondje gdje bi se najmanje očekivalo, na području Malevičevog životopisa: «Neugodne strane ruske povijesti te zbrka, koju je slikar stvorio u svojem djelu i oko njega, od Kazimira Maljeviča napravili su mitsku figuru suvremene umjetnosti».

Nevjerojatno: A) riječ je o vremenu kada nema više «ruske povijesti» jer je Staljin stvorio faraonski monolitan SSSR. Može se govoriti o ruskoj povijesti, ali unutar tog i takvog SSSR-a, a to je već nešto drugo.

B) Malevič nije prouzročio nikakvu «zbrku» svojim slikarskim i teoretskim radovima. Njegovo poimanje moderne avangardne umjetnosti bitno se razlikovalo o boljševičke, jer je uključivalo slobodu, dok su boljševici tražili promičbu svoje ideologije. I tu nije bilo zbrke. Tko nije shvatio što boljševici traže išao je u Sibir, ili u Lubjanku. Krajnje jednostavno!

Nastavak na narednoj stranici.

POGREŠNO O KAZIMIRU MALEVIČU?

C) Malevič nije postao «mitska figura» zbog «zbrke» o kojoj govori autor monografije. Njegovo se ime nije smjelo spominjati sve to Gorbačovljeve «glasnosti». Nêret se oslanja na Jeana Claudea Mercadêa, «francuskog prevoditelja Maljevičevih djela» za kojega kaže da je jedan od «rijetkih poznavatelja ruske avangarde», a gospodin Mercadê Maleviča uspoređuje s «ruskim 'samorodokom', zlatnim grumenom, kako se naziva neobičan čovjek, 'tvorac vlastita rođenja». U nastavku Francuz ide još dalje, pa piše (i ostaje živ!): «Iako duboko ukorijenjen u rusku kulturu, Maljevič je bio – isto tako kao i genijalni Dostojevski – poljskog podrijetla. Njegovi su otac i majka bili Poljaci. Budući da je rođen u Kijevu, 1878. postaje Ukrajinacem. Toj je činjenici uvijek pridavao veliku važnost...» Zatim govori kako je Malevič živio između «svijeta radnika u tvornici šećerne repe, u kojoj je radio njegov otac, i svijeta seljana s njihovim pučkim običajima i ukrajinskim krajolicima te da se u duši osjećao stanovnikom sela (ne piše čijeg, dakako ukrajinskog, a ne ruskog, op. Đ.V.). ... Seoski ga je život, naprotiv, privlačio.

... Tom seoskom svijetu Maljevič zahvaljuje svoj dodir s crtanjem i slikarstvom (slijede riječi samoga Maleviča...)... Valja naglasiti da je u religioznom životu i ikona imala veliku važnost te da je pravoslavna vjera obilježila mladog Maljeviča, iako je zbog svojeg podrijetla bio katolik.» Na str. 32. autor monografije piše: «U svojoj predodžbi samoga sebe Maljevič više nego ikada slijedi tradiciju šarene narodne umjetnosti iz Ukrajine tako što geometrijske elemente svojih različitih stvaralačkih faza prekriva jarkim bojama te stvarajući efekt ljeskanje boja prizme». Na str. 42. ovu tvrdnju obogaćuje novim sadržajima: «Humor koji nesumnjivo potječe iz Ukrajine i slavenske pučke umjetnosti u Maljevičevim djelima ima posebnu ulogu!». E, sada treba odgovoriti na pitanje: kakav je to humor koji pripada «slavenskoj pučkoj umjetnosti», a «potječe iz Ukrajine»?

Zar to nije ukrajinski pučki humor? Čemu konfrontacija: slavenstvo – Ukrajina?

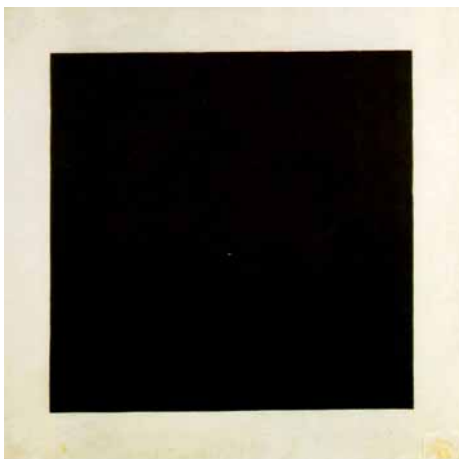
Ma koliko uvaženi Mercadê bio zaslužan za afirmaciju Maleviča, ovo što je napisao čista je improvizacija. Mercadê Maleviča stavlja najprije u cjelinu ruskog naroda i njegove kulture, pri čemu ide tako daleko da ga naziva čak «ruskim 'samorodokom», potirući time elementarno Malevičevo ljudsko pravo na vlastiti etnicitet i vlastite korijene. Dok ga Mercadê naziva «ruskim 'samorodokom», Nêret piše slijedeće rusofilsko patetično prenemaganje: «Njegova se ruska duša (spac. Đ.V.) ustremila na zapadnoeuropsku umjetnost...». Zatim: Maljevič je preuzeo «ulogu predvodnika cjelokupne ruske avangarde», ne shvaćajući da time vrijeđa i same Ruse, kojima nije potrebno kititi se tuđim perjem, jer su velik narod. Tim više jer na 25. strani piše kako je «Maljevič bio isuviše svjestan azijske kulture (spac. Đ.V.)». Kakva je to «azijatska kultura» koje je Malevič «bio svjestan»? Očito nešto barbarsko, neka kultura kao nekultura! U svakom slučaju . kontradikcija i šovinizam! Riječ je o francuskoj politici koja svakog čovjeka koji živi u Francuskoj drži Francuzom. Po tome su Francuzi A.G. Matoš, Tin Ujević, Virgilije Nevistić, Leo Junec, pa i «Pjer Matveževik»!

Nakon što ga je nazvao «ruskim samorodokom» uvaženi

Mercadê skače sam sebi u usta, navodeći niz improvizacija:

1) Navodi da je Malevič poljskog podrijetla jer su mu otac i majka bili Poljaci, a potom da je zbog mjesta rođenja postao Ukrajinac. Sada se pitamo, da li je onaj tko je naručio ovaj tekst, uopće svjestan ovih riječi? Po Mercadêu se nacionalnost dobiva mjestom rođenja! Što bi na tu neznanstvenu tvrdnju kazali Židovi. Njih po toj teoriji uopće ne bi bilo!

2.) Uvaženi Francuz prešućuje Malevičevu autobiografiju u kojoj lijepo stoji da mu roditelji jesu Poljaci, ali da su prihvatili pravoslavlje, ali u tolerantnom obliku tako da je dobio uvid u obje varijante kršćanstva, a on se, jezikom, kulturom i osjećajima inkorporirao u ukrajinski narod. On naglašava da se osjeća Ukrajinacem (kao i njegova sestra), te da ukrajinsko narodno slikarstvo i ikonopis smatra svojim umjetničkim korijenima. To i Mercadê priznaje. Ako je mogao citirati slikareve riječi o tome, zbog čega je izbjegao citirati njegove riječi o narodnosnoj pripadnosti? Očito da je čitao Malevičevu biografiju, a to znači da je svjesno prešutio njegovo ukrajinstvo, kako bi ga stavio u kontekst ruske avangarde,

„Crni kvadrat na bijeloj podlozi“
1914-15., ulje na platnu 79,5 x 79,5
cm, Moskva, Galerija Tretjakov

ruske povijesti i kulture, odnosno ruskog naroda. Ispada da Ukrajinci uopće nisu imali svoju vlastitu slikarsku avangardu! A što je onda s navedenom izložbom u Zagrebu, koja je potom obišla Europu? Usporedimo ovakav odnos prema Maleviču s mogućnošću da isto učinimo s afričkim senegalskim pjesnikom Lepoldom Segarom Sengorom, odnosno da ga proglasimo Francuzom!

Prevoditeljica Nêretovog teksta neprestano pogrešno piše prezime velikog umjetnika: on se preziva Malevič, a ne Maljevič. Slično čine naši novinari kada lijepi i narodski patronim francuskog Predsjednika, Sarközy (pogledajte u telefonske imenike Mađarske i Budimpešte!, hat nem...!), što se izgovara kao Šarközi (ö je dvoglas koji stoji između o i e), pišu kao Sarkozi, s naglaskom na «i».

Malevič je učinio veliki utjecaj na suvremeno hrvatsko slikarstvo. Zbog toga je dobro došlo svako djelo koje nam pomaže upoznati život i rad ovoga, možda najvećeg avangardnog umjetnika na našoj planeti.

Što se tiče stručnog aspekta, odnosno pristupa Malevičevom slikarstvu, nemam primjedaba na monografiju Gelllesa Nêreta, ali uvodni dio, o kojem je bilo riječi, potpuno je neprihvatljiv. Ne samo da otkriva autorovo nepoznavanje činjenica, već upućuje na njegovu naglašenu pro-rusku pristanost, a na štetu Ukrajinaca. Za nas u RH to nije prihvatljivo.

P.S. - *Pisanje o Maleviču pokazuje manjak općega obrazovanja naših novinara i ljudi od pera. Za njih je Ukrajina nepoznata zemlja, premda je riječ o kolijevki slavenske uljudbe. Ono što o njoj znadu, naučili su iz ruskih udžbenika, knjiga i glasila. Pišući s osloncem na tako stečene obavijesti ne mogu shvatiti kako pišu loše, vrijeđajući pri tome kulturu i narod prijateljske zemlje. Usporedbe radi: mi se loše osjećamo kada o nama neki stranac piše pogrešno, oslanjajući se na knjige i obavijesti koja je dobio iz Srbije. Sigurno se tako osjeća i Ukrajinac čitajući tekstove u našem tisku, pa i mnoge stručne radove iz područja povijesti umjetnosti i historiografije.*

[1] Književna Rijeka – časopis za književnost i književne proslave br. 3., god. VII., Rijeka, jesen 2002., str. 3.-23.

Duro Vidmarović

OTKRIĆE PROFESORA TYŠČENKA: NAŠI PREDCI SU ZNALI ZARATUSTRU

Na blagdan Nouruz, Iranci na stol stavljaju pisanice, piroge sa sirom, izniklu pšenicu... Što su to Lubny, Kolomyja, Bijela Crkva... Horda je obranila Rus' od muslimana... Otkud dolazi naziv „Pus“...

Volodymyr Iljčenko (www.unian.net)

Na konferenciji o problematici drevnog svijeta, u Kijevskom nacionalnom univerzitetu, profesor-lingvist Kostjantin Tyščenko je održao nesvakidašnje predavanje. Dugogodišnja istraživanja u području jezikoslovlja i toponimije dovela su ga do zaključka: U ranom srednjem vijeku, Europa, a posebno Ukrajina, bila je arenom borbi među nositeljima triju velikih religija – kršćanstva, islama i... zoroastrizma, čiji su europski tragovi zauzeli središnje mjesto u posljednjim istraživanjima ovog znanstvenika.

„SVOJI“ I „TUĐI“ IRANCI

Znanost odavno poznaje veliki utjecaj koji su imala iranska plemena na formiranje ukrajinskog etnosa, kao i slavenstva općenito. Ali, na našim su zemljama, u razna vremena, živjeli razni Iranci. Neki od njih su suživjeli s našim precima – kulturno, jezično, „etnički“ – još u praslavenskoj epohi (prvo tisućljeće p.n.e. – prva stoljeća n.e.) To su Skiti i Sarmati, a malo kasnije i Alani... Ove pradavne Irance akademik Pricak naziva „svojima“.

Ali, postojali su i „tuđi“ iranogovorni narodi koji su na Naddnjeprovlje došli iz Azije kasnije – u vrijeme ranog srednjeg vijeka.

U našem i drugim slavenskim jezicima, davni „svoji“ Iranci, ostavili su takve riječi poput *boh* (*bog*), *hvala* (*pohvala*), *raj* (*raj*), *muž* (*muž*), *synj* (*sinji*, *plav*), *hadaty* (*misлити*), *kajatyjsja* (*kajati se*), *zarady* (*zbog*, *radi*), *temrjava* (*tmina*), *hata* (*kuća*, *hiža*), *sto* (*stotina*), *jaščir* (*gušter*), *volos* (*vlasi*) i t.d.. Također i veliki fond vlastitih imena, posebno naziva rijeka Dnjepar, Dnjestar, Don, čak i Ob...

Kasniji Iranci su nam dali riječi poput, počvara (*utvara*), zbižža (*žito*), kat (*krvnik*), dbaty (*skrbiti*), tryvaty (*trajati*), bačyty (*vidjeti*), ošatnyj (*svečano odjeven*), žvavyj (*čio*), bo (*jer*). Ove riječi nećete naći, na primjer, u ruskom jeziku.

Istražujući zemljopisnu rasprostranjenost iranizama, odnosno riječi iranskog podrijetla, a također nazive rijeka i naseljenih mjesta, koji mogu biti odlomcima davnih iranskih leksema, profesor Tyščenko je naišao na zanimljiv naziv koji se ponavlja u mnogim dijelovima središnje i istočne Europe (s lokalnim varijacijama): u Švedskoj mjestište *Avesta*, u Finskoj – *Avist*, u Estoniji – *Avaste*, u Holandiji – *Avest*, u Italiji – *Ovasta*, u Mađarskoj – *Avastannja*, u Češkoj – *Obyčtov*, u Rusiji – *Avešnaja*, *Opočnaja*, *Apastovo*. U Ukrajini – rječica *Obesta* (u Rusiji – selo *Obesta*), selo *Opačyči* (područje Kijeva), jezero *Opečenj* u Kijevu, sela *Opišnja* (područje Poltave), *Običiv* (područje Černihiva), *Obyč* (područje Ternopolja) i druga.

Ovo je potaknulo znanstvenika na hipotezu o mogućnosti rasprostranjenosti zoroastrizma u Europi u ranom srednjem vijeku. *Avesta* je (od staroiranske riječi *apaesta* – „dokazan izraz“) – sveta knjiga sljedbenika ove vjere, koja se pojavila u Perziji sredinom prvog tisućljeća p.n.e., a nazvana je u čast njenog tvorca i proroka Zaratustra.

Nisu li se zatezali na karti Ukrajine sačuvali brojni nazivi sa „zolutom“ (zlatom) – *Zoločiv*, *Zolotoñoša*, *Zolotnycja*? – pripovijeda Kostjantin Mykolajovyč. – Pa u narodnoj predodžbi davnih Iranaca ime *Zaratustra* potječe od *zard* – zlatu. Samo naziv *Avesta* bio bi nedostatan za nekakve zaključke (ne smije se isključiti slučajne

podudarnosti). Evo s koje je strane došla potvrda ove hipoteze. Iz povijesti je poznato da je tekst *Aveste* kanonizirao perzijski car Šapur 325. godine. On je vodio uspješne ratove protiv Rima i Huna. U njegovu čast, njegovim imenom su nazvana brojna naseljena mjesta u Iranu i Indostanu, koji je od Irana znatno udaljeniji nego Ukrajina – na karti Indije naći ćete desetke raznih *Šahputra*, *Šapura*, te *Šampura*. I ne začudo, slične nazive nalazimo u Europi. U Bjelorusiji – *Šapurovo*, *Špury*, u Rusiji – *Šaburnovo*, *Šapurovo*, *Šabry*, *Špury*, *Šuparnja*, *Šaporyn*, u Francuskoj – *Šambor*, u Italiji – *Sapor*, u Slovačkoj – *Sampor*. U Ukrajini – *Sambir*, *Samburky*, *Šuparka*, *Šumbar*, rječica *Šopurka* i mnogo drugog.

Od sebe ću dodati da sam našao *Sambor* čak u Kambodži.

Tu bi se vjerojatno moglo pribrojiti i *Šamberi* (*Chambery*) u Francuskoj, te *Samobor* u Hrvatskoj i *Sombor* u Srbiji – prim.prevl.

Nadalje, po riječima Tyščenka, geografski nazivi, ovako ili drukčije povezani s aktivnostima nositelja zoroastrizma, počeli su se masovno „otkrivati“ diljem Europe. To su toponimi s osnovom *barsam* (ritualno žezlo s travom), *urvan* (duša), *spenta* (sveti), *fraveši* (duša svetca).

TRAG PRADAVNE PARFIJE

Istraživanje toponimije i povijesti iranskih naroda doveli su profesora

Tyščenka do još jednog zanimljivog otkrića.

Poznato je da je, prije dvije tisuće godina, zapadno i sjeverno od Kaspijskog mora, na području sadašnjeg Turkmestana, postojala država Parfija, koju su naseljavala iranska plemena – Parfijci. Na Perzijskom, Parfija se nazivala *Partava*. Sredinom prvog stoljeća prije naše ere, vladavina i utjecaj Partave proširila se od Mezopotamije do Indije. U četvrtom stoljeću, država je propala od unutarnjih sukoba i od naleta „naših“ Iranaca-Alana.

U alanskom dijalektu staroiranskog jezika nije bilo glasa „r“, a umjesto njega korišten je glas „l“. Ovaj zamjena očito imala mjesta i u parfijском jeziku. Taj je zvukovni prijelaz ostavio jasnog svjedoka... Nositelji parfske kulture i jezika stvorili su na našoj zemlji svoju Partavu, nama poznatu pod sadašnjim nazivom... *Poltava*.

Očito, od Parfije ne potječu tek brojni ukrajinski geografski nazivi, već i prezimena – *Parhomenko*, *Porošenko*, *Pahljovs'ka*, *Bahlaj*, *Bahalij*... U susjeda – na primjer, *Paslavskyj*, *Par'fonov*...

TKO SU GABRI

To nisu samo junaci poznatih anegdota – stanovnici bugarskog mjesta Gatrova. Persijski muslimani nazivali su Gabrima (od arapske riječi *kafr*) „nevjernike“, naročito zoroastrijce. (*Gabri* – ukrajinski *Habry*, *Habrovci* – prim.prevl.)

Istražujući „zoroastrijsku toponimiju“, profesor Tyščenko je zabilježio stotine naziva s osnovom *habr*, *havr* (varijanta – *havl* u alanskom dijalektu). U samoj Bugarskoj našlo se tridesetak *Gatrova*... U Ukrajini, po svemu sudeći, do naših dana ostale su slavenizirane forme ovih naziva: *Havronščyna*, *Hajvoron*, *Hovory*, *Havoryččyna*, *Havryšy*, *Havryšivka*, *Havryky*, a također... *Hoverlja*. U Rusiji – to su nazivi tipa *Gavrino*, *Kabardinovo*, *Kovardi*. Ovo se, s dopuštanjem profesora, može odnositi na prezime *Havel* i naziv cijelog naroda – *Kabardi*, *Kabardinci*...

Nastavak na narednoj stranici

Akademik Kostjantin Tyščenko

Dr. Kostjantin Mykolajevyč Tyščenko

Doktor filoloških znanosti, profesor na Kijevskom nacionalnom sveučilištu im. Tarasa Ševčenka, 64-godišnji znanstvenik i izvrstan predavač, Kostjantin Mykolajevyč Tyščenko, voditelj je Lingvističkog muzeja u sastavu spomenutog sveučilišta. Ima opsežnu osobnu bibliografiju i brojne znanstvene radove u području lingvistike. Sudionik je mnogih znanstvenih konferencija u Ukrajini i inozemstvu,

za što je vrlo cijenjen u znanstvenim krugovima. Laureat je mnogih priznanja i odličja, među kojima i odličja na državnoj razini Ukrajine, Italije i Finske. Tečno govori pedesetak jezika, u koje, pored svih suvremenih europskih jezika, spadaju i oni specifični, poput baskijskog, ili neki rjeđi ugro-finski jezici. Oni su mu neophodni u njegovom specifičnom pristupu u znanstvenom istraživanju. #

OTKRIĆE PROFESORA TYŠČENKA: NAŠI PREDCI SU ZNALI ZARATUSTRU

Nastavak s prethodne stranice

Pored svakoga od ovih „gabrivskih“ sela, gradova, rijeka i gor, redovito se nalaze i drugi „svjedoci“ davnih pobočnika Zaratusstre – nazivi s raznim avestiskim korjenima.

Po mišljenju Tyščenka, u Bugarskoj su upravo njih, gabre-zoroastrijce, nazivali bogumilima – a ne, kako se do sada mislilo, nositelje takozvanoga manihejstva – nekršćenskog dualističkog učenja iz prvog tisućljeća, također iranskog podrijetla (apropos, sljedbenici Zaratusstre su u drugoj polovini III. Stoljeća ubili osnivača manihejstva Perzijanca Manu).

Njih su, zoroasrijske svećenike, nazivali sljedbenicima *Bjeloboga*, zato što su (kao i sada) nosili bijelu odjeću, a gabrijske općine nazivali *bijelom crkvom* (otud i nazivi *Bilobožnyca* /Bjelobožnica/, *Bila cerkva* /Bijela crkva/ i t.d.). Gabre su također nazivali *bilousamy* /bjelobrcima/ (sjetite se raširenog ukrajinskog prezimena), jer u vrijeme bogoslužja oni i dan-danas stavljaju na brkove bijele poveze.

Kako to da se u Ukrajini udomaćio muslimanski naziv za „nevjernike“? Ovo pitanje smo postavili gospodinu Tyščenku.

NAŠA RUS' I ARAPSKA RUSAFI

- Brojni geografski nazivi u Ukrajini – objašnjava profesor – svjedoče o trajnoj arapskoj nazočnosti u Ukrajini. Ne obraćajući pozornost na niveliranje ovih naziva, kao posljedice procesa narodne etimologizacije, odnosno njihovo prilagođavanje tobože ukrajinskim riječima, oni daju jasnu sliku...

- O kojem je povijesnom periodu riječ?

- Od sedmog do trinaestog stoljeća. Odnosno, od zaživljavanja islama – do njegovog potiskivanja... od strane Mongolotatara. Da nije bilo njih, moguće je da bi u nas glavna religija bio islam. Petsto godina nije moglo proći bez tragova...

- Koji su narodi bili nositelji vjere u Allaha?

- Razni... Djelomično oni „tuđi“ Iranci iz Perzije, mjesni Polovci – također iranskog podrijetla...

- A otkud se ovdje pojavio arapski jezik?

- Smatra se da je u svakom Polovjekom plemenu bio njihov mulla – živi nositelj arapskog jezika. Svećenički jezik muslimana bio je (i još uvijek je) isključivo arapski.

- Da li se utjecaj arapskog jezika na staroukrajinski ostvarivao samo kroz islam?

- Ovaj utjecaj je počeo mnogo ranije – još kao rezultat aktivne trgovine koju su Arapi imali s narodima Europe... Pojedine nazive istočnih gradova u Naddnjeprovlju također su donijeli prvi kršćanski misionari perzijskog podrijetla. Tako Tyščenko pretpostavlja da su nazivi kalifata i realija ranog islamskog svijeta dali brojne nazive u Ukrajini, poput: selo *Koranj* na području Žitomirja – od *Koran* /Kuran/, sela *Apabka*, *Arapivka*, a također *Voropaj*, *Voropaji*, *Voropajiv*, *Voropajivka* – od *Arap*, selo *Halep'ja* na području

Kijeva – od sirijskog mjesta *Haleb*, *Trypillja* – od grada *Tripoli*, sela *Damasky*, *Demeškivci* – od sirijske prijestolnice *Damask*, grad *Surož* – od *Sirija*, *Medyn*, *Medynščyna*, *Medynja* – od *Medina*, brojne *Bohdanivke* – od grada *Bagdad* („bogom dan“), *Lubny* – od naziva *Livan* (arapski *Lubnan*). *Kolomyja* potječe od arapske riječi *kalami* – muslimanski dogmatik, *Tarašča* – od povijesnog imena *Tarak* (ibn *Zijad*) /*Tarik ibn Zijad* – osvajač *Španjolske*, otud i naziv *Gibraltar* od „*gibr al Tarik*“ = *Tarikova stijena* – prim. prev./ Arapski naziv Egipta – *Misir* /*Misir*l - dao je poznate „slavenske“ korjene u nazivima *Pere-mišlj*, *Rado-mišlj*, *Droho-mišlj* pa čak i *Mišolovka* u Kijevu. Slaveni su Egipt nazivali starim imenom *Kopt*, te otud nazivi sela *Kopti*, *Koptivščyna*, *Koptiv* i t.d..

- A zašto Arapa nema u ljetopisima? – pitam Konstjantyna Mykolajevyča.

- Kako nema? Arapi, kao i Pečenezi, Polovci i kasnije Tataři – to su ljetopisni Agarjani. A još i Busurmani, pogani, Saraceni... Također su bili Ismailjani – tako su nazivani Druzi – muslimanska sekta, koja i sada postoji u Libiji i Siriji.

- I kako su se oni uklapali u starodavnoj Rusi?

- A propos, o starodavnoj Rusi... Smatralo se da je taj naziv germanskog podrijetla. Ali kod Ammana u Jordanu ima gradić *Rusafa*. U osmom stoljeću tamo je bila prenesena prijestolnica Omejada. Naziv ovog među tadašnjim muslimanskim gradovima poznatog mjesta može dati adekvatno objašnjenje dvaju sela *Rusava* na području Vinice, te rječica *Rosava* i *Rostavycja*, te konačno i *Rusi*. Stvar je u tome da je sačuvano

pismo Pape rimskog iz 802. godine /pontifikat 795.-912. god. – Papa sv. Leo III – prim. prev./ „Klericima Rusi“, upućen svećenicima Naddnjeprovlja, kada Varijaga tamo još nije bilo ni blizu. Izgleda da po formi slavenski nazivi u Njemačkoj *Russdorf*, *Rossbah* – stvarno mogu biti arapskog podrijetla. Naime, tamo nikada nije bilo slavenskih pukovnija kneževine Rusi. Ti su se nazivi pojavili u vrijeme Avara.

Istraživanje toponima, a također i arheološka iskapanja, pokazuju da se u srednjovjekovnom Naddnjeprovlju pojavio konglomerat raznih etnosa, religija i državnih tvorevina. Tu su zajedno egzistirale, međusobno trgovala i ratovala slavenska, keltska i gotška plemena, Hazari, Avari, Huni, Arapi... S vremenom, nadvladali su slaveni – možda zato, kako smatra profesor, što su ponajviše bili povezani sa zemljom i poljodjelstvom. Ali svaki od ovih naroda ostavio je zamjetan trag u kulturi, tradicijama i jeziku Ukrajinaca. Treba tek razastrijeti kartu i iščitavati nazive naših sela, gradova, rijeka i planina.

Obavijesno: *Iranski jezici, kojima su govorili Skiti, Sarmati, Alani, Jasi, Oseti, Tadžici, Perzijanci* i t.d. – pripadaju indoeuropskoj govornoj skupini, kao i germanski, romanski, slavenski, grčki i drugi jezici. Arapski pripada semitskoj govornoj skupini (kao i ivrit).

S ukrajinskog preveo Aleksa Pavlešin

U naredenom broju: Potvrdni elementi (hipo)teze profesora Tyščenka i na tlu Hrvatske – kroz intervju dr. E. Paščenka

ПІСЛЯ НЕВЕЛИКОГО ПРОМІЖКУ ЧАСУ – ЗГАДАТИ СКАЗАНЕ ...

З огляду на бурхливу політичну сцену в Україні, та широкий діапазон обставин у суспільстві, а також з огляду на те, що інформація про згадане не вповні присутня в українській діаспорі на цих просторах, «Наша газета» подає уривки з інтерв'ю та статей відомих осіб.

Щоб досягнути найширшу різноманітність бачень української сучасності, і разом з тим запобігти рекламу професійних політиків, подано підбір відповідних представників нацменшини в Україні (євреї) та діаспорі (Світовий конгрес українців), а решту з кола відомих постатей української літератури з огляду на історичну роль письменників.

Тому редакція не коментує суть цитат.

Вадим Рабинович
президент ВЄК

.....
Мені, як керівникові єврейської громади, позиції Януковича в національних питаннях близькі і зрозумілі.

.....
Я справді вважаю, що для збереження миру в Україні і толерантності нашого суспільства Янукович зробив дуже багато.

.....
www.unian.net/ukr/news/news-386837.html

...Гроші Діаспори, які підуть на відзначення теперішньою владою незалежності, уможливлють тільки те, що призначені на цю ціль бюджетні гроші (а їх будь-яка держава мусила б виділити) опиняться у кишенях нинішніх олігархів. До речі, мабуть, так було, коли Діаспора передавала допомогу, медичну та іншу, через владу, аж поки не здогадалась, що ця допомога не доходила до народу, а продавалася на чорно. Але тоді хоч була напівукраїнська влада в Україні. ...

www.unian.net/ukr/news/news-387655.html

Аскольд Лозинський
екс-голова СКУ

... У приниженні не можна жити і перемагати. Я думаю, що український народ досі не переміг, бо переживає велике історичне приниження. Всяка наволоч його принижує, а він десь загубив у собі відпорність. Йому кажуть, що він менш-вартісний – він звик.

.....У мене є своя Україна, яку я не впізнаю в інтерпретаціях політиків. Я знаю ту Україну, для якої я живу, для якої варто жити. ...

<http://culture.unian.net/ukr/detail/188326>

Ліна Костенко
поетеса

Дмитро Павличко
письменник

Нещодавно мій друг Роман Лубківський на засіданні Львівської обласної ради за участю Віктора Януковича звернувся до глави уряду з проханням передати міністрові фінансів, віце-прем'єрові Азарову буквар і "Кобзар". Від нинішньої влади ми нічого не просимо. Нічого доброго не ждемо від неї. Навіть не хочемо, щоб вона вчитувалася в "Кобзар". Бо, зрозумівши, якого опонента має в особі Т. Шевченка не тільки в питаннях мови, але і в створюванні СЕПУ, вона захоче це активніше обдурювати нас. ... www.ualogos.kiev.ua

Іван Драч
письменник

....Нас найбільше гріє те, що Янукович пообіцяв взяти шефство над Каневом.....

....Янукович говорив про віддільність церкви від держави. І я відразу собі згадав ситуацію, яка відбулася на Великодні свята. Якщо Янукович є Президентом всіх українців і конфесій, то він мусить іти не тільки до церкви Московського патріархату, а й Київського, до греко-католиків і т.д. Цього, на жаль, не було зроблено.

<http://glavcom.ua/> (18.05.2010.)

На тему регіонів Крим і Донбас:

... тій українській меншості, що там є, простіше запропонувати еміграцію сюди, тому що вони і так там загнані в кут, постійно переслідуювані, не можуть реалізувати жодного проекту. Там апріорі агресивно заблоковано будь-який український рух. Він заблокований не в результаті якихось репресій, а тому що дійсно цього не хоче тамтешнє населення. Воно чуже Україні. Україна йому далека і нецікава, щонайменше, байдужна..... pravda.com.ua (23.07.2010.)

Юрій Андрухович
письменник

.....Сьогодні вже треба ясно усвідомлювати, що нами граються, проти нас провадилася і провадиться всі ці роки інформаційна війна. І народ наш у цій війні - як індіани, в яких на озброєнні тільки дротики, як оці наші з вами чати, а проти нас і вогнепальна зброя, і "вогняна вода".

От вибір між "вогнепальною зброєю" і "вогняною водою" - то й є вибір "більшого й меншого зла", а зло не буває більшим і меншим.

life.pravda.com.ua/interview/4ca069ea410b5/

Оксана Забужко
письменник

Андрій Курков
письменник

.....Я не бачу, чесно кажучи, при владі людей, які вміють думати, я не знаю, хто з них читає книжки, але те, що відбувається зараз, трохи лякає.

.....Справа в тому, що коріння цієї ситуації лежить далеко в 2001 році, бо у нас більше ста партій зареєстровано, серед яких нема ідеологічних. У нас давно політика стала кооперативним явищем. Де збираються представники бізнесу, які йдуть в депутати захищати свій бізнес. Тепер це дійшло до свого апофеозу.

life.pravda.com.ua/interview/4ca3384b6a565/

Дмитро Стус
письменник

.....Мені дуже сподобалась реакція Президента на всі наші доповіді, зокрема, його здатність практично мислити і вносити якісь пропозиції. Це була моя перша зустріч з Президентом, і я зрозумів, що це людина, яка хоче зміцнити державу, яка прийшла сюди не на п'ять, а на десять років. Без культури цього зробити неможливо, тому що різновекторні настрої людей, якщо їх не привести до чогось спільного, будуть розпирати наше суспільство. Ми підійшли до дуже небезпечної ситуації і точка неповернення зовсім недалеко..... (glavcom.ua)

Наша газета

31.12.2010. • HOMEP → BR O J A (81) • PИK → GODINA IX • ISSN 1333-686X

З РІЗДВОМ
ХРИСТОВИМ

З НОВИМ РОКОМ

PREDSJEDNIK SKU
EVHEN ČOLJIJ
POSJETIO VOJVODINU,
HRVATSKU I BOSNU

Уривок зі звернення міністра закордонних справ України Костянтина Грищенка до закордонного українства з нагоди 77-х роковин Голодомору 1932-1933 років в Україні

Костянтин Грищенко

В останні дні листопада українці усього світу та міжнародне співтовариство єднуються у скорботі за мільйонами невинних жертв однієї з найбільших гуманітарних катастроф людства - Голодомору 1932-1933 років в Україні.

(.....)

Немилосердний сталінський режим не міг змиритися з існуванням вільних та непокірливих селян. Голодомор став його цинічною відповіддю на опір народу насильницькій колективізації, а

багата хліборобна Україна постала перед загрозою голодного винищення її працелюбного населення.

(.....)

Щиро ціную зусилля закордонного українства з поширення правди про причини і наслідки Голодомору. Слова вдячності адресуємо всім країнам і народам, які поділяють нашу жалобу, допомагають відродити та зберегти пам'ять про переможців лихоліття.

Посол України в Республіці Хорватія Олександр Левченко вручив вірчі грамоти

Іво Йосипович і Олександр Левченко

17 листопада 2010 року відбулося вручення Послом України в Республіці Хорватія О.М.Левченком вірчих грамот Президенту Республіки Хорватія І.Йосиповичу. На церемонії були присутні також Глава Адміністрації Президента РХ Й.Клісович, Радник Президента РХ з зовнішньополітичних питань Й.Паро та Державний секретар МЗС РХ з питань європейської інтеграції А.Пленкович.

У ході розмови Посол України та Президент РХ обговорили весь комплекс двосторонніх відносин та обмінялися поглядами стосовно розвитку подальшого діалогу між Україною та Хорватією. (уривок з матеріалу на www.mfa.gov.ua/croatia)

На св. Миколая (фото-вістки)

Осієк: 5 грудня 2010 р. в церкві Царя Христа відбулася зустріч діточок зі св. Миколаєм котрий вручив їм дарунки. Зустріч і коротку дитячу програму підготували с. Василіянки у співпраці з КПТ «Леся Українка» і КМТ русинів з Осієку, та КМТ «І.Франко» з Вуковару.

Петрівці: 8 грудня 2010 р., діти з Вуковару і Петрівців котрі вивчають українську мову, під керівництвом своєї вчительки Тетяни Ласек Жагар, підготували цікаву програму в контексті свята св. Миколая. У програмі взяло участь і дитяче музичне тріо «Забуті діти» з с. Бієло Брдо.

13 жовтня оголошено днем жалоби в Україні.

У Посольстві України в Республіці Хорватія 13-14 жовтня відкрита книга жалоби у зв'язку з трагічною подією 12 жовтня ц.р. в Україні на Дніпропетровщині.

Дорожньо-транспортна пригода на залізничному переїзді у місті Марганець Дніпропетровської області, яка сталася внаслідок зіткнення автобуса з локомотивом вранці 12 жовтня 2010 року, призвела до трагічних наслідків (понад 40 загиблих і 10 травмованих).

Чергові збори Товариства української культури

23 грудня 2010 р., у Загребі, в приміщенні Координації хорватських товариств дружби, відбулися чергові звітні та виборчі збори. Приємно було зауважити, що цьогорічна програма здійснена ширше від планованого.

На виборчих зборах у нову президію одноголосно обрані Горан Нідогон – член президії, Філіп Побран – секретар і скарбник, та Алекса Павлишин – голова. У продовженні, члени т-ва ухвалили заплановані про-грами на наступний 2011 рік.

Ф.Побран, А.Павлешин і Г.Нідогон

I M P R E S S U M	I z d a v a č :	Naša gazeta	<i>Naša gazeta № 4 (81)</i>
	Društvo za ukrajinsku kulturu Товариство української культури Zagreb, Domagojeva 11, CROATIA Poslovni m.: Privredna banka Zagreb 2 3 4 0 0 0 9 – 1 1 1 0 0 4 5 8 6 9	izlazi 4 puta godišnje kao tromjesečnik Glavni i tehnički urednik: Aleksa Pavlešić E – mail : aleksa.pavlesin@inet.hr Tel. Društva i uredništva: 01 / 4635-884	Prijelom i dizajn: A.Pavlešić Umnoženo vlastitim elektroničkim ispisom U Zagrebu, 31.12.2010. Naklada: 200 primjeraka

Publiciranje autorskih članaka ili citiranje drugih izvora ne znači ujedno da redakcija „Naše gazete“ i dijeli izložene stavove i mišljenja, niti jamči istinitost tuđih navoda.

Публікування авторських статей або цитування інших джерел не означає, що редакція «Нашої газети» поділяє ті самі твердження й думки, або гарантує точність чужих наведень.

PREDSJEDNIK SKU EUGEN ČOLJIJ U POSJETU SRBIJI, BiH TE HRVATSKOJ

Predsjednik Svjetskog kongresa Ukrajinaca Eugen Čoljić, u periodu 13-19. studenog 2010., posjetio je ukrajinske nacionalne manjine u Vojvodini, Bosni te Hrvatskoj. (Iscrpno izvješće o tome, na ukrajinskom i engleskom, je na web-str. <http://ukrainianworldcongress.org> u odjeljku novosti). Gospodin Čoljić je u svojstvu predsjednika SKU već posjetio ukrajinsku dijasporu u niz zemalja,

L. Bebić i E. Čoljić

U KPD Rusina i Ukrajinaca Zagreba E. Čoljić nije došao na dogovoren susret

Skroman odaziv susretu s ZUZ ublažen je gostima izvan Zagreba

E. Čoljić, Ž. Szabo i O. Levčenko

službenih susreta na visokoj državnoj, regionalnoj i lokalnoj razini. U organizaciji Ukrajinske zajednice u Hrvatskoj i sudjelovanje Veleposlanstva Ukrajine u RH, E. Čoljić je u Vukovaru sudjelovao u polaganju temeljnog kamena za Ukrajinski dom. Tom prigodom su upriličeni susreti s vukovarsko-srijemskim županom Božom Galićem, te vukovarskim gradonačelnikom Željkom Szabo.

a povod ovoj turi posjeta je sudjelovanje na svečanosti povodom 120. obljetnice doseljenja Ukrajinaca na prostore bivše Jugoslavije te 20. obljetnice osnivanja društva „Prosvita“ u Novom Sadu. Organizator svečanosti je bilo društvo „Prosvita“, a njen predsjednik Miroslav Hoćak je imao ulogu koordinatora u kontaktima i s organizatorima posjeta u Bosni i u Hrvatskoj. Tijekom spomenutih posjeta, uz susrete s ukrajinskom dijasporom, gospodin Čoljić je imao niz

U Zagrebu je gospodin Čoljić posjetio veleposlanika Ukrajine u RH Oleksandra Levčenko, susreo se s predsjednikom Hrvatskog sabora Lukom Bebićem, zagrebačkim gradonačelnikom Milanom Bandićem, predsjednikom Savjeta za nacionalne manjine Aleksandrom Tolnaueom, križevačkim vladikom kir Nikolom Kekićem, posjetio je Katedru za ukrajinski jezik i književnost, a na poslijetku, susreo se i s predstavnicima Ukrajinaca iz Slovenije.

Novi Sad: Uzvanici svečanosti 120. obljetnice doseljenja Ukrajinaca

B. Luka: S Ukrajinacima kod ministra prosvjete Antona Kasipovića

Komentari i pitanja:

Neupitna je pozitivna strana ovakvog posjeta koji u službenim susretima na visokoj razini ima veliko značenje već i time što ovdajšnju ukrajinsku nacionalnu manjinu predstavlja kao respektabilan dio velike i dobro organizirane asocijacije na svjetskoj razini. Također, vrijedno je poticanje iznalaženja mogućnosti i načina zadovoljenja općih i specifičnih potreba ovdajšnjih Ukrajinaca. U tom smislu, ovaj posjet je protokolarno značajan i uspješan. Naravno, domaćini susreta su o tome dali diplomatski odmjerenu uobičajeno uljudnu vijest na web-stranicama ili izjavu (Sabor, Grad Zagreb, Savjet za nacionalne manjine, Grad Vukovar...). Tim više, sami trebamo biti analitični. S obzirom da je superlative izrekao organizator, preostalo je ovdje spomenuti određene upitnosti poput:

- Zašto u N. Sadu nije bilo susreta s predstavnicima Rusina-Ukrajinaca? Mnogi od njih su visoki intelektualci koji odlično govore ukrajinski, a jedan od njih je i jedini ukrajinski akademik s tih i ovih prostora.

- Čime je E. Čoljić potaknuo otklanjanje neravnopravnosti grkokatoličke crkve u BiH, čiji su vjernici tamošnji Ukrajinci?

- S obzirom da se susreo sa župnikom u Prnjavoru, a i s bosanskim vikarom, zašto se nije bolje informirao o tamošnjim problemima i nadležnostima? Vjerojatno bi taj susret s križevačkim vladikom bio fleksibilniji.

- Može li gospodin Čoljić procijeniti u kojoj je mjeri bio instrumentaliziran kada je, bez bolje informiranosti o lokalnim okolnostima, uputio vladiki zahtjev za skoro svakodnevnim misama u Zagrebu na ukrajinskom jeziku?

- S obzirom da zna za odvojenost Ukrajinske zajednice u Hrvatskoj, a i za određenu podvojenost među samim Ukrajinacima, je li E. Čoljić uopće imao sluha za vladikino apeliniranje na zajedništvu? Naime, u svojim nastupima on sam nije ni citirao takav apel. Je li to još jedan znak da favorizira određeni krug Ukrajinaca?

- Je li zbog takvog favoriziranja izostavljen susret s predstavnicima Saveza Rusina i Ukrajinaca RH, na čijoj je zgradi u Vukovaru istaknuta i ukra-

jinska zastava? A inače, Savez je član Europskog kongresa Ukrajinaca.

- Jesu li ga zato članovi KPD Rusina i Ukrajinaca Zagreba, zajedno s prvim dopredsjednikom Europskog kongresa Ukrajinaca i gostima, uzalud čekali na dogovoren sastanak?

- Ako tako rado ističe podatak da zastupa interese oko 20 milijuna Ukrajinaca u dijaspori (iako je nepoznat postotak onih koji nisu ni čuli za SKU), ne bi li predsjednik SKU bio uvjerljiviji ako bi bar približno znao kako su oni u svijetu raspoređeni i na čemu se pouzdanije temelje ti podaci? Ovakvo, ne podsjeća li to tek na želju za vanjskom ukrajinskom prevlašću? Nije li zbog toga kontinuirana sastavnica aktivnosti SKU „držanje lekcija“ svim dosadašnjim vladama neovisne Ukrajine, čak i u marginalnim temama?

- Ne upuštajući se u narav prigovora pojedinim unutarnjim stvarima u Ukrajini, te ako takve teme u krugu dijaspore i jesu po naravi „svoj o svome“, ima li diplomatskog smisla kritizirati zemlju matičnog naroda u posjetu predstavnicima institucija druge države koja ima s Ukrajinom harmonično uređene dobre odnose? Ne stavlja li se tako sugovornik u neugodnu poziciju? Hoće li nakon toga sugovornik biti tek kurtoazno blagonaklon u drugim temama?

- Zbog tih, ali i dubljih razloga, nije li inzistiranje na temi gladomora u Ukrajini 1932/33. na rubu samopromidžbe?

- Koliko je to taktično ako je pritom nazočan i veleposlanik Ukrajine, vjerojatno zaslužan da je do takvog susreta uopće i došlo?

- S obzirom da se u posjete išlo u partnerstvu s Veleposlanstvom Ukrajine u RH, te da se partneri obično dogovore o temama i redosljedu istupanja, je li se gospodin Čoljić držao dogovora? Vjerojatno nije, a ako su to zaključili i domaćini, kakav li je to dojam ostavljalo?

Rezimirajući brojne pozitivne, ali i upitne momente ovog posjeta, teško se oduprijeti zaključku da će njegov doseg završiti u domeni kurtoazne posebnosti, bez značajnijeg praktičnog učinka. Ako je tako – onda je to šteta. A košta. *Aleksa Pavlešin (українською на стор. 6)*

IX. MANIFESTACIJA DJEČJEG STVARALAŠTVA U SLAVONSKOM BRODU

Pod koordinacijskom pomoći Ukrajinske zajednice u RH, a u izravnoj organizaciji UKPD „Ukrajina“, u Slavonском Brodu je 23.10. o.g. održana IX. ukrajinska međunarodna manifestacija dječjeg stvaralaštva. Pod motom „Mi smo djeca kozačkoga roda“ nastupili su polaznici nastave ukrajinskog jezika iz Vukovara, Petrovaca i Lipovljana, te, uz domaćine, najmlađi članovi ukrajinskih KPD „Lesja Ukrajinka“

Nastup najmlađih Lipovljanaca

Povijesno-scenska sastavnica programa bio je kostimirani kozak, a o samom kozaštvu, u sekvencama su govorili voditelji. Na kraju, sudionicima su podijeljene povelje.

Uz veleposlanika Ukrajine u RH Oleksandra Levčenka i zamjenika gradonačelnika Sl. Broda Žorana Ivanovića, među uzvanicima su bili nazočni predsjednici ukrajinskih društava, manjinskih struktura i ponešto roditelja kao publike.

Dio posebnih uzvanika uz predstavnike organizatora

Mladi Osječani

Koreografija prilagođena uzrastu

- Osijek, „Andrija Pelih“ – Šumeće, „Taras Ševčenko“ – Kaniža, „Karpati“- Lipovljani i plesna skupina „Brodski leptirići“. Iz inozemstva su nastupili članovi društava „Kolomyjka“ iz Srijemske Mitrovice, „Taras Ševčenko“ iz Banje Luke i „Kozak“ iz Prijedora.

Uz popratnu likovnu izložbu dječjih radova i štand s multimedijском prezentacijom književnih tema, u programu su predstavljeni lutkarski igrokaz, skupno pjevanje i muziciranje, recitiranje te balet i folklorni ples.

Tatjana Lasek i Nj.E. Oleksandr Levčenko u razgovoru uz multimedijскую prezentaciju

Veliki je uspjeh, praktično od smotre folklor, sadržajem prijeći u manifestaciju stvaralaštva, no jednako bi se moralo transformirati i popratne sastavnice. Npr., restoranski ambijent, sa slabom preglednošću za brojne izvođače, sa scenografskim konceptom usmjerenim prema uzvanicima i ponešto publike, djeluje skoro groteskno. Osim toga, možda bi određeni zagovornici trebali razlučiti da petom naraštaju od doseljennja, Ukrajina prije može biti zemlja matičnog naroda nego domovina. #

КОНЦЕРТ АНСАМБЛЮ «АРКАН» В ЗАГРЕБИ

На својх гастролях, котрі організувала Українська громада в Хорватії, після концерту у Вуковарі та участі в програмі в Липовлянах (див. стор. 6), самодіяльний ансамбль танців і пісень «Аркан» з Перемишля (Польща) завитав і до хорватської столиці Загребу. Місцевим організатором була Українська громада м. Загреба, а концерт відбувся 10 листопада 2010 р. в залі Центру культури у загребській частині Трешневка.

Заповнений зал свідчив, що українцям у Загребі та прихильникам української культури бракує таких подій, бо подібного українського

Олександр Левченко

концерту не було вже роками. Якщо до того додати ще і надзвичайно яскраве виконання програми, не дивує високе піднесення публіки котра була окрилена, як танцями й піснями так і змістом й милозвучною дикцією конференсьє. Такі високі досягнення дивують ще більше у зв'язку з тим, що юні члени ансамблю ще навчаються у загальноосвітній школі.

На початку концерту присутніх привітав голова Української громади м. Загреба Андрей Павлешен, а у кінці програми до присутніх добірними словами звернувся посол України в Республіці Хорватія Олександр Левченко. #

У Загребі вже давно не було українського концерту

Юні виконавці підняли концерт до рівня спектаклю

Јевгенј Паšченко: украјинско-хрватске књижевне пoredbe

Једна од трију овогодишњих публикација др.сц. Јевгенја Паšченка је и његова књига „Украјинско-хрватске књижевне пoredbe“ у издању Књижевног круга из Сплита. Њено представљање обављено је у Друштву хрватских књижевника у Загребу 19. студеног 2010., а представљачи су били професори с Филозофског факултета у Загребу, др.сц. Борислав Павловски и др.сц. Цвијета Павловић, те сам аутор.

Књига кроз четири поглавља обрађује низ релевантних тема у контексту њеног наслова. Представљачи су посебно истакнули њен значај за кориснике из палете струка међу којима су компаратисти, социолози, комуниколози, повјесничари, филолози итд., а с обзиром да је аутор јасно назнао смјерове и теме за даљња истраживања, књига ће бити добро полaзиште младим и будућим стручњацима.

Jevgenij Paščenko
ukrajinsko-hrvatske
književne poredbe

Dr. sc. J. Paščenko

Prezentacije knjiga dr. sc. Jevgenija Paščenka su uvijek dobro posjećene

Dr. sc. Borislav Pavlovski

Iz uvoda knjige: „Књига је настала с тежњом упућивања на значајну и недољно проучену тему хрватско-украјинских пoredbi у књижевности. One се дају проматрати на разини различитих културних епоха и појава, стилских изражаја те могу пружити спознаје корисне за повјест националних књижевности, за славистику и компаратистику. Потонја се као једна од основних дисциплина vezanih за проучавање literature, zajedno с повјешћу и теоријом књижевности, у различитој мјери приближавала предоченој теми у украјинској и хрватској зnanosti. Metode и резултати истраживања у украјинској филологији, о чему се говори у књизи, упућују на закључак о перспективности таквих проучавања. Onи се надoveзую и на проблематику развоја компаратистике као discipline која је у украјинској зnanosti доживљавала своју еволуцију ovisnu о стању теорије књижевности. Suvremena украјинска компаратистика, развијајући се у процесу formiranja vlastite зnanstvene парадигме, oslobađajući се претходних идеолошких стeга, tragajući за novom методологijом, nužno се suočava с проблемима terminološkoga sadržaja, razgraničavanja с другим srodnim disciplinama, али се naslanja и на резултате претходних истраживања.“ #

Dr. sc. Cvijeta Pavlović

Нова књига др. Євгенія Пащенко: «СЛАВІСТ І ІМПЕРІЇ. Ватрослав Ягич між Малоросією, Галичиною і Україною»

У виданні Хорватсько-українського товариства, в Загребі вийшла з друку нова књига др. Євгенія Пащенко «СЛАВІСТ І ІМПЕРІЇ – Ватрослав Ягич між Малоросією, Галичиною і Україною» (вступне слово – академік Степан Дамянович, хорватською мовою, 72 стор., формат Ц5, м'яка обкладинка, ілюстрована).

У спільній співпраці Хорватсько-українського товариства, Кафедри української мови і літератури та Спілки хорватських українців (регістр.??),

M. Kirinich, Є. Пащенко, Й. Братулич і С. Дамянович

В аудиторії, між іншими, були представники посольства України, громадських організацій та спілок діаспори, викладачі й студенти кафедри україністики

књига презентувалася 24 листопада ц.р., у залі бібліотеки Філософського факультету в Загребі.

Разом з модератором к.н. Мирославом Кірінчицем у презентації књиги брали участь академіки Йосип Братулич і Степан Дамянович. На завершення презентації слово мав сам аутор др. Євгеній Пащенко. Шановні академіки достојно оцінили цей твір др. Пащенко, бо, хоч постать великого слависта В.Ягича вже вичерпно опрацьована, пан Пащенко розглянув його роль у науці й україністиці в Хорватії з нової точки зору.

На кінці презентації, в дискусії, з питаннями й зауваженнями, взяли участь і присутні з аудиторії. #

«ВЕЧІР ПІСНІ І ТАНЦІВ УКРАЇНЦІВ 2010» У ЛИПОВЛЯНАХ

За чергою п'ятий раз, у Липовлянах 9 листопада 2010 р. відбулася щорічна маніфестація «Вечір пісні і танців українців». Організатором цих вечорів є липовлянське КПТТУ «Карпати», а в програмі беруть участь КПТТ-ва члени Української громади у Хорватії та гості. Програма вечора включала огляд творчості самодіяльних вокальних груп і танцюристів згаданих товариств, де вони презентували найкращі перлини своїх мистецьких досягнень.

Приємною подією цього вечора було те, що на програму відвідав новий посол України в Хорватії, Олександр Левченко. Перед програмою він зустрівся з мером Липовлян, паном Маріо Рибар, котрий привітав його принагідним дарунком, а також і з керівниками УГХ та присутніх товариств. З цієї нагоди, усі разом затрималися в короткій розмові.

М.Федак, І.Семенюк, І.Молнар, О.Левченко і М.Рибар

Танцюють липовляниці

З домашніми «Карпатами» в програмі виступили українські КПТТ-ва «Леся Українка» з Осієку, «Іван Франко» з Вуковару, «Україна» зі Славонського Броду та «Тарас Шевченко» з Канижі. Приємну несподіванку підготувало товариство «Карпати» – виступ їхніх наймолодших членів під керівництвом пані Ліляни Янцетич та пані Анни Головчук.

Окрім того, виступило хорватське КМТ-во «Липа», виконавши підбірку хорватських пісень і танців.

Бурхливими оплесками публіка привітала гостей із Перемишля (Польща) – український самодіяльний колектив «Аркан», котрий, у рамках гастролей в організації Української громади у Хорватії, напередодні дав концерт у Вуковарі, а наступного дня після Липовлян, – у Загребі (див. стор. 4).

Отож, цьогорічна липовлянська маніфестація була надзвичайно багатою.#

Липовляниці вітають на початку програми

Липовлянські діти

Гості з Перемишля (Польща) – Товариство «Аркан»

Дівчата зі Сл. Броду

Хор КПТТУ «Карпати» з Липовлян, під керівництвом Марії Поляк

Хор КПТТ «Іван Франко» з Вуковару, під керівництвом Романа Матуса

Коментар і декотрі моменти щодо візиту голови СКУ Евгена Чолія Сербії, Боснії та Хорватії

Незаперечно є позитивна сторона такого візиту. Службові зустрічі на високому рівні мають вагоме значення вже тим, що тутешня українська нацменшина представляється як респектабельна частина великої і добре організованої асоціації на світовому рівні. Цінним є також поштовх винайдення можливості та способу реалізації загальних і специфічних потреб тутешніх українців. З цього огляду цей візит є протокольно важливим і успішним. Природно, господарі подали про зустрічі дипломатично відповідну, звиклу шанобливу, вістку або заяву (сайти Парламенту, м. Загребу, м. Вуковар..., та, на запрошення, заяви голови Ради за питань нацменшини РХ, владики...). Тим більше, самі маємо бути аналітичними. Оскільки найкращі оцінки вже подав СКУ (<http://ukrainianworldcongress.org>), та організатор, залишається згадати ще деякі моменти:

- Чому в Новому Саді не було зустрічі з представниками русинів-українців? Багато з них є інтелектуалами, котрі чудово володіють українською мовою, серед них є навіть один академік України – єдиний на території колишньої Югославії.

- Чи яким чином Е.Чолій згадав нерівноправність Гкт. церкви в Боснії, чи віруючі є тамтешні українці?

- Тому що зустрівся не лише з гкт. парохом в Пнрявору, а і з боснійським вікараром? Чому краще не проінформувався про тамтешні проблеми й церковні належності? Тоді би, напевне, зустріч з владикою відбулася б із більшим розумінням.

- Чи може пан Чолій оцінити в якій мірі був використаний радниками, коли, без достатньої інформованості про локальні обставини, подав владиці просьбу-вимогу про майже щоденні літургії українською мовою в Загребі?

- З огляду на те, що знає про відокремленість Української громади в Хорватії та про відомі непорозуміння між самими українцями, чи мав пан Чолій розуміння щодо Владикового заклику про єдність? Пан Чолій у своїх виступах не згадував, ані не висловив такого заклику. Чи то ще один знак того, що він фаворизує певне коло українців?

- Чи з причини такого фаворизування не відбулася зустріч із представниками Союзу русинів та українців РХ, на чім будинку у Вуковарі стоїть і український прапор? А, крім того, Союз є членом Європейського конгресу українців.

- Чи тому і члени КПТТ-ва русинів і українців Загреба, разом зі заступником голови Європейського конгресу українців, й гостями, дарма чекали на домовлену зустріч?

- Якщо вже так завзято користає дане, що заступає біля 20 мільйонів українців в діаспорі (хоча невідомо який відсоток з них чув про СКУ), голова СКУ був би більш переконливий коли б, хоч приблизно, знав як вони у світі розташовані, та на чім ті дані ґрунтуються. А так, чи не вказує це лише на бажання за перевагою закордонних українців? Чи не тому, тривале у складі активності СКУ, постійні «лекції» всім дотеперішнім владам незалежної України, навіть і у маргінальних справах?

- Не втручаючись у природу зауважень до декотрих внутрішніх справ в Україні, та і якщо в колі діаспори такі теми є «свій про своє», чи є дипломатичний сенс критикувати країну рідного народу перед представниками інституцій іншої країни, котра з Україною має гармонійно узгоджені добрі взаємини? Чи не ставить це співрозмовника в нелагідну позицію? Чи не буде після того він лиш куртуазно прихильний і в інших темах?

- Через такі, а і глибші причини, наполягання, перед співрозмовником, на темі голодомору в Україні 1932/33, чи не на порозі власного просування?

- Наскільки це тактично, коли присутній і посол України, завдяки котрому напевне і відбулася така зустріч?

- З огляду, що зустрічі відбувалися спільно з послом України в РХ, а партнери в таких випадках звичайно домовляються хто, про що і у якій послідовності буде говорити, чи пан Чолій дотримувався домовленості? Напевно – ні, а якщо такої ж думки були і господарі, то яке враження у них склалося?

Підрахувуючи численні позитивні, але і дискусійні моменти цього візиту, важко зробити висновок. Досягнення цієї зустрічі імовірно закінчатся в домені куртуазної ексклюзивності, однак без важливішого, практичного, значення. Шкода, якщо так, Однак, це – коштує.

Алекса Павлешин

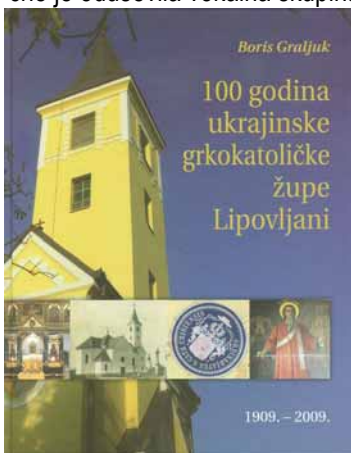
MONOGRAFIJA O LIPOVLJANSKOJ GRKOKATOLIČKOJ ŽUPI PREDSTAVLJENA I U ZAGREBU

Nakon predstavljanja krajem kolovoza o.g. u Lipovljanima, monografija „100 godina ukrajinske grkokatoličke župe u Lipovljanima“ predstavljena je i u Zagrebu. Predstavljanje je upriličeno u dvorani Nadbiskupskog duhovnog stola, 09. prosinca 2010, pred uzvanicima iz crkvenih, diplomatskih, te predstavnicima struktura i društava ukrajinske nacionalne manjine i drugih posjetitelja. Među spomenutim bili su i križevački vladika kir Nikola Kekić, prvi tajnik Veļeposlanstva Ukrajine u RH Anatolij Starostenko i ataše Olga Ros'.

Predstavljajući su bili prebendar prvostolne crkve u Zagrebu dr.sc. Zvonimir Kurečić, lipovljanski gkt. župnik o. Vasyl Kren, dr.sc Jevgenij Paščenko, autor Borislav Graljuk – prof., te Ivan Semenjuk kao moderator, a nazočne je pozdravio te prigodno o knjizi govorio i kir Nikola Kekić. Svojim glazbenim prilogom nazočne je oduševila vokalna skupina KPDU „Karpati“ iz Lipovljana.

o. V.Kren, dr.sc Z.Kurečić, B.Graljuk – prof, dr.sc. J.Paščenko

Vokalna skupina KPDU „Karpati“

Na predstavljanju knjige je bio i kir Nikola Kekić ↑

Predstavljajući su, svaki s drugog aspekta (sadašnja lokalna ukrajinska zajednica, gkt. lipovljanska župa, Križevačka biskupija, povijesništvo ukrajinske nacionalne manjine, ...), uz pokoju opravdavajuću opasku, dali monografiji visoku ocjenu. U tom duhu je i kir. Nikola Kekić, vrlo pohvalno govoreći o ovom djelu, izrazio i nadu da će određeni nedostaci i pogreške biti otklonjeni u narednim izdanjima. Borislav Graljuk je, kao autor, govorio o svojim motivima, pozitivnim, ali i otežavajućim okolnostima u radu

na ovoj knjizi, a pritom je i zahvalio suradnicima na velikoj pomoći.

S obzirom da je o ovoj knjizi već pisano u Našoj gazetzi br.80, str. 7, ovdje se može ponoviti sažeti opći zaključak: Zahvaljujući sponzorima „... autor je imao prostora proširiti koncept i temu u vidu životnog panoptikuma Ukrajinaca na ovom širem području. No, bez obzira na nešto propusta, pogrešaka i sitnih gafova autora, ovo skupo i tehnički dojmljivo djelo, u svakom slučaju vrijedan je prilog baštini Ukrajinaca u Republici Hrvatskoj, a i na širem prostoru.“ #

ПРЕДСТАВЛЕННЯ СВОГО ТВОРУ ПЕРЕД СВОЇМИ

Іванка Слота і Павло Головчук

Оскільки книга «Наші доли» автора Павла Головчука вже представлена у попередньому випуску Нашої газети (№ 80, стор. 4), тут подаються світлини з презентації згаданої книжки в авторовому оточенні – в Липовлянах, де він живе після виходу на пенсію.

Презентацію організувало КПТУ «Карпати», програму вела голова т-ва Іванка Слота, а члени хору й дівочий дует виконали принагідну музичну частину. В аудиторії, між липовлянцями, було значне число і тих які на цю подію приїхали до Липовлян, представників товариств... тощо.

Книгу представив і уривки читав сам автор. #

Присутні були і представники Укр. громади РХ та СРУ РХ

Частина хору КПТУ «Карпати» з Липовлян

U Rijeci je označena 77. obljetnica gladomora u Ukrajini

Nadja Pylypiv

Kulturno društvo Rusina i Ukrajinaca „Rušnjak“ je 17.11.2010. u riječkoj „Filodramatici“ priredilo obilježavanje 77. obljetnice gladomora u Ukrajini 1932/33. god.. Program obilježavanja sastojao se od izložbe plakata i kopija dokumenata, filma i predavanja, te okruglog stola na spomenutu temu.

Voditelj programa bio je predsjednik društva „Rušnjak“ Vladimir Provči, a nakon uvodnog dokumentarnog filma o gladomoru, o stravičnim faktima sa svim elementima genocida govorio je

Đuro Vidmarović

Ataše Olga Ros' razgleda izložbu

Sudionici „Okruglog stola“: M.Kirinčić, Đ.Vidmarović, A.Pavlešin, G.Crnković, S.Burda i V.Provči

Đuro Vidmarović. O temi gladomora u ukrajinskoj književnosti govorila je mr.sc. Nadja Pylypiv Sadžak, nakon čega je održan svojevrsan „Okrugli stol“, za kojim su sudionici iz raznih aspekata dali kratki osvrt na spomenuti gladomor.

Odaziv publike je bio primjeren ovakvom događaju, a prisutni su bili i prvi tajnik Veleposlanstva Ukrajine u RH, te ataše Olga Ros', koja je i pozdravila nazočne. #

Загреб: Пам'ять жертвам голодомору 1932/33 рр. в Україні

Церква св. Кирила і Методія:

В гкт. церкві св. Кирила і Методія літургію з панахидою за жертвами голодомору, 5 грудня правив о. ставрофор Петро Ребчен. На відправі були присутні і посол України в РХ Олександр Левченко та аташе з питань оборони Андрій Мірошниченко.

КПТ русинів і українців Загреба:

В приміщенню КПТ русинів і українців Загреба, 25 листопада відбувся вечір пам'яті жертвам голодомору. На початку отці Петро Рибчин та Іван Гринчишин відправили молебень за жертвами голодомору, а потім в формі «круглого столу» згадувалися факти про голодомор. З короткими доповідями виступили згадані панотці, аташе Ольга Рось, голова т-ва славно Бурда та інші.

В т-ві русинів і українців Загреба – слово про голодомор

Голова Товариства української культури, не приховуючи зворушення, вказав на те, що жертвам голодомору щиро співчують і ті українці, чії предки не жили в тих краях, але обурює політизація у формі нав'язування майже монополії на організацію пам'ятних заходів, а також і різні пропозиції щодо трактування тої жажливої нелюдської події. Таке ставлення нагадує мультим «Learning To Walk» (див. www.youtube.com/watch?v=wx-ajEYzqk). #

77. obljetnica gladomora u Ukrajini obilježena je i u ovim mjestima u Hrvatskoj:

Lipovljani:

U gkt. crkvi Bezgrešnog začeća svete Ane u Lipovljanima, misu za postradale u gladomoru u Ukrajini služio je župnik V.Kren

Vukovar:

Savez Rusina i Ukrajinaca RH i KUD „Osif Kosteljnik“ u Vukovaru su, 12. prosinca, obilježili gladomor misom za žrtve u gkt. crkvi Krista Kralja, te izložbom pod nazivom „Kronike komunističke inkvizicije – gladomor u Ukrajini“ koju je priredio predsjednik KD „Rušnjak“ Vladimir Provči iz Rijeke. U sklopu obilježavanja projiciran je dokumentarni film „Holodomor 2032/33“ u kojem su posebno potresne pojedinosti bili iskazi preživjelih.

Među nazočnima su bili i predstavnici veleposlanstva Ukrajine u RH, županijskih i gradskih struktura te udruga i struktura Rusina i Ukrajinaca.

Rijeka:

Društvo Rusina i Ukrajinaca „Kaljina“ iz Rijeke, u prostoru „Galerije Nebeske“, organiziralo je 14. prosinca obilježavanje tragičnog gladomora u Ukrajini. Program obilježavanja se sastojao od prigodnog predavanja, projekcije filma „Gladomor u Ukrajini 2032/33“ i projekcije snimka mise služene za postradale u gladomoru, uz sudjelovanje komornog zbora „Kijev“.

KATARINA BILOKUR I VASILJ GROSSMAN U KONTEKSTU GLADOMORA U UKRAJINI

U prestižnoj zagrebačkoj knjižnici Bogdana Ogrizovića, suradnjom Društva za ukrajinsku kulturu, nakladničke kuće „Fraktura“, te Hrvatsko-ukrajinskog i Hrvatsko-izraelskog društva, 28. prosinca 2010., predstavljeno je izdanje hrvatskog prijevoda, s ruskog izvornika, romana Vasilja Grossmana „Sve teče“ uz prigodnu izložbu foto-reprodukcija slika i multimedijско predstavljаnje opusa samouke ukrajinske slikarice Katarine Bilokur povodom 110. obljetnice njenog rođenja.

Ovu, sadržajem bogatu kulturnu večer, otvorila je voditeljica spomenute knjižnice Jasna Kovačević, a predsjednik Društva za ukrajinsku kulturu Aleksa Pavlešin je u uvodu, puštajući video-spot o gladomoru u Ukrajini 1932/33. god., objasnio da su suvremenici Grossman i Bilokur u programu ove večeri povezani kontekstom spomenutog gladomora u svojim djelima.

Predstavljаči - A.Pavlešin, S.Serdarević, F.Cacan i Đ.Vidmarović

S.Burda, M.Kirinčić, T.Fricki, Nj.E. O.Levčenko, S.Podboj i N.Nekić

Jasna Kovačević

Uz uvod o V.Grossmanu i njegovoj bibliografiji, roman „Sve teče“ predstavili su prof. Đuro Vidmarović, prevoditelj Fikret Cacan i direktor nakladničke kuće „Fraktura“ Seid Serdarević, a odlomke iz spomenutog romana, u kojima su opisana morbidna zbivanja u vrijeme gladomora u Ukrajini, čitala je Slavica Pavlešin.

Vasilij Grossman (1905-1964) ruski je književnik židovskih korijena. Najveći uspjeh postigao je knjigom „Treblinski pakao“ u kojoj piše o holokaustu. Uz roman „Život i sudbina“, čija je sačuvana kopija ipak dospjela do Zapada, konfisciran mu je i roman "Sve teče", te novu varijantu završava 1963. (u inozemstvu je objavljena 1970., a u Sovjetskom Savezu 1989.)

Uz video-prezentaciju, o životopisu samouke ukrajinske slikarice govorio je Aleksa Pavlešin, a o njenom slikarstvu Đuro Vidmarović, po prvi put detaljnije elaborirajući svoju tezu o refleksu gladomora u njenim djelima – kroz diskretnu kršćansku simboliku.

Katarina Bilokur rođena je 25.11.1900. god. u selu Bohdanjivka nedaleko Kijeva, gdje je i preminula 10.06.1961. godine.

Posvetivši se umjetnosti, slikajući naturmort, uz cvijeće i pejzaže (ulja na platnu), čest motiv su žitarice i plodovi zemlje. Ovo je vjerojatno njena prikrivena poruka simbolike kruha, jer je i sama preživjela gladomor, a sovjetske tekovine (kolhoz) akcentira tek na par slika. Bila je samotni sanjar, te nije imala ni djecu ni obitelj.

A.Pavlešin, Đ.Vidmarović i Nj.E. O.Levčenko

Portret K.Bilokur

Slavica Pavlešin čita odlomke iz romana „Sve teče“

„Sve teče...“ jedan je od najpotresnijih i najsnažnijih romana o životu u Sovjetskom Savezu, o užasima „boljega i pravednijega svijeta“. Vasilij Grossman u ovom romanu-eseju, napisanom početkom šezdesetih godina dvadesetog stoljeća, a u SSSR-u prvi put objavljenom tek u vrijeme perestrojke, rastočio je kroz život i razmišljanja Ivana Grigorjeviča, čovjeka koji je kao i mnogi nevin proveo tridesetak godina u gulagu, ideju revolucije i borbe za pravdu koja se izgubila u gladomoru u Ukrajini, u zatvorima u Moskvi i Petrogradu te zauvijek nestala u Sibiru.

Iako je u početku samozatajno, poput grijeha, skrivala svoja djela, vremenom, kada se njena svojstvena lirski nadarenost razbukta, njena djela nisu mogla proći nezapaženo. Nakon uspješnih izložaba u zemlji, uslijedilo je i inozemstvo.

Na međunarodnoj izložbi u Parizu 1954. godine bila su izložena tri njena platna (nakon čega su netragom nestala, od kojih „Car klas“ ima posebnu simboliku). Ugledavši njene radove Pablo Picasso je ushićeno izjavio: „Kada bismo mi imali slikaricu ovakve umjetničke razine, učinili bismo sve da o njoj progovori cio svijet.“

РІЄКА: ПРО ІРВАНЦЯ І БІЛОКУР В ОДНОМУ ВЕЧОРІ

За співпраці Товариства русинів і українців «Калина» з м. Рієка та Товариства української культури з м. Загреб здійснена надзвичайно багата і різноманітна за змістом культурна програма, в котрій, в одному вечорі, подано художню, літературну, драматургічну та музичну презентацію. Цей культурний вечір відбувся у Рієці, 27 листопада 2010 р., у малій залі будинку «Філодраматики». У програмі представлено художній опус Катерини Білокур з нагоди 110 річниці з дня народження цієї зна-

Різнноманітною програмою здійснений багатий культурний вечір

Проф. Джуро Відмарович

менитої постаті українського художнього мистецтва, після чого відбулася презентація хорватського перекладу книжки «П'ять п'єс» Олександра Ірванця.

Про біографію Катерини Білокур розповів Алекса Павлешин, а про її художній опус - проф. Джуро Відмарович. Надзвичайно цікаво було коли проф. Відмарович, щоправда – досить стримано й дискретно, звернув увагу, на його думку, приховану християнську символіку – колос, хліб, виноград та колірні комбінації, в її натюрмортах і квіткових панно, зокрема на картині «Цар колос». Підчас доповідей проходила цифрова презентація слайдів ширшого перегляду творчості, а в самій залі була розташована виставка вибраних фоторепродукцій її картин.

Частину програми, в якій представлений переклад «П'ять п'єс» вела професор Дарія Павлешен. Вона коротко повідомила про автора та перекладача. Про творчість Олександра Ірванця, в тому числі і про п'єси, розповів проф. Джуро Відмарович. Перекладач згадав про свої враження та згадав цікаві моменти під час їхнього перекладу. Особливо звернув увагу на драматургічну симетрію перекладу багатомовних діалогів та жаргонної мови й суржику, що ускладнювало перекладання й вимагало винаходу специфічних нестандартних вирішень.

Цікавою несподіванкою для публіки було те, що після презентації А. Павлешин відіграв уривок з монодрами «Recording», а Д. Павлешен – уривок з монодрами «Мала п'єса про зраду, за одну акторку», що присутні нагородили бурхливими оплескам. Подібний досвід з презентаціями у Загребі та Липовлянах, очевидно, свідчить, що українці потребують створення драмгуртків.

Данієл Турчан і Никола Чапко

Дарія Павлешен як конференсьє і акторка

Деталь виставки фоторепродукцій картин Катерини Білокур

Жіноча вокальна група т-ва «Калина», під керівництвом баяніста Бориса Денисюка (Радимо подивитися http://www.youtube.com/watch?v=HKI7yI_P7lo)

Між частинами програми члени т-ва «Калина» виконали декілька українських і русинських народних пісень. Очевидно, це т-во виявилось добрим організатором, в чим залуги має і голова т-ва проф. Славица Дудаш. Після програми, спілкування продовжилось фуршетом і піснями у приміщенні т-ва. #

ZAGREBAČKA SAMOSTALNA IZLOŽBA OLENE SOKOLOVSKE

Olena Sokolovska Đeri, rođena 1969. u Ivano-Frankivsku (Ukrajina), diplomirala je na Akademiji likovnih i primijenjenih umjetnosti u Ljvovu 1994. god., te likovnu umjetnost na prikarpatskom sveučilištu u Ivano-Frankivsku 1996.. Živi i radi u Zagrebu.

O slikanju Olene Sokolovske govorio je Stanko Špoljarić, - kustos Umjetničkog paviljona u Zagrebu

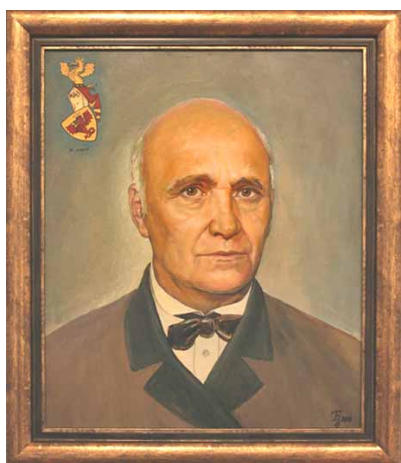
Zalaganjem predsjednika Božidara Markuša i tajnika Hrvatsko-ukrajinskog društva Miroslava Kirinčića, u Galeriji Chromos u Zagrebu, postavljena je prodajna izložba akademske slikarice Olene Sokolovske Đeri. U nazočnosti članova Hrvatsko-ukrajinskog društva, pripadnika ukrajinske nacionalne manjine i drugih posjetitelja, izložba je otvorena 01.12.2010. god..

Uz nove radove, na izložbi su prevladavali vrlo dojmljivi radovi iz opusa „Stampedo“, izlagani u rujnu 2009. u galeriji „Zvonimir“ u MORH-e. U ovoj prigodi kustos S. Špoljarić je, između ostalog, rekao: „....Olena Sokolovska potencira silnice energije koje izražavaju snagu konja i njegovu ljepotu....“ #

U ciklusu prevladavaju konji u galopu

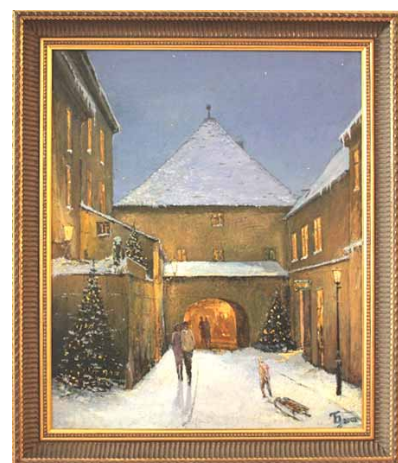
ВИСТАВКА КАРТИН «ХОРВАТІЯ В МОЄМУ СЕРЦІ» ТАРАСА БЕЛЕЯ

Портрет проф. Младена Ловрича

Тарас Белей з мамою Оленою й др. Хрвосєм Качич

Кам'яні двері в Загребі

«Моя Адриатика»

Через рік після його попередньої виставки в Загребі, 20 вересня 2010 р. відкрито виставку картин (олія на полотні) українського художника Тараса Белей, під назвою «Хорватія в моєму серці». Цього разу виставка проходила у загребській галереї «Мірко Віріюс», а на відкритті, з широким колом публіки були присутні і представники тутешньої української діаспори, Хорватсько-українського т-ва і посольства України в РХ.

Тарас ще хлопчиком, зовсім німий і з порушенням слуху, прибув до Загребу на реабілітацію в СУВАГ. З допомогою проф. Младена Ловрича і колег, йому зовсім не були потрібні спецшколи, а сьогодні Тарас володіє не лише українською, російською та англійською мовами, а і хорватською, на котрій привітав присутніх.

Тарас Белей (народжений 1978 р. в Івано-Франківську) в Києві закінчив Національну академію образотворчого мистецтва та архітектури в Києві. #

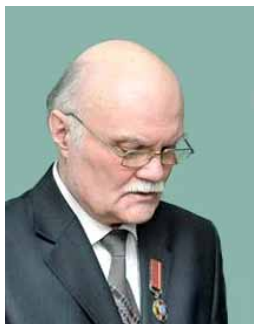

«Зрінєвац» в Загребі

Uz srdačnu zahvalu za ustupanje intervjua, urednik se ispričava sudionicima razgovora – prof. Kostjantinu Tyščenku i dr.sc. Jevgenju Paščenku, kao i čitateljima, što ovaj ekskluzivan i nadasve vrijedan materijal, zbog malog i ograničenog opsega lista „Naša gazeta“, nije u mogućnosti publicirati integralno, već skraćeno na četvrtinu izvornog opsega. Skraćivanje je obavljeno čim više cjelovitim izvadcima iz teksta,

bez promjena izrečenoga, s naslovom i uvodom dr.sc. Jevgenija Paščenka. Uglavnom su izostavljeni dijelovi šireg konteksta znanstvenog rada prof. Tyščenka u ovom području, o čemu je u prošlom (80.) broju „Naše gazete“ citiran jezgrovit članak s portala UNIAN, a ovaj put pozornost je sužena na toponimiju Hrvatske, što je bila i sastavnica predavanja profesorovog predavanja u Matici hrvatskoj sredinom 2010. godine. Urednik

RAZGOVOR O TOPONIMIJI HRVATSKE: OD GABRA I ARAPA DO KRIŽARA

Prof. Kostjantin M. Tyščenko

Na molbu Katedre za ukrajinski jezik i književnost, u Zagrebu je boravio poznati kijevski lingvist Kostjantin M. Tyščenko. U toj prigodi dao je intervju pročelniku spomenute katedre Sveučilišta u Zagrebu, dr. Jevgenju Paščenku.

Razgovor je bio posvećen trima kronološkim skupinama toponimije Hrvatske – rimskoj, gotskoj i al-tajskoj. Za njima slijedi skupina gabrijskih (odnosno, perzijskih ili zoroastrijskih) toponima. Ispostavlja se da su oko nas, u običnom mjesnom nazivlju, skrivena burna zbivanja dalekog VIII. stoljeća.

dr. Jevgenij Paščenko

◊ U predavanju u Matici hrvatskoj, veći dio vremena posvetili ste toponimskom tragu kretanja Persa-Gabra u Europi, te napose u Hrvatskoj. U Hrvatskoj je veliki interes glede iranskog vektora lokalne povijesti. No, Vi ste naveli sasvim nove podatke o nama bliskim, premda i zaboravljenim, zbivanjima u VIII. stoljeću.

◆ Da, oni su bili neočekivani i za Vašeg sugovornika. Prvi znaci ovog povijesnog događaja pokazali su se slučajno tijekom rada 2008. god. na članku o Arapima na sjeveru. Tijekom 2009. god., na znanstvenoj konferenciji pripremljena su tri rada na ovu temu, a ukrajinska nacionalna agencija UNIAN je na svom sajtu posvetila i posebnu vijest na ovu temu (Iljčenko).

◊ Tko su to Gabri?

◆ U perzijskom jeziku riječ *gabr* označava „zoroastrijca“ (ona potječe od arapskog *kafr* što znači „nevjernik“). Iz tog arapskog izvorišta je i turski *gaur* - „nevjernik“, ali u lokalnim uvjetima dobilo je konkretno značenje „kršćanin“. (*kaur*, *kaurin* – *op. prev.*)

Na zemljovidu Hrvatske trag Gabra postoji u vidu naziva sela ne samo Gabričani, već, kako se vidi iz okolice ovog sela, i (Veliki) Grabičani NB, Mali Poganac, Veliki Poganac, Rijeka Koprivnička). Odnosno, ova posebna skupina naziva pet susjednih sela je tematski povezana, a blisko tome ima još jedna: Koprivnica (Koprivnički Bregi, Koprivnički Ivanec, Herešin). U ovu leksičku grupu spadaju i toponimi Gabrili, Gabelice, Gavran (cf. ukr. Havronci), Cabruniči, Čabar, Čavle, ot. Kaprije, Koprivnica, Koprno, Koprivno (blisko ukrajinskom *kopyr* - „Gabr“). Takva zvučna varijabilnost osnove ne čudi: ona već opetovano ukazuje na etničku šarolikost i mozaički karakter naseljenosti bilo Ukrajine, bilo Posavine, Podravine ili Dalmacije. Nemalo se naziva Gabrje očuvalo u susjednim državama, a posebno u Sloveniji. Suvišno je dokazivati da na Gabre upućuje i povijesni naziv Zagreba, sačuvan u talijanskom – Zagabria.

◊ U Hrvatskoj se susreću nazivi koji osnovama podsjećaju na etnonim Perzijanaca, poput Peršaves, Perušič, Parčić, ali naravno, ljudi ih ne povezuju s Persima-Gabrima.

◆ Doista, nakon arapskog vojevanja naziv Iran nestaje, ustupivši mjesto novom geografskom realitetu – Perziji, arapski – Fars (u sastavu Arapskog kalifata), odakle u stvari i naziv šahovske figure *ferz* (ma kakva tamo „kraljica“! – bojno polje nije za dame; ova šahovska figura je – pers, načelnik šahovog stožera). Toponime Pers- i Pars- vrlo su raširene u Europi, a najčudnija je njihova skupina u Švedskoj (ovo je ilustracija za predavanje „Perzijske kućice u Švedskoj“, koje ste spomenuli).

U tom skrivenom perzijskom svijetu u toponimiji Europe, svoj dio ima i Hrvatska. Već i kontekstualni pristup daje mogućnost

uvjeriti se da su oko naselja s osnovom Pers-, razbacani i drugi ulomci povijesti perzijskih prognanika. Tako, u okolici sela koje ste spomenuli, Peršaves – {Grabrovec, Poznanovec < -gn-}, pored sela Parčić ~ Ervenik BiH <*arap, ima još i Prašćevac, Pračno i Perjasica. Ali najčudnije je što su se u dalmatinskom dijelu Hrvatske (pored Gospića i Splita) sačuvali vrlo slična i dijagnostički dokazivi perzijski toponimski konteksti: naselje Perušič ~ rijeka Otešica i Peručko jezero ~ selo Otešić. Stvar je u tome što perzijska riječ *ateš* označava „svetu vatru Zoroastrijaca“. Slavensko O je uobičajeno umjesto stranog A (lat. calenda > ukr. koliada; gr. kamara > ukr. komora).

◊ I što da se sada radi s ovim gabrovskim materijalom?

◆ Daljnja logika je očita: kad je u toponimiji Hrvatske do sada upoznata ovakva zoroastrijska realija, onda vrijedi potražiti i druge pojmove iz istog tematskog kruga. Evo njihovog mogućeg pregleda: 1) otoci Arta Mala, Arta Vela (iranski arta 'božanstvo'; y Slovenii cela Arto, Artiče, Artviže, a u tom okruženju i selo Gabrje); 2) Ravanjska, Ravnice, Ravneš, Ravno, otok Ravnik, Rovinjsko Selo, Rovinj = Rovigno, (< farski *ravan* 'душа'); Urban {Ormož! 'Ormuzd?'} (< staroperzijski *urvan* 'duša'); 3) Raić, Rajić, Rajačić, Rajčići, Rajevo Selo, Rajino Polje, Rajsavac, Rojnići; Rogač, Rogočana, Rogotin, Rogovac (< Raga, Raj, sveto mjesto u okolini današnjeg Teherana); 4) Varivode (aluzija na uvijek gorući ogranj u zoroastrijskoj naseobini, na kojem se nikada ništa ne kuha); 5) Pogana, Poganovci, Poganac, Pogančec – s kršćanskog aspekta, zoroastrijci su jednoznačno svrstavani u ovu kategoriju;

◊ Prodiskutirali smo niz oznaka povijesnog bijega Zoroastrijaca u VIII. stoljeću u Europu i napose u Hrvatsku. Jesu li oni uspjeli izbjeći daljnje kontakte s Arapima?

◆ Arapski etnonimi su na zemljovidu Hrvatske također zabilježeni u posebnim formama: 1) s tipično slavenskom jotacijom hrv. Jarebinjak < 'arab-? (sl. polj. Jarzebina Pl, ukr. Jaropovyci Žt {Koteljnja, Harapivka = Ara-povka}, Jaremča IF {Vorohta < ar. barakat}), hrv. Jerovec (spomenimo analognu jotaciju u parovima riječi hrv. jabuko ~ njem. Apfel, apple; hrv. javor < njrm. ahorn; hrv. jagne ~ lat. agnus i t.d.); 2) s vjerojatnim gubljenjem jotacije Mali Erjavac (ili metatezom, sl. Jerovec); 3) sa slavenskim O < A Orebić, Orubica?, Oriovac, Oriovčić (sl. ukr. Orjava, Oriv = Orów Lv, ali i Arapuša BiH, Arapovčič, Arabač RF); 4) s apokopom (gubljenjem prvog glasa) Arba = Rab, Rabac

◊ Arape je nemoguće predočiti bez islama. U dugoj povijesti Balkana, islam je oznaka raznih naroda – i Turaka, i Bošnjaka i Albanaca.

Nastavak na narednoj stranici

Nastavak s prethodne stranice

◆ To i nije čudno. Pogledavši na zemljovid, naći će se oznake islama i u raznim državama ovog područja, i oko njega: u Hrvatskoj postoje nazivi sela Islam Grčki, Islam Latinski. U Rusiji postoji Aslamov RF Lip. {Jelec < Allach, Argamač, Kujuk < Cuicul}, Oslanj RF Kir. {Suna, Smyki}, i u Hrvatskoj (Mislina, Primišlje, Mišljenovac; cf. Muslići BiH), i Poljskoj (Mysłowice, Wymysłów {Golonóg}, Przemysł Pl, Peremyšelj Hm, Peremyšliany Lv, Peremyslivci Lv). (Zapravo, dva naziva iz ove cjeline Argamač, Harmaky ukazuju na važnu arapsku realiju – tat. Argamak 'arapski rasni konj'; nije isključeno da tu pripada i izmijenjeno hrv. Gromača kod Dubrovnika s bogatim arapskim okruženjem {Slivnica, Jasenica, Mravinjac, Rapti, Rt Sokolić}. Nadalje, Bosonohy i Golonóg su oznake druge arapske tradicije – hodati bosonog, ovo je posebno istraženo (Tyščenko) – nije li odavde i naziv Bošnjaci.

◇ *Znajući Vašu argumentaciju prethodnih tema, sjećam se da Vi imate primjere i drugih oznaka islama na zemljovidu....*

◆ Upravo tako. U toponimiji Hrvatske postoje njegove nedvojbene oznake u vidu poznatih ključnih riječi i pojmova islama: Kuran (rijeka Korana, Kornić, Korenić Brdo, Lug Koranski, Krnjak, Koreničani, Korenica {Kozjan < kadija-sudija}); *sunna* (Sunja < ar. sunna, – sl. ukr. Sunjky Čk); *Alah* (Jalšje < Allah, Jelsa, Jelisavac).

U hrvatskoj toponimiji postoji i jasan trag arapskih naziva: Rosulje < ar. rasul 'izaslanik (Alaha)', Ridulja < ar. rađiullah 'odabranik Alaha', Ramljani, sl. ar. ram 'smjieran, pokoran'. Prepoznatljiv je i niz običnih arapskih leksema – ktl- 'ubijati': Kotlenice, Kotlina {Zmajevac, Podolje, Karanac}.

◇ *Spomenuli ste Turke, a takva misao se već i sama nameće. Toponimiju Balkana i predalpskog područja teško je interpretirati zbog dugotrajnih povijesnih preseljenja. Ne čini li Vam se da je dosad navedenim toponimima – čak i s mogućim arapskim podrijetlom – teško dati točniju vremensku i etničku atribuciju? Možda je to ipak trag pretežno turskog doba?*

◆ Neosporno, među ovim nazivima mogu biti i takvi, a i vrijeme pojave posebno uzetih naziva ovog tipa stvarno su neodređeni. Naprotiv, da se argumentira njihova povezanost ne prosto s muslimanskim svijetom, već s doosmanlijskim vremenom, dovoljno je naći oznake ranog kalifata, koje bi mogle kotirati kao simboli svoga doba. U hrvatskoj toponimiji takve oznake postoje. Poznato je da povijest islama datira od hidžre – bijega proroka Muhameda iz Meke u Medinu. Područje Medine ima davni naziv Yathrib (ljetopisno Jatriv), u svim mjestima ranog džihada u slavenskim zemljama ovaj naziv je dao brojne prilagođene izraze od toponimske osnove Yastreb-/ Yastrub-: u Ukrajini to su Yastrubenjka Žt, Yastrubynce Sm, Yastrubynci Vn i još desetak naziva. Oni postoje i u Poljskoj, i u Slovačkoj, i u Češkoj, i u Rusiji. U Hrvatskoj, u ovu grupu naziva spadaju Jastrebarsko kod Zagreba, a u Sloveniji Jastrebi.

◇ *Među selima u Hrvatskoj negdje postoji i Arbanija, vrlo slična na povijesno ime Albanaca.*

◆ Ovo je posebna tema – jasan **albanski trag**, prepoznatljiv u masi mavarskih naziva. Povijesne forme naziva Albanija / Arbanija stvarno su sadržane u hrvatskim toponimima Arbanija, Orbanjići, Erpenja (sl. Ervenik BiH <*arban-), kojima u Ukrajini odgovaraju ne samo Irpenj Kv, Orvjanycia Rv, već i fonetički najkasniji Olbyn Čh <Alban-, Olybiv Rv (sl. hrv. otok Olib). Od osnove samonaziva Albanaca sqip- stvoreni su nazivi Šybena Hm i Šybene

Kv, a također Ščyborivka Xm, Styborivka Lv, Ščypylyvka Sm – Vidljivi su izravni analogoni u Hrvatskoj: Sibirj, Šibenik, Šibikovac, Stipernica < sqip- {lvanić}. Kao mogući prototip je i naziv pokrajine u Grčkoj s Albanskom manjinom Čamerisē; u Hrvatskoj su to Čemernica, Čomborje, u Sloveniji Čimerno, a u Bosni Čemerno, Čemernica. Do ove topografske pojave potpuni analogoni i u Ukrajini: Čemerys Vn, Čemerivci Hm, Čemerne Rv, Čemer Čh, Čemeryn VI, Čemerynci Lv, Čemerpij Kf.

U osnovama naziva Detkovac, Đakovac, Đakovo, (također Đakovići BiH) mogu biti alb. det 'more', gjak 'krv' (sl. u Ukrajini Ditkovyči, Didkovyči, Dytyinka u Kijevu, selo Djakivci, Djakove, Djaňova i drugi). Alb. luft, rum. luptă 'boj' mogli su nekoć začeti popriličnu grupu toponima s osnovom Lup- (ukr. Lupasove, Lupačivka, glagol *lupasyty* 'snažno tući')/kasnije Lip- Lipovljani, Osekovo (sl. Oseščyna Kv, Rakova Sič Sm) <sjeći. Vidite, zemljovid nam često govori o bitkama i vojnicima – i jezicima raznih naroda:

o ar. katala već je rečeno, a evo još i davnoiransko šipah 'vojska', vidljivo u nazivima rt Spačva i selo Spačva {sl. Lipovac NB} (sl. ukr. Špaky, Špakiv šljah, Spaščyna Sm).

◇ *Kada je Saladin zaposjeo Jeruzalem, to je prouzročilo Treći križarski pohod. Po ovoj logici, zbivanja iz tog vremena trebala bi ostaviti tragove na zemljovidima?*

◆ Zagreb-Agram je bio polaznim punktom jednog od križarskih pohoda (petoga). Na zemljovidu Hrvatske sasvim je prirodno naći na spominjanje križara: Križanče, Križevci, Križiče, Križpolje, Križ, a tu je vjerojatno i replika naziva rijeke Jordan i sudionika tih bojeva – Jurdani, Jurdaši (sl. u Ukrajini Irdynj Čk, Ordanivka Po, Ordaša Kv, Rusalivka Čk). No puno su važnija brojna svjedočanstva mješ-

snih bitaka s Mavarima: tu su Myslibory, i Šumbor, i Sambory, i Sanobor.

◇ *U razgovoru s Vama, prof. M. Popović je spomenuo da stariji hrvatski grad Sanobora nazivaju svoje mjesto Sanobor. Zašto je to bitno za našu temu?*

◆ U skupini povelike grupe naziva tipa "Sam(o)bor", rasprostranjene od Hrvatske i Poljske do Lijevoobalne Ukrajine, naziv sela Sanobor očuvan je samo u toponimiji Slovenije – i zato se može promatrati kao periferni arhaizam. Jednako, kako je ljubazno istaknuo prof. M. Popović, stariji žitelji hrvatskog mjesta Sanobora izgovaraju naziv svoga grada kao Sanobor. To osjetno pojačava tretiranje obiju formi Sanobor Sln, Sanobor Hr kao arhaizama, očuvanih i u korpusu kasnijih prilagodaba. U Hrvatskoj ima još i Samoborec, u Poljskoj – Sambory, Samborzec, Sambórz, u Ukrajini – Sambir / Sambora < Lv, Sm, Samburky Kv, Samborivka Hk, – ukupno 13 naziva. Ovaj toponimski model je važan zato što ga je moguće izvesti iz Sano-bor 'borba sa zmajem' (sl. analogni rezon je u nazivima Dragobija Alb., Dragovia Polje CG).

◇ *Kakve se zaključke može izvesti iz ove etape vaše toponimske studije?*

◆ Uobličuje se sasvim realna stratografija toponimskih formi Hrvatske: antički, gotski, hunsko-avarski, gabrovski, džihada (s mavarskim, albanskim, turskim i magrebskim sastavnicama), križarskih pohoda, mađarski, turski. Ovdje postoje osvjedočenja svake od povijesnih etapa prožete hrvatskim narodom. Pokazale su se i neke nove povijesne okolnosti. A sve ovo utemeljeno je na sasvim novom fundusu znanstvenih činjenica – u toponimiji.

◇ *Hvala za sadržajan razgovor. Želim Vam zdravlja i uspjeha.*

◆ Hvala za pozornost. Vama i Vašim čitateljima želim kućni spokoj i svako dobro. S ukrajinskog preveo A..P.

Zoroastrijska sveta vatra u urni

„U SLUŽBI DOMOVINE“ ČEKA UKRAJINSKO IZDANJE

U tijeku su pripreme za tisak knjige Hrvoja Kačića „U SLUŽBI DOMOVINE - Croatia Rediviva“ na ukrajinskom jeziku u izdavačkoj kući «TEMPORA», Kijev. Knjigu je s hrvatskog preveo ukrajinski grkokatolički svećenik Oleh Hirnyk (zaređen u Zagrebu), a predgovor je napisao sveučilišni profesor Maksim Kameneckij.

Za obavijest o toj knjizi ovdje se daje skraćeni tekst dr.sc. Inge Lisac – pregled dosadašnjih izdanja i odlomci citata bitnih dijelova iz recenzija i predstavljanja navedene knjige.

PREGLED DOSADAŠNJIH IZDANJA

Prvo izdanje knjige Hrvoja Kačića „U SLUŽBI DOMOVINE - Croatia Rediviva“, izašlo je 2003., cijela naklada rasprodana je već 2005., a u prosincu 2006. izašlo je njeno drugo izdanje. Izdavač obaju izdanja je *Matica hrvatska*, Zagreb.

U prosincu 2006. g. izašlo je treće izdanje knjige istog autora, na engleskom jeziku, pod naslovom «SERVING MY COUNTRY - Croatia Rediviva» (hrv. «U službi domovine»), u izdanju *Instituta društvenih znanosti „Ivo Pilar“*, Zagreb.

U studenom 2006. je izašlo iz tiska prvo izdanje knjige istog autora na njemačkom jeziku pod naslovom «MIT DER WAHRHEIT IN DIE WELT- Croatia Rediviva» (hrv. «S istinom u svijet»), izdavač *Volksbund der Deutschen Kroatiens (Narodni savez Nijemaca Hrvatske)*, Zagreb.

U lipnju 2009. je iz tiska izašla knjiga na španjolskom jeziku pod naslovom „AL SERVICIO DE MI PATRIA, Croatia Rediviva“ (hrv. „U službi domovine“) u zajedničkom izdanju *Instituta društvenih znanosti „Ivo Pilar“* i *Hrvatske matice iseljenika*, obje institucije iz Zagreba.

CITATI BITNIH DIJELOVA IZ RECENZIJ I PREDSTAVLJANJA KNJIGE

Vladimir Ibler, akademik i sveučilišni profesor na pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu:

„... Kad se radi o ...knjizi pred nama, o knjizi kolege Kačića, ... tada želim istaknuti barem neki od onih razloga zbog kojih držim da Kačićovo izlaganje zaslužuje da ga se pažljivo i opetovano pročita.

... Ono što je za nas čitatelje najvrednije je autorovo izlaganje zbivanja u kojima je učestvovao, ili im je bar prostorno i vremenski bio vrlo blizu....Jednim, donekle sudskim jezikom rečeno, on je svjedok „iz vlastitog zapažanja“ a ne iz druge ruke. ...

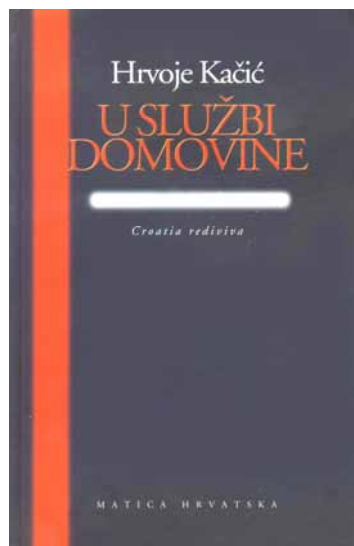
Dr.sc. Žarko Domljan, predsjednik Hrvatskog sabora u prvom mandatu, znanstveni savjetnik:

„... Tekstovi ... tematski i vremenski čine zaokruženu cjelinu, otkrivajući neke činjenice i detalje koji su ostali široj hrvatskoj javnosti do sada nepoznati. To proizlazi iz okolnosti što autor ... vrstan pravnik, posebno upućen u složenu problematiku međunarodnog prava, pa je razumljivo da on u postupcima, ali i u formalnim odlukama međunarodnih faktora

uočava neke detalje koji su drugim piscima promakli ili im nisu znali dati odgovarajuću političko-pravnu interpretaciju.... U pionirskim danima borbe za međunarodnu afirmaciju Hrvatske dr. Kačić je vodio saborske delegacije u Vijeću Europe, pa su njegova svjedočanstva iz tog vremena dragocjena.“

Dr.sc. Hrvoje Kačić

Prof.dr. Kathleen Wilkes, profesor na ST. Hilda College-u Sveučilišta na Oxfordu:

„ Za mene je velika čast napisati predgovor knjizi Hrvoja Kačića....Hrvoje Kačić je imao veliko političko iskustvo na domaćoj i međunarodnoj sceni. Bio je u najboljoj mogućoj poziciji da upozori sve one iz bivše Jugoslavije, kao i drugdje, o svim opasnostima koje su proizašle iz srpskog Memoranduma, raspljivog Miloševićevog govora Srbima na Kosovu, kao i ukidanja autonomije Kosova i Vojvodine.... Zalagao se u Haagu i Beogradu, obraćao se Europskom parlamentu, Vijeću Europe, razgovarao s parlamentarcima zemalja članica NATO-a, često prateći poglavare država, ministre

vanjskih poslova iz raznih zemalja, veleposlanike, diplomate, poznata imena kao što su Fitzroy McLean, Bernard Kouchner, lord Carrington, Cyrus Vance, čak i generale JNA, i mnogo više od toga.... Možemo ga nazvati «putujućim ambasadorom» u svakom pogledu, služeći svojoj domovini Hrvatskoj i Dubrovniku posebno...»

Dr. Alois Mock, ministar vanjskih poslova i potkancelar Republike Austrije, predsjednik Europske Demokratske Unije (Vizekanzler und Aussenminister Oesterrichs a.D., Praesident der Europaeischen Demokratischen Union):

„... Raduje me što se prof. Kačić predano angažirao na pisanje knjige, stvorivši djelo, koje čitatelju približava događaje u godinama 1991. i 1992. ... Kačić je imao uvida u interne procese donošenja odluka koji su bili nedostupni javnosti. Opisuje mnoštvo zanimljivih pojedinosti koje bi u rijetkim slučajevima mogle naći put u povijesna ili političko-znanstvena djela. Unatoč svemu pravnik Kačić je s najvećom pažnjom stvorio znanstveno djelo, koje je vrlo vrijedno kako po sadržanim važnim dokumentima tako i po vlastitim zapisima. Kačićeva knjiga nije samo povijesni pregled jednog svjedoka, nego je zanimljiv i uzbudljiv dokument toga vremena, s mnoštvom podataka za čitatelja. Prof. Kačić nikada nije bio član neke političke stranke, ni u Jugoslaviji ni u Hrvatskoj. Time njegovi navodi postaju još vrijedniji jer im je mogao pristupiti s najvećom objektivnošću. Njemačkoj govornoj javnosti ovu knjigu preporučam.“

Đuro Vidmarović, veleposlanik u mirovini, književnik i povjesničar:

„....Sudionik sam jednog dijela događaja o kojima gospodin Kačić govori....prema upravo izrečenom pred početkom ovog predstavljanja, gospodin Žarko Domljan, prvi predsjednik Hrvatskog sabora, je rekao nešto vrlo važno:Mi imamo fonograme, ali nemamo mnogo toga zapisano što se u Saboru dešavalo ... pisani povijesni dokument ... je za povjesničara primarno vrelo.. Sve drugo mogu biti špekulacije...teze...a onda ovisi o povjesničaru s koliko će etičnosti interpretiratipovijesna vrela.ovu knjigu (autora H. Kačića) trebalo bi prihvatiti kao zbirku dokumenata za suvremenu hrvatsku povijest. Njegova knjiga govori i o njemu samom kao čovjeku, u našem prvom sastavu Sabora, neobičan je bio, nezavisni zastupnik, jedan jedini.... izabran u Dubrovniku, ... uz podršku HDZ-a i Koalicije narodnog sporazuma.... imao je prije svega briljantnu športsku karijeru.... potpuno nezavisan jer je imao kancelariju s međunarodnim ugledom za međunarodno pomorsko pravo, čovjek koji je sveučilišnu karijeru prekinuo u danom momentu kad je fakultet dao počasni doktorat admiralu Mamuli, jer to se nije slagalo s njegovom etikom, ... napušta katedru i ide... u privatni advokatski posao. Dakle takav slobodoumni mislilac, državotvorno opredijeljen, ostao je i u saborskim klupama i sjećam se kao danas ... njegovih intervencija i riječi....a posebno osnovna njegova misao, koja proizlazi iz iskustva dubrovačke povijesti „treba razgovarati ...“..... #

ІН МЕМОРІЯМ АКАДЕМІК ОЛЕКСАНДР ФЛАКЕР

На світанку, 25.X.2010, відійшов у вічність великий учений і щирий друг України, людина високого благородства, рідкісної ерудиції, в науці вимоглива до себе й до інших, академік **Олександр Флакер / Flaker, Aleksandar** (24.VII.1924, Białystok, Польща – 25.X.2010, Zagreb) - видатний хорватський філолог-славіст, один з провідних славістів у Європі і світі, літературознавець (теорія та історія літератури, порівняльне

вивчення літератур, в першу чергу слов'янських, співвідношення літератури й мистецтва, зокрема живопису, інтеркультуральність), перекладач, есеїст, з 1975-го р. академік ХАЗУ (Хорватська академія наук і мистецтв), Словенської АН та почесний член Угорської АН; багаторічний завкафедри російської літератури філософського факультету Загребського університету і директор Інституту літератури, один із засновників Загребської стилістичної школи, організатор (понад 30 років) щорічних Міжнародних симпозіумів (Флакерівських), на які приїждять учені з різних континентів, головний редактор 9-томного *Понятійника російського авангарду (Poimovnik ruske avangarde)*, 6-томного *Загребського понятійника культури ХХ ст. (Zagrebački pojmovnik kulture ХХ. st.)* та ін., укладач численних антологій і збірників, викладач провідних університетів Європи й Америки, який публікувався в Хорватії та за її межами, багато перекладав, особливо з російської й української мов.

Олександр Флакер - знавець германських, романських і майже всіх слов'янських мов, автор біля 1000 вагомих наукових праць, більшість з яких завдяки його теоретичним постулатам, власним методологічним прийомам, нетрадиційним підходам і висновкам відкрила нові напрямки і стала дороговказом у науці (*Стилі і епохи / Stilovi i razdoblja*, 1964 (у співавт. зі З. Шкробом), *Російські класики ХІХ ст. / Ruski klasici ХІХ. st.*, 1965, *Літературні порівняння / Književne poredbe*, 1968, *Стильові формації / Stilске formacije*, 1976, *Поетика заперечування / Poetika osporavanja*, 1982, *Проза в джинсах / Proza u trapericama*, 1983, *Російський авангард / Ruska avangarda*, 1984, *Номади краси / Nomadi ljepote*, 1988, *Вибрані твори / Izabrana djela*, 1987, *Слово, картина, місто / Riječ, slika, grad*, 1995, *Літературні ведуту / Književne vedute*, 1999 (у цій книзі, подарованій Р. Тростинській, знаходиться його власноручний запис: *Dragoj Raisi, s isprikom što nema kijevske, a kamoli harkivske vedute. Bit će!* На жаль, уже не буде ...), *Живописная литература и литературная живопись*, 2008, *Autotopografija I*, 2009, *Riječ, slika, grad, rat*, 2009, *Autotopografija II*, 2010 та багато ін.).

Значне місце в працях О. Флакера, поряд з хорватською, російською та іншими літературами, відведено і українській. Від статті *Taras Ševčenko - borac i revolucionar* (1950, ж. *Izvor*), яка дала новий поштовх для осмислення творчості Шевченка в колишній Югославії, він не тільки пропагує укр. літ. і мову, а й відстоює їх самобутність, так, саме в 1964-му р., коли в Україні почалися політичні процеси, проф. О. Флакер і проф.

А. Менац добилися відкриття лекторату україністики на філософському факультеті Загребського університету, на Міжнародному конгресі славістів у Києві О. Флакер свою доповідь присвятив творчості Б.-І. Антонича, тоді забороненого (опублікована в енциклопедії *Zapadna duhovna lirika* (1970), а до лексиконів *Strani pisci* (1961, 1968) вніс 14 укр. письменників; у книгах *Leksikon stranih pisaca* (2001) і *Leksikon svjetske književnosti* (2005) завдяки О. Флакеру і Р. Тростинській вміщено відповідно 42 / 43 українські письменники; добре представлена Флакером українська література у 8-томній енциклопедії (*Orčca enciklopedija*, 1977-1982), а особливо широко – Р. Тростинською (150 письменників) – у 11-томній енциклопедії (*Hrvatska enciklopedija*, 1999 - 2009-й рр.).

Велика подяка Олександр Флакеру і за те, що такі пам'ятки давньоруської літератури, як *Повість временних літ*, *Слово о полку Ігоревім* та ін., які традиційно пов'язували лише з російською літературою, він визначив, в першу чергу, як українські, а потім білоруські, російські (це вже зафіксував і *Leksikon svjetske književnosti / Djela* (2004)), що був одним з рецензентів *Програми української мови і літератури* (1996) для відкриття відділення Україністики. Праці *Ukrajinska književnost u Hrvatskoj: bilješke uz građu iz ХІХ. st.* (1970), *Iz hrvatsko-ukrajinske bilježnice: bilješke s puta* (1980), *Od Taljige do Velikog putovanja* (1982), *O Mykoli Hvylyjovom i ukrajinskoj avangardi* (1997) та багато ін., переклади окремих творів і підбірки поезій Л. Костенко, І. Драча, М. Вінграновського, В. Коротича, Р. Лубківського, Є. Плужника, В. Сосюри, прози В. Шевчука, В. Дрозда, О. Гончара та ін. друкувалися в найпопулярніших журналах (*Moćičnosti, Književna smotra* та ін.), знайомили хорватів з Україною, її культурою, народом, його історією і вічним прагненням до свободи.

Україна академіка О. Флакера нагородила орденом, а в серцях людей залишиться вдячність.

Дорогий професоре! Низький Вам уклін до землі і вічна Вам пам'ять...

З глибоким болем

Раїса Тростинська

Академік
Олександр Флакер
1924 – 2010.

Фот.: Патрик Мацек – Vjesnik

Aleksandar Flaker

KNJIŽEVNE
VEDUTE

*Dragoj Raisi,
s isprikom što nema
kijevske, a kamoli
harkivske
vedute. Bit će!
A. Flaker*

MATICA HRVATSKA
Zagreb 1999

Пам'ятка: Раїсі Тростинській
– присвячено академіком
Олександром Флакером

КОМУ І НАВІЩО ПОТРІБЕН СПІЛЬНИЙ З РОСІЄЮ ПОСІБНИК З ІСТОРІЇ?

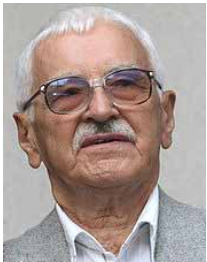
Уривки зі статті підготував А.П.

Середа, 10 листопада 2010

.....Учора Росія і Україна домовилися створити робочу групу в складі учених-істориків з підготовки єдиного навчального посібника для вчителів історії.

.....А в Росії до того ж вирішили написати і свою окрему версію української історії, через розбіжності в поглядах українських і російських істориків. Про це повідомив директор Інституту загальної історії РАН, академік Олександр Чубар'ян. Кому і навіщо потрібен спільний з Росією посібник історії, ми запитали у експертів.

Опитувала Анна Яценко

ЄВГЕН СВЕРСТЮК, письменник, дисидент:

ЦЕ НЕ Є ІСТОРІЯ, ЦЕ Є АГІТАЦІЯ

...Для вчителів це буде велике баламутство, плутанина, непорозуміння. Та я думаю, довго така практика не втримається. ...

Вся українська інтелігенція протягом всіх віків, коли було дозволено і коли було не дозволено, користувалася працями українських істориків. І буде користуватися тільки українською історією, бо кожна нормальна нація сама собі пише історію.

ДМИТРО СТЕПОВИК, доктор філософії, мистецтвознавства, богослов'я:

ЦЮ ІСТОРІЮ МОЖНА БУДЕ ВИКИНУТИ НА СМІТНИК - НІХТО ПО НІЙ ВЧИТИСЯ НЕ БУДЕ

За 19 років незалежності України не тільки у дорослих людей, але й у дітей, у школярів старших класів вже склався певний стереотип поглядів на українську історію як на історію окремого від Росії народу і самостійної держави, яка час від часу переривалася різними нападами. Україна веде свій початок від Київської Русі. ...Але потім за Петра I у XVIII столітті все це було "пришпандьорено" до Росії, мовляв, це частина російської історії.

...Цю історію можна буде викинути на смітник. Ніхто по ній вчитися не буде.

Українській нації і українській школі цей посібник не потрібен. Його будуть заперечувати вчителі. ...

ЄВГЕН ГОЛОВАХА, заступник директора Інституту соціології НАНУ:

УЗГОДИТИ ДРАЖЛИВІ ПИТАННЯ ІСТОРІЇ МОЖУТЬ ТІЛЬКИ НАЙБЕЗДАРНІШІ І НАЙПОКІРНІШІ ВИКОНАВЦІ

Це один з кроків на шляху встановлення радянського порядку. Таких кроків вже було не мало.

Ідея створення чогось єдиного – це шлях до нормативного. У радянські часи були нормативні підручники – єдині, узгоджені, благословенні "нагорі". Та це не відповідає віянням часу...

Не треба повертати те, від чого ми пішли. ...

МИРОСЛАВ ПОПОВИЧ, академік, директор Інституту філософії НАНУ:

ЦЕ БУДЕ ЧЕРГОВЕ НАСИЛЬСТВО НАД ПРАВДОЮ. І ВОНО ПРОВАЛИТЬСЯ

Думаю, ця ідея провалиться у будь-якому випадку.

Об'єктивне розуміння і, відповідно, виклад подій, безумовно, мають бути досягнуті. Але спочатку треба мати позицію науки в цьому

відношенні. А її нема. ...

<http://www.unian.net/ukr/news/news-403511.html>

IZ ZAPISNIKA 38. SJEDNICE SAVJETA ZA NACIONALNE MANJINE

Zagreb, 14. listopada 2010. god.

Mr.sc. Ružica Jakešević i Tomislav Lacović s Fakulteta političkih nauka u Zagrebu ukratko su prezentirali Istraživačko izvješće Sveučilišta u Zagrebu, Fakulteta političkih znanosti, Centra za međunarodne i sigurnosne studije o funkcioniranju vijeća i predstavnika nacionalnih manjina na razini općina, gradova i županija. Naglašeno je da rezultati navedenog istraživanja pokazuju da manjine ne pokazuju dovoljan interes za ostvarivanje nekih prava koja su bila namijenjena funkcioniranju vijeća i predstavnika nacionalnih manjina, te da vijeća i predstavnici nacionalnih manjina još uvijek u punom opsegu ne ostvaruju prava utvrđena Ustavom zakonom o pravima nacionalnih manjina. Istaknuto je da je u vremenu od donošenja Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina postignut napredak u financiranju vijeća i predstavnika nacionalnih manjina, organiziranosti, osposobljenosti, suradnji i komunikaciji s tijelima lokalne (regionalne) samouprave, no istraživanje ukazuje da je potrebno otkloniti sve pravne praznine i nedovoljno dobra rješenja iz Ustavnog

zakona o pravima nacionalnih manjina kao i neusklađenost s izbornim zakonodavstvom. Posebno je naglašeno, da su drugi manjinski izbori od 17. lipnja 2007. godine, sve predizborne i edukacijsko-informativne aktivnosti i post-izborne aktivnosti, te tiskanje priručnika pod nazivom «Potpora vijećima nacionalnih manjina na područjima posebne državne skrbi» financirani isključivo sredstvima iz projekta EU CARDS 20036 «Potpora vijećima nacionalnih manjina u područjima od posebne državne skrbi u Republici Hrvatskoj» iz programa «Održivi razvoj ratom pogođenih područja u Hrvatskoj», prvenstveno angžmanom Savjeta za nacionalne manjine i Europske komisije u Republici Hrvatskoj. Savjet za nacionalne manjine smatra da je posebnu pozornost potrebno obratiti na planiranje financijskih sredstava u Državnom proračunu za 2011. godinu za predizborne i edukacijsko-informativne aktivnosti u provođenju javne kampanje u svezi održavanja izbora za Vijeća i predstavnike nacionalnih manjina u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave koji će se održati u svibnju 2011. godine. #

Тутешні хитрості:
'АРИНА (НОВА) ПІСНЯ
Ovdašnje mudrolije:
'ARINA (NOVA) PJESMA

Добре здогадалась – бандуру заграю.
Може колись здасться – цю косу сховаю.

Dobro se i sjetih – banduru svirati.
Ako kad zatreba – pletenicu skriti.